

**T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL VE ORTAOKUL SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ
(Adıyaman İli Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet GÜLTEKİN

Malatya-2019

**T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL VE ORTAOKUL SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ
(Adıyaman İli Örneği)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet GÜLTEKİN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hasan AYDEMİR

Malatya-2019

T.C.

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Mehmet GÜLTEKİN tarafından hazırlanan **İLKOKUL VE ORTAOKUL SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (Adıyaman İli Örneği)** başlıklı bu çalışma, 25.01.2019 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

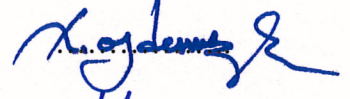
İmza

Başkan:

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ

Üye (Tez Danışmanı): Dr. Öğr. Üyesi Hasan AYDEMİR

Üye :

Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra AKKAYA

ONAY

25/01/2019

Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Hasan AYDEMİR'in danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **İlkokul ve Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi (Adıyaman İli Örneği)** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Mehmet GÜLTEKİN

TEŞEKKÜR

Araştırmamda Adıyaman il merkezindeki, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmamın gerçekleşmesi aşamasında göstermiş oldukları ilgi ve alakadan dolayı danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hasan AYDEMİR'e teőekkürlerimi sunarım.

Çalışmamı tamamlamamda katkıları olan eşim Zeynep SİTİL GÜLTEKİN'e, üniversite hocalarıma, arkadaşlarıma ve anket çalışmamıza katılan tüm öğrencilere teşekkür ederim.

Mehmet GÜLTEKİN

İLKOKUL VE ORTAOKUL SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (Adıyaman İli Örneği)

GÜLTEKİN, Mehmet
Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hasan AYDEMİR
Ocak-2019, XII+113 sayfa

ÖZET

Bu araştırma, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini incelemek için gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Adıyaman il merkezinde bulunan devlet okullarından; 26 ilkokuldan 4337 son sınıf öğrencisi, 28 ortaokuldan 4178 son sınıf öğrencisi olmak üzere toplamda 8515 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini evrende bulunan okullar içerisinde tesadüfi olarak seçilmiş; 26 ilkokuldan 1923 son sınıf öğrencisi, 28 ortaokuldan 1756 son sınıf öğrencisi olmak üzere toplamda 3679 öğrenci oluşturmaktadır. Ulaşılan 3679 öğrenciden 2808 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini tespit etmek amacıyla Günüş (2009) tarafından geliştirilen “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek, internet bağımlılığına yönelik olarak “Yoksunluk”, “Kontrol Güçlüğü”, “İşlevsellikte Bozulma” ve “Sosyal İzolasyon” gibi dört temel boyutu olan ve bu dört temel boyutun 35 maddelik alt boyutundan oluşan bir ölçektir. Toplanan verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) testi, iki aşamalı küme metodu (Twostep Cluster), t-testi kullanılmıştır.

Araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır: Değerlendirmeye alınan 2808 öğrenci içerisinden 272’si (% 9,7) bağımlı grupta, 553’ü (% 19,7) bağımlılık riski taşıyan grupta, 796’sı (% 28,3) eşik grubunda, 1187’si (% 42,3) bağımlı olmayan grupta yer almaktadır. Bu veriler göz önüne alındığında araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun bağımlı olmayan grupta (%42,3) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin cinsiyetine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında erkek öğrencilerin lehine anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Öğrencilerin öğrenim gördüğü okul kademesi, anne-baba eğitim durumu, anne-baba meslekleri ile internet bağımlılık düzeyi arasında anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Aylık gelir durumu ile internet bağımlılık düzeyi

arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Herhangi bir spor dalıyla ilgilenmeyen öğrencilerin ilgilenenlere göre internet bağımlılığı yüksek bulunmuştur. Müzik aleti çalmayanların, çalanlardan daha yüksek düzeyde internet bağımlılığı gösterdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, İnternet, İnternet Bağımlılığı.

**A STUDY OF INTERNET ADDICTION LEVELS OF PRIMARY SCHOOL AND
SECONDARY SCHOOL FINAL YEAR STUDENTS (The Example of Adiyaman
Province)**

GÜLTEKİN, Mehmet
Master Thesis, Inonu University, Institute of Educational Sciences
Department of Basic Education
Division of Classroom Education

Thesis Advisor: Faculty Member Dr.Hasan AYDEMİR
January, 2019, XII+113 pages

ABSTRACT

This thesis study has examined the internet addiction levels of primary school and secondary school's last year students. The population of this study is composed of 4337 senior students from 26 public primary schools and 4178 senior students from 28 public secondary schools of Adiyaman province in academic year of 2017-2018, in total 8515 students. The sample of the research consists of 1923 senior students from 26 primary schools and 1756 senior students selected from 28 secondary schools which were selected randomly from the schools in population. Of the 3679 students, 2808 were taken into consideration. In this present study the internet addiction Scale which was developed by Günüç (2009) was used to determine the internet addiction levels of primary school and secondary school students'. This scale is a measure for internet addiction that has four basic dimensions such as; "Deprivation", "Control Difficulty", "Functional Deterioration" and "Social Isolation" and consists of 35 sub-dimensions of these four basic dimensions. One Way Anova test, Twostep Cluster and t-test were used in the analysis of collected data.

In this study, the following findings were obtained: of the 2808 students who were evaluated, 272 (%9,7) were in the addiction group, 553 (%19,7) are in the addiction risk group, 796 (%28,3) are in the threshold group, 1187 (%42,3) are in the non-addicted group. Considering this data, it is observed that the majority of the students participated in the survey are (%42,3) in the non-addicted group. Significant differences have found in favor of male students among the averages of internet addiction scores according to students' gender. No statistically significant differences were observed among students' views in terms of internet addiction level and students'

studying years, parents' education level and jobs. It has been observed significant difference between monthly income and internet addiction level. The internet addiction level of the students who are not interested in any sport branch have found higher than those who are interested in. It has been found that those who do not play any musical instrument show a higher level of internet addiction than those who play any musical instrument.

Keywords: Addiction, Internet, Internet Addiction.

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY SAYFASI.....	i
ONUR SÖZÜ.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	4
1.2.1. Alt Problemler	4
1.3. Araştırmanın Amacı	5
1.4. Araştırmanın Önemi	6
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Varsayımlar	7
1.7. Tanımlar	7
BÖLÜM II	8
2. KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. İnternetin Tanımı ve Özellikleri	8
2.2. Bağımlılık Nedir?	10
2.3. İnternet Bağımlılığı Nedir?	11
2.4. İnternet Bağımlılığı Tanı Kriterleri	14
2.4.1. Goldberg'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri	14
2.4.2. Young'ın İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri	15

2.4.3. Griffiths'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri	17
2.4.4. Beard ve Wolf'un İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri.....	18
2.4.5. Ko ve Arkadaşlarının İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri	19
2.4.6. Suler'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri.....	20
2.5. İnternet Bağımlılığının Tedavisi.....	21
2.6. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Araştırmalar	23
2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	23
2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	34
2.6.3. Yurt İçi ve Yurt Dışı Araştırmalarının Değerlendirilmesi.....	45
BÖLÜM III	46
3. YÖNTEM	46
3.1. Araştırmanın Modeli	46
3.2. Evren ve Örneklem.....	46
3.3. Verilerin Toplanması.....	47
3.4. Verilerin Analizi.....	47
BÖLÜM IV	49
4. BULGULAR ve YORUM.....	49
4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri	49
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	51
4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	55
4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	58
4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	60
4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	63
4.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	67
4.8. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	69
4.9. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	72
4.10. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	76

4.11. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	80
BÖLÜM V	83
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	83
5.1. Sonuçlar	83
5.2. Öneriler	84
KAYNAKÇA	86
EKLER	101
EK 1. İnternet Bağımlılık Ölçeği Kullanım İzni	101
EK 2. İnternet Bağımlılık Ölçeği	102
EK 3. Anket Uygulama İzin Onayı	103
EK 4. LSD Testi Bulguları	104

TABLolar LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1.	İnternet Bağımlılığı ile İlgili Literatürde Kullanılan Terimler....	12
Tablo 2.	İnternet Bağımlılığı ile İlgili Literatürde Kullanılan Diğer Terimler.....	12
Tablo 3.	Yurt İçi ve Yurt Dışı Araştırmalar ve Özellikleri.....	40
Tablo 4.	Öğrencilerin Demografik Özellikleri.....	49
Tablo 5.	İki Aşamalı Kümeleme Analizi (TwoStep Cluster Analysis).....	52
Tablo 6.	İlkokul Son Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	54
Tablo 7.	Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	54
Tablo 8.	İnternet Bağımlılık Düzeyinin Öğrenim Gördüğü Okul Kademesine Göre İlişkisi.....	55
Tablo 9.	İnternet Bağımlılık Düzeyinin Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi.....	58
Tablo 10.	Anne Eğitim Durumu İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular.....	61
Tablo 11.	Anne Eğitim Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA).....	62
Tablo 12.	Baba Eğitim Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular.....	64
Tablo 13.	Baba Eğitim Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA).....	65
Tablo 14.	Anne Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular...	67
Tablo 15.	Anne Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA).....	68
Tablo 16.	Baba Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular....	70
Tablo 17.	Baba Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA).....	71
Tablo 18.	Aile Aylık Geliri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular...	73
Tablo 19.	Aile Aylık Gelir Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA).....	74
Tablo 20.	İlgilenilen Spor Dalı ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki...	76
Tablo 21.	Spor Yapan Öğrencilerin İlgilendiği Spor Dalı ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular.....	78
Tablo 22.	Spor Yapan Öğrencilerin İlgilendiği Spor Dalı ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA).....	79
Tablo 23.	Öğrencilerin Bir Müzik Aleti Çalması ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki.....	80

KISALTMALAR LİSTESİ

- DSM** : The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
(Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabı)
- TÜİK** : Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Küreselleşen dünyada yenilenen ve gelişen teknolojiyle bilgiye erişim kolaylaşmıştır. Bilişim teknolojilerinde görülen gelişmeler sayesinde insanlar istedikleri bilgiye, istedikleri zaman ve istedikleri yerden kolayca ulaşabilir hale gelmiştir. Bu şekildeki hızlı gelişmeler sağlık, eğitim, sanayi, ticaret gibi birçok alanda internet kullanımının yaygınlaşmasına ve insanların internete olan bağlılığının da artmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda ise internet insanların günlük hayatının önemli bir parçası haline gelmeye başlamıştır (Gençer, 2011: 5).

İlk insanlardan günümüze kadar da insanlar birbirleri ile iletişim içerisinde olmuşlardır. İnsanın sosyal bir varlık olmasından dolayı iletişim gereksinimi sürekli katlanarak artmıştır. İnsanların birbirleriyle yüz yüze mesaj alış verişinde bulunması olarak tanımlanan iletişim kavramı, günümüz bilgi çağında iletişim kavramı artık insanların kıtalar arasında bile kolaylıkla haberleşme sağlayabildiği evrensel bir boyuta taşınmıştır (Doğruluk, 2017: 1). Milattan sonra 1400'lü yıllarda yazılı basım ve haberleşmenin gelişmesine sebep olan matbaa bulunmuş ve 20. yüzyılda televizyonun ve radyonun keşfedilmesiyle de geniş kitlelere erişmek daha da hızlanmıştır. Son çeyrek asırda da teknoloji daha çok hızlanmış bilgisayar ve internet keşfedilerek iletişimi sağlayan yeni araçlar olarak kullanılmaya başlanmıştır (Koçaş, 2017: 25). Dünya'daki büyük değişimler, büyük kolaylıkları insan hayatına katar ve uyum sorunlarını da beraberinde getirir. Enformasyon devrimi de kolaylıklar ve uyum sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Bu çağın büyük keşfi internet dünyanın tamamını kuşatmış ve birbirinden farklı kültürlerde yaşayan insanların internetle ilgili davranışları neredeyse benzeşmiştir. İnternet ile alakalı bireyler benzer alışkanlık ve davranışlar sergilemeye başlamışlardır (Kalkan ve Kaygusuz, 2013: 3).

İnternetin ilk çıkış yerine baktığımızda ise temelleri Amerika’da atılmış olan internetin günümüzde teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesiyle bütün dünyayı etkisi altına aldığı görülmüştür. Yaşadığımız bu teknolojik devirde kullanılan bilgisayarlar ile internet insanoğlunun vazgeçilmezi olmuştur. İnternetin hızlı bir şekilde yayılıp bütün dünyayı etkilemesi birçok disiplin tarafından incelenmiş ve bireylerin üzerindeki etkisi ile psikoloji literatüründe de yer almıştır (Aksoy, 2016: 1).

İnternet, dünya üzerindeki bilgisayar sistemlerini birbirine bağlamaktadır. İnternet her geçen gün yaygınlaşmakta, sürekli yenilenen, gelişen, herkes için iletişim ve bilgi paylaşım aracıdır. Ülkemizde de internet kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır (Saatçioğlu, 2016: 11). Türkiye ise internetin ilk kullanılmaya başlamasıyla birlikte önemli gelişimler, değişimler yaşamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’nin 2018 yılı Ağustos ayı verilerine göre ülkemizde 55 milyonun üzerinde internet kullanıcısı bulunmaktadır. 16-74 yaş arası kullanıcılara bakıldığında ise nüfusun %72,9’u bilgisayar ve internet kullanıcısıdır (TÜİK, 2018). Social (2018) “Global Dijital İstatistikler” verilerine göre de dijital dünya muazzam bir büyüme yaşamaktadır. Günümüzde 4,02 milyarı bulan küresel internet kullanıcısının olduğu ve dünya nüfusunun %53’lük kısmının internete eriştiğini görmekteyiz. Bu nüfusun 3,1 milyarı aktif olarak sosyal medya kullanmaktadır. Kullanıcıların 2,9 milyarı sosyal medyaya mobilden bağlanırken, toplam mobil kullanıcı sayısı ise 5,1 milyardır. Ayrıca dünya genelinde 1,8 milyar kişi e-ticaret kullanıcısıdır. Bu rakamlara göre birçok kişinin bir türlü internete girdiği görülebilmektedir.

Çatalpınar (2017) internet kullanıcılarını tanımlarken X (1960-1980), Y (1980-2000) ve Z (2000 ve günümüz) kuşaklarına ayırmıştır. Bu çalışmada dijital yerli ve dijital göçmen terimleri dikkat çekmektedir. Prensky (2001) tarafından önerilen dijital yerliler, eski kuşaklardan farklı düşünen, dolayısıyla normalleri farklı olan ve “dijital göçmen” olarak adlandırılan eski kuşakların aksine günümüzün post-modern toplumuna doğmuş yeni nesilleri tarif etmek için kullanılmıştır. Y kuşağını izleyen ve yaklaşık olarak 2020 yılı itibariyle erişkin olacak Z kuşağı için de “dijital yerli” tanımı kullanılmaktadır (s. 31-32).

Dünyayı saran internet, yaygınlaşmış ve herkes tarafından ulaşılabilir hale gelmiştir. Bu yayılma sonucunda bir takım olumsuzluklar meydana gelmiştir. Bu olumsuzlukların bir tanesi de internet bağımlılığıdır (Ceyhan, 2016: 4). İnternet evde ve iş yerlerinde günlük hayatımızı değiştirecek önemli bir iletişim aracıdır. Günümüz yeni

teknolojisi ile birlikte, çeşitli iyi veya kötü isimlendirebileceğimiz, çeşitli insan davranışları ortaya çıkmıştır. Bu yüzden de bazı internet kullanıcılarının “İnternet Bağımlılığı” olarak isimlendirilen sorunlu davranışları var olmuştur (Yellowlees ve Marks, 2007: 1452). İnsanların ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşmalarına yardımcı olan, eğlenceli ve hoşça vakit geçirmelerine ve sevdikleriyle iletişimde bulunabilmelerine imkân tanıyan kitle iletişim aracıdır. Fakat internetin getirdiği bu kolaylıkların yanında çok kullanmaktan kaynaklanan bazı sorunlara da yol açmaktadır. Söz konusu sorunların başında da internet bağımlılığı gelmektedir (Balcı ve Gülnar, 2009: 5).

İnternet bağımlılığı hakkında yapılan çeşitli araştırmalara göre ise internet bağımlılığı gösterenlerin birçoğunda farklı psikiyatrik rahatsızlıkların olduğu ve psikolojik, sosyal, fiziksel sorunlar ve ailesel problemler internet bağımlılığı ile birlikte ortaya çıkabilmektedir (Sağat, 2017: 16). Young (1996) ise yaptığı çalışmada alkolün, kumarın ve uyuşturucu bağımlılığının, akademik başarısızlıkla sonuçlandığını, internet bağımlılığının da akademik başarısızlıkla sonuçlanabileceğini belirtmiştir. Chen vd. (2004) ise internet bağımlılığının alkol bağımlılığına benzer şekilde insanların kendilerini maddenin etkisine maruz bırakması gibi olduğunu belirtmişlerdir (s.50).

Alan yazın incelendiğinde ise araştırmacılar internet bağımlılığı düzeylerinin ve internet bağımlısı olup olmadıklarının ölçülmesi ile ilgili farklı ölçüm tekniklerinin bulunduğu görülmektedir. Bu noktada, Young (1996) geliştirdiği internet bağımlılık kriterlerinden 8 tanesinden 5 tanesi bireyde mevcutsa internet bağımlısı olduğunu kabul etmiştir (s.239). Brenner (1997) doğru ve yanlıştan oluşan 32 maddelik bir araç geliştirmiştir. Chen ve Chou (1999) Çin’de internet bağımlılığı ile ilgili 28 maddeden oluşan ölçek geliştirmişlerdir. Scherer ve Bost (1997) araştırmalarında geliştirdikleri ölçekten 10 maddeden üç ve daha fazla işaretleyenleri internet bağımlısı olduklarını kabul etmişlerdir. Morahan-Martin ve Schumacher (2000) araştırmalarında 13 maddelik araçtan dört ve fazlasını işaretleyenleri internet bağımlısı olarak kabul etmişlerdir (Akt. Çakır, Horzum ve Ayas, 2013: 7).

Teknolojinin gelişmesiyle kullanımı gittikçe yaygınlaşan ve sosyal hayatı önemli derecede etkileyen internetin bilinçsiz kullanımı bireysel ve toplumsal hayata yönelik tehditler sunmaktadır. Bu nedenle son yıllarda bireylerde; aşırı internet kullanımı, internette geçirilen zamanı kontrol edememe, internete ulaşımın kısıtlanması durumunda endişe duyma, internette geçirilen zamanı yönetme güçlüğü, depresyon, yalnızlık, toplumla ve aile bireyleriyle sosyal etkileşimi azaltma, sinirsel ve psikolojik

sorunlar görülmektedir. İnternet kullanımında ortaya çıkan bu sorunlar, bireylerin akademik, finansal, ailevi ve meslek hayatlarını olumsuz etkilemeleri nedenleriyle “problemlı” olarak tanımlanmaktadır (Reisoğlu, Gedik, ve Göktaş, 2013: 152). Batıgün ve Hasta (2010) ise internet bağımlısı olduğunu varsayacağımız kişilerin sosyal ilişkilerinin azaldığı, kişilerarası ilişkilerde sorunlar yaşadıkları, interneti aşırı derecede kullanan kişilerin aileleri ve arkadaşları ile daha az etkileşimde buldukları ve onlara daha az zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir (s.214).

Bağımlılık ciddi bir hastalıktır. Bağımlılığa ilişkin beyinde birçok nörokimyasal, nörofizyolojik değişimler saptanmıştır. Bağımlılık tedavisi, belirli şemaları ve ilkeleri içeren kapsamlı bir protokol ile sağlanabilir. Bağımlı kişiler bağımlılığın bir hastalık olduğunu kabul eder ve hastalıklarda uyulması gereken kurallar olduğunu bilirlerse tedaviye uyumları artmaktadır (Yeşilay, 2017). İnternet bağımlılığı ise öğrencilerin yaşamı üzerinde eğitimsel, fiziksel ve zihinsel etkiye sahip öğrenciler arasında ortaya çıkan bir sorun haline gelmiştir. Bu nedenle, internetin güvenli ve sağlıklı kullanımı için gerekli olan internet bağımlılığının önlenmesinin önemini anlamak gerekir (Ganesh vd., 2017: 10). İnternetin bilgiye erişim ve bilginin paylaşımındaki öneminin gittikçe arttığı günümüzde, öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de hızla artıyor olması, internet bağımlılık düzeyinin tespiti hakkındaki araştırmaların yapılması zorunluluğunu doğurmuştur. Ayrıca internet bağımlılığı, üzerinde çalışılması gereken önemli bir sorun olabilir. Bu sorunun nedenlerini tespit etmek için ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyi araştırılmaya çalışılacaktır.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmamın problem cümlesi, “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler ile ilişkisi nedir?” olarak belirlenmiştir.

1.2.1. Alt Problemler

1. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri arasında farklılaşma var mıdır?
2. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, öğrenim gördüğü okul kademelerine göre internet bağımlılık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?

3. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri anne eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri baba eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
6. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri anne mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?
7. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri baba mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?
8. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri aile aylık gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
9. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri ile ilgilendiği bir spor dalı arasında farklılaşma var mıdır?
10. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri ile ilgilendiği bir müzik dalı arasında farklılaşma var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Teknoloji dünyada son sürat ilerlemektedir. İnternet de bu ilerlemede öncülük etmektedir. İnternetin bu hızlı yayılması ve çok fazla amaç için kullanılması kişilerin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Bireylerin internete bağımlı hale gelmeleri bir takım sorunlara neden olabileceği için “İnternet Bağımlılığı” problem olarak görülebilmektedir. İnternet bağımlılığı konusunda daha bilinçli bilgisayar ve internet kullanıcılarının yetiştirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmayla, Adıyaman il merkezinde bulunan ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması ve internet bağımlılığı alan çalışmalarına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

İnternet günlük hayatımızın her alanında kullanılan ve vazgeçilemez bir teknolojidir. Fakat günümüzde internet özellikle öğrenciler arasında bilinçli ve verimli olarak kullanılmamaktadır. İnternetin bilinçli ve verimli olarak kullanılmaması “İnternet Bağımlılığı” olarak ifade edilen yeni bir sorunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Doğruluk, 2017: 2). Arısoy’da (2009) internetin ortaya çıkış amacının iletişimi arttırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmak olmasına rağmen internetin tahmin edilenden de hızlı yaygınlaşması patolojik aşırı kullanıma ve yeni bir bağımlılık türü olarak nitelenebilecek internet bağımlılığına yol açmaya başladığını ifade etmiştir. İnternetin bilgiye erişim ve bilginin paylaşımındaki öneminin gittikçe arttığı günümüzde, gençler üzerindeki olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de hızla artıyor olması, problemlerle internet kullanımı hakkındaki araştırmaların yapılması zorunluluğunu doğurmuştur (Öztürk ve Özmen, 2011: 1796). Alan yazın incelendiğinde de araştırmacılar internetin amacı dışında ve aşırı kullanımını bağımlılık olarak nitelendirmektedirler.

Ülkemizin, genç nüfusunun fazla olması, gelişmekte olan ülke olması, internet kullanımının giderek yaygınlaşması, işsizlik ve internet kafelerin kontrolsüzce çoğalması, tablet ve akıllı telefon kullanımının yaygınlaşması nedeniyle internet bağımlılığı olarak tanımlanan bozukluk için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Türkiye’de internet bağımlılığı problemi teknolojiye hâkim olan gençlerde ve çocuklarda daha fazla görülmektedir. Aileler de çocuklarının internet kullanımının yol açtığı sorunlar nedeniyle internet bağımlılığının tedavisini yapabilecek sağlık merkezleri arayışına girmeye başlamıştır. Gençlerde ve çocuklardaki internet bağımlılığının farkına varılması son derece önemlidir ancak internet bağımlılığını önlemeye ve müdahaleye yönelik sağlıklı ve uygulanabilir planların yapılması ile mümkün olabilecektir. Bu araştırmanın eğitim paydaşlarına, araştırmacılara ve internet bağımlılık probleminin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini tespit etmek ve hangi değişkenlere göre internet bağımlılık düzeyinin farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada sınırlılıklar şu şekilde kabul edilmiştir:

1. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Adıyaman il merkezinde bulunan ilkokul ve ortaokul son sınıfta öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır.
2. Araştırma kapsamında uygulanan veri toplama aracı olan “İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Forumu”ndan elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

1. Araştırmada kullanılan ölçme aracı ölçmek istenilen özellikleri ölçecek şekilde güvenli ve geçerlidir.
2. Araştırmada seçilen örneklem grubunun, evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

Araştırma kapsamında önemli bir yere sahip olan kavramların açıklamaları şu şekilde sıralanabilir;

İnternet: “International Network kelimelerinin kısaltılıp birleştirilmesiyle elde edilmiş olup, birçok bilgisayar sistemini bir protokol ile birbirine bağlayan dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen büyük bir kitlesel iletişim aracıdır” (Varol, 2001).

Bağımlılık: “Kullanıcının çevrimiçi kullanımını, kontrol yeteneğini, ilişkisel, mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir rahatsızlıktır” (Young, 2007: 671).

İnternet Bağımlılığı: “Genel olarak internetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kaldığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulmasıdır” (Griffiths, 1999: 246-250).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın temelini oluşturan kuramsal çerçeve sırasıyla “İnternetin Tanımı ve Özellikleri”, “Bağımlılık Nedir?”, “İnternet Bağımlılığı nedir?”, “İnternet Bağımlılığı Tanı Kriterleri”, “İnternet Bağımlılığının Tedavisi”, başlıkları altında ele alınmıştır. Yapılan alan yazın taramasının sonuçları, yurtiçinde ve yurtdışında internet bağımlılığı konulu çalışmalar incelenerek sunulmuştur.

2.1. İnternetin Tanımı ve Özellikleri

Günümüzde küresel bilgi ağlarının yaygınlaşması ile bilginin hızlı bir şekilde dolaşımını sağlayan, insanın toplumsal hayatını yakından etkileyen, insanlar arasında iletişimi kolaylaştıran internet: “İki veya daha çok bilgisayarın birbiriyle olan bağlantısı anlamına gelen, bilgisayar ağlarının kendi aralarında tekrar tekrar bağlantı kurmasıyla meydana gelen, küresel çapta yaygın bilgisayar ağlarına dayalı bir iletişim sistemidir” (İçel, 2015: 483). İnternet, dünya çapındaki ağların ağı diye tanımlanan ve kullanıcıların birbirine e-posta gönderdikleri, uzaktaki bilgisayarlara bağlandıkları, bilgi veri tabanlarını inceledikleri, bilgisayarlarda yüklü olan programları gönderip aldıkları sanal bir ortamdır (Karataş, 2008: 3).

İnternet aynı ya da farklı yerlerdeki birey ve grupların bilgisayarlar yoluyla bağlanarak metin, veri, grafik ve ses gibi öğelerin paylaşıldığı elektronik ortamlardır (Akpınar, 2005: 127). Dünyanın farklı coğrafi mekânlarında bilgisayarların birbirlerine bağlanarak oluşturdukları ve milyonlarca kullanıcının aynı anda veya değişik zamanlarda kullandığı bir iletişim ağı olarak interneti tanımlamak mümkündür (Yalçın, 2003: 77).

İnternetin özelliklerine baktığımızda ise genel olarak beş ana başlıkta toplanabilir. Bunlar: World wide web (*www*), elektronik posta (*e-mail*), tele konferans, sohbet sistemleri (*chatting*) ve tartışma listeleri ya da forumları.

World Wide Web: İnternette en çok kullanılan katılım biçimidir. İnternette bir bilgiye ulaşabilmek için gerekli olan anahtar sistemidir.

Elektronik Posta: İnternetin çıkışından bu yana en çok kullanılan iletişim şeklidir. Kişiden kişiye ya da kişiden birçok kişiye mesaj göndermeyi olanaklı hale getiren elektronik posta, eş zamanlı olmayan bir iletişim şeklidir. Kullanıcılar mesajlarına istedikleri zaman ulaşma imkânına sahiptirler.

Tele Konferans: Bilgisayar aracılığıyla iki kişiden başlayarak, birçok kişiyle aynı anda kurulan iletişim şeklidir. Görüntülü veya sesli olabilir. Mesajlar tek bir yerde toplanır. Yazılanlar birçok kişinin ortak ürünüdür.

Sohbet Sistemleri: İnternet üzerinde eş zamanlı iletişime izin veren bir iletişim şeklidir. Yüz yüze iletişime en yakın olanıdır. Yazılan mesajlar, aynı anda diğer kullanıcı tarafından görülebilmektedir

Tartışma Listeleri ya da Forumları: Elektronik postanın bir diğer şekli olarak gösterilebilir. Oluşturulan tartışma gruplarının, değişik konularda internet üzerinden görüşlerini açıklamasıdır. Bu tartışma grupları üye olan herkese açıktır. Amaç, aynı görüşleri taşıyan kişileri bir araya toplamaktır. Tartışma listeleri aynı zamanda bu çalışmanın temel kaynağını oluşturmaktadır (Uysal, 2007: s.37-38).

İnterneti diğer iletişim araçlarıyla kıyasladığımızda aşağıdaki özellikler öne çıkmaktadır: “İnternet, bireysel, grup ve çoklu iletişimi bir arada barındırmaktadır, yayıncılık için düşük tamamlanmış maliyet ve düşük marjinal maliyet yaratmaktadır, maliyeti az, küresel çoklu iletişime olanak vermektedir, düşük maliyetli, küresel metin temelli, kişilerarası iletişime izin vermektedir” (Akt. Timisi, 2003: 126). Dünyada teknoloji hızlı ilerlerken internetin insan hayatı üzerinde bir takım etkilerinden söz edebiliriz. Ögel (2014), insan yaşamı üzerinde internetin etkili olmasını, internetin bazı özelliklerine dayandırmıştır. Bunlar:

- İnternet emek gerektirmez.
- İnternet sorumluluk gerektirmez.
- İnternet sosyalleşme mekânıdır.
- Göz kontağı kurmanıza gerek yoktur.
- Kendini ifade etmek internette daha kolaydır.
- Bir grubun parçası olmak kolaydır.
- İnternet yeni bir kimliktir.
- Kim olmak istiyorsanız o olabilirsiniz internette.
- İnternette buluşmak kolaydır.

- İnternet gizemlidir.
- İnternet statü verir.
- Toplumsal denetim zayıftır.
- İnternet sınırsızdır.
- İnternet özgürlüktür.
- İnternet kontrolsüzlüktür.
- Kontrol kişidedir.
- Pasif değil, aktif bir eğlencedir.
- İnternetin ödülü boldur.
- İnternette seçenek çoktur.
- İnternet dikkat gerektirmez.
- Stresle başa çıkma yoludur.
- İnternet bir trans halidir (s. 23-33).

2.2. Bağımlılık Nedir?

İnsanlar ve hayvanlar doğaları gereği acıdan kaçınıp hazzıya yönelirler. Bu noktada acı ve hazzı objektif olarak tanımlamak kolay görülse de yapılan tanımlamalar oldukça sübjektiftir. Bağımlılık yapıcı maddeler ilk adımda acıdan kaçınma hazzıya yönelme olarak görülür. Sonraki süreçte ise bağımlılığın kendisi hazzın en birinci manisi ve acının kaynağı olur. İnsanlar çeşitli sebeplerle bağımlık yapan maddelerin verdiği mutluluğu yaşamak isterler. Bireylerin bu isteğe sahip olmak istemesi anormal bir durum değildir. Gerçek sorun deneme sonucu haz güdüsünün ödül gibi algılanması ve ödülün, emek, sabır istemeden sadece bağımlılık yapan maddenin kullanılmasıyla ortaya çıkmasıdır. Bu noktadan sonra birey tekrar o hazzı yaşamak istediğinde kontrolü kaybeder ve bütün olumsuzluklara rağmen sık sık kullanırsa orada haz arayışı değil bağımlılıktan söz etmek gerekir (Dinç, 2017: 8-9).

Bağımlılığı yukarıdaki ifadelerle göre basitçe açıklamak kolay olsa da tanım konusunda çok sıkıntılar vardır. Bu karmaşanın temel sebebi bağımlılıktan ve insandan kaynaklıdır. Çünkü insan doğası gereği çok karmaşık bir yapıya sahiptir. Bağımlılığı da tek tanıma koymak imkânsızdır. Bu sebeplerden dolayı aşağıya araştırmacıların yaptığı farklı bağımlılık tanımlarına yer verilmiştir.

Bağımlılık, genel anlamda ilaç almayı içerir ve resmi anlamda bağımlılık tanımı ilaç içme konusuna yönelmiştir. Bu genel tanımlamalara rağmen diğer bazı davranışların da (örneğin kumar, alkol, bilgisayar oyunları oynama) bağımlılık yaratabileceği görüşü giderek yaygınlık kazanmaktadır (Griffiths, 1999: 247).

Chen ve Ark. (2004) ise internet bağımlılığının alkol bağımlılığına benzer şekilde insanların kendilerini maddenin etkisine maruz bırakması gibidir (s.50). Yeşilay'a (2017) göre ise fiziksel bağımlılık ve ruhsal bağımlılık vardır. Fiziksel bağımlılık kullanılan maddeye karşı bir uyum gelişmesine bağlı olarak maddenin varlığına karşı duyulan fizyolojik bir istek duymaktır. Ruhsal bağımlılık ise kişinin duygusal ya da kişilik yapısı gereği, gereksinimlerini giderme amacı ile o maddeye olan düşkünlüğüdür.

Karaman ve Kurtoğlu (2009), iki türlü bağımlılıktan bahsetmişlerdir. Bunlar madde bağımlılığı ve bir davranışa olan bağımlılık. Madde bağımlılığı; çay, kahve, sigara, çikolata, uyuşturucu maddeler, alkol gibi maddeleri madde bağımlılığı olduğu, bir davranışa bağımlılık ise, belirli bir davranışın, normal dışı düzen ve sıklıkla sergilenmesi sonucu bireyin bedensel, psikolojik ve toplumsal yapı ve işlevlerinde dengesini yitirmesi, düzeninin bozulması ve ortama uyum sağlayamamasıdır (s.642).

2.3. İnternet Bağımlılığı Nedir?

Araştırmalarda internet bağımlılığı ile ilgili kavram incelendiğinde, kullanıma uygun olan bir tanım bulunmamakta ve internetin problemlili kullanımı ile ilgili adlandırmada kavram farklılıkları bulunmaktadır. Bu kavram karmaşasında problemlili internet kullanımını; internet bağımlılığı, internet bağımlılığı düzensizliği, internetin patolojik kullanımı veya internet kontrolü altında olma gibi kavramlardır. Bu tanımlamalar arasında internet bağımlılığının ön plana çıktığını ve diğer kavramları kapsamaktadır (Chou, Condron, ve Belland, 2005: 365).

Şahin (2011) araştırmasında internet bağımlılığı kavramının yerine geçebilecek veya kullanılabilir terimleri aşağıdaki Tablo 1 ve Tablo 2 de göstermiştir;

Tablo 1. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Literatürde Kullanılan Terimler

Türkçe Terimi	İngilizce Terimi	Kullanıcılar
İnternet Bağımlılığı Rahatsızlığı	Internet Addiction Disorder	Goldberg, 1995
Patolojik İnternet Kullanımı	Pathological Internet Use	Young, 1996b Young, 1997; Morahan-Martin, Schumacher, 2000 Davis, 2001; Gönül, 2002; Bayraktar ve Gün, 2006;
Aşırı internet kullanımı	Excessive Internet Use	Griffiths,2000b, 2001, Hardie ve Tee, 2007;
Kompulsif İnternet Kullanımı	Compulsive Internet Use	Greenfield, 1999; Meerkerk vd. 2009
Problemlili İnternet Kullanım	Problematic Internet Use	Beard ve Wolf, 2001 Caplan, 2002; Shapira vd. 2003; Özcan ve Buzlu 2005; Koroğlu vd., 2006; Aboujaoude vd., 2006; Ceyhan vd., 2007; Yellowlees ve Marks, 2007.

(Şahin, 2011: 26).

Tablo 2. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Literatürde Kullanılan Diğer Terimler

Türkçe Terimi	İngilizce Terimi	Kullanıcılar
Düzenlenmemiş İnternet Kullanımı	Unregulated Internet Usage	LaRose vd., 2003
İnternet Bağlılığı	Internet Dependency	Scherer, 1997
İnternet veya Net Deliliği	Internetomania or Netomania	Shapira, 2003
İnternet Bağlılığı Davranışı	Internet Dependence Behaviour	Hall ve Parsons, 2001
Yanlış İnternet Kullanımı	Internet Misuse	Case ve Young, 2001;
Spesifik veya Genelleştirilmiş Patolojik İnternet Kullanımı	Specific and Generalized Pathological Internet Use	Davis, 2001
Uyumsuz İnternet Kullanımı	Maladaptive internet use	Beard ve Wolf, 2001
On-linekolizm	On-lineakolizm	Young, 1998
İnternet Kötü Kullanımı	Internet Abuse	Griffiths, 2003, Young ve Case,2004

(Şahin, 2011: 27).

Yukarıda Tablo 1 ve Tablo 2’de, internet bağımlılığının yerine kullanılan terimler görülmektedir. İnternet bağımlılığı ve tanımı hala araştırmacılar tarafından tartışıldığı söylenebilir.

Yıldız ve Bölükbaş (2005), internet bağımlılığını, aşırı internet kullanma isteğinin önüne geçilememesi, bunun haricinde geçirilen vaktin önemsiz olarak görülmesi, internetten ayrı kalındığı vakit ise aşırı sınırlı olma ve saldırganlık davranışlarının görülmesi olarak tanımlamaktadırlar. Buna sebep olarak, gerçek dünyadan uzaklaşan, toplumdaki soyutlanan bireylerin sanal dünyada gerçek olmayan faaliyetler ve ilişkiler içine girerek, alkol, sigara ve uyuşturucu bağımlılığı gibi bilgisayar ve internet bağımlısı olduklarını belirtmişlerdir (s.46). Bayraktar (2001) ise patolojik internet kullanımını, internetin kompulsif şekilde aşırı kullanımı ve yokluğunda oluşan rahatsızlıklar olarak tanımlamıştır (s.52).

Soule ve Arkadaşlarına (2003) göre ise internet bağımlılık sorunu olan kişilerin aşağıdaki özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunlar:

1. Sanal Seks Bağımlılığı: Yetişkinlere özgü sohbet odası ve sanal porno bağımlılığı,
2. Sanal İlişki (Arkadaşlık) Bağımlılığı: Sohbet odalarında ve sanal porno sitelerinde dostluklar edinme,
3. İnternette Kumar Bağımlılığı: Aşırı derecede kumar oynama, alış-veriş yapma ve açık artırma sitelerini kullanma,
4. İhtiyaç Dışı Bilgi Arama Bağımlılığı: Gereğinden fazla web veya veri tabanlarında arama yapma,
5. Bilgisayar Bağımlılığı: Aşırı oyun oynama ve program hazırlama bağımlılığı (s.65).

2.4. İnternet Bağımlılığı Tanı Kriterleri

Araştırmacılar ve klinisyenler internet bağımlılığının tanı kriterleri konusunda ortak bir karara vardıkları söylenemez. Konuyla ilgili “Goldberg”, “Young”, “Griffiths”, “Beard ve Wolf”, “Ko ve Arkadaşları” ve “Suler” internet bağımlılığı için tanı kriterleri geliştirmişlerdir.

2.4.1. Goldberg’in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri

Goldberg (1996), DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders)-IV’de yer alan madde bağımlılığı kriterlerini referans alarak, internet bağımlılığı tanısını yapan kişi olmakla birlikte, tanı kriterlerini de tanımlamaya çalışan ilk kişidir (Şenormancı, Konkan ve Sungur, 2010: 262).

Goldberg (1996) uygunsuz internet kullanımını, aşağıdaki maddelerden 12 aylık bir dönemde herhangi bir zaman diliminde içinde ortaya çıkan 3 veya daha fazla maddenin karşılanması ve klinik olarak belirgin bir bozulma yaratması ya da sıkıntıya götüren uyumsuz internet kullanımı olarak tanımlamıştır.

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi,
 - a. Doyumun gerçekleştirilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi ihtiyacı,
 - b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan haz da azalma olması,
2. Uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az iki maddenin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşama durumudur. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanması.
 - a. Psikomotor ajitasyon,
 - b. Anksiyete (Bunaltı),
 - c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler,
 - d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma,
 - e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma,

- f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma,
3. İnternet kullanımını genellikle planlandığından daha uzun süreler alır.
 4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.
 5. İnternet ile ilgili aktivitelere çok uzun süreler ayrılır (internet kitapları almak, yeni internet tarayıcıları denemek, internetten indirilen dosyaları düzenlemek vb.).
 6. İnternet kullanımını nedeniyle önemli toplumsal mesleki aktiviteler veya boş zamanları değerlendirme aktiviteleri bırakılır veya azaltılır.
 7. İnternet kullanımı, fiziksel, ailesel, sosyal, mesleki veya psikolojik sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve erken saatteki randevulara geç kalma, mesleki görevleri önemsememe veya terk etme hissi) yol açmış veya şiddetlendirmiş olma olasılığının bilinmesine rağmen internet kullanımı devam eder.

2.4.2. Young'ın İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri

Young (1996) DSM-IV'te yer alan patolojik kumar bağımlılığı kriterlerini, patolojik internet kullanımının birbirleri ile benzerlik gösterdiği için patolojik kumar bağımlılığı kriterlerini internet bağımlılığı tanı kriterleri olarak uyarlamıştır (Young, 1996: 238). DSM-IV'te yer alan 10 maddelik patolojik kumar bağımlılığı kriterlerinin 2'sinin internet bağımlılığı tanı kriterlerine uymadığını düşünerek çıkarmış ve 8 madde üzerinden yeni bir internet bağımlılığı tanı kriteri oluşturmuştur (Young, 1996: 239). Young (1996) tarafından internet bağımlılığı tanı kriterleri şu şekilde sıralanmaktadır;

1. İnternetin sürekli olarak zihninizi meşgul ettiğini hissediyor musunuz? (Daha önceki çevrimiçi aktiviteleri düşünmek veya bir sonraki yeni aktiviteyi beklemek).
2. Daha fazla tatmin olmak için artan sürelerle internet kullanımına ihtiyaç duyuyor musunuz?
3. İnternet kullanımına yönelik olarak kontrol altına alma, azaltma ve internet kullanımını bırakma çabalarınız başarısızlıkla sonuçlandı mı?

4. İnternet kullanımını azaltmak veya bırakmak istediğinizde kendinizi huzursuz, karamsar, gergin ve öfkeli hissediyor musunuz?
5. İnternette başlangıçta planladığınızdan daha uzun süre vakit geçiriyor musunuz?
6. İnternet kullanımından dolayı önemli ilişkileriniz, işiniz, eğitiminiz veya kariyer fırsatınız tehlikeye ya da riske girdi mi?
7. İnternet kullanımı ile ilgili olarak aile üyelerine, terapistlere ya da meslektaşlarınıza hiç yalan söylediniz mi?
8. İnterneti problemlerden kaçmak ya da hoş gitmeyen ruh halinden kurtulmak için bir yol olarak görüyor musunuz?

İnternet bağımlılığı tanı kriterlerini oluşturan maddelerden 5 ya da daha fazlasına uyan kişiler internet bağımlısı olarak tanımlanmaktadır (Young, 1996: 239).

Young (1999), internet bağımlılığının geniş bir davranış ve dürtü kontrol problemlerini kapsayan geniş bir terim olduğunu iddia etmektedir. Bunun beş alt kategoriyle sınıflandırıldığını iddia etmektedir:

1. Siberseksüel bağımlılık (Cybersexual addiction): Yetişkinlere uygun siber seks ve siber porno web sitelerini kullanma.
2. Siber ilişkili bağımlılık (Cyber-relationship addiction): Sohbet odalarında kurulan arkadaşlık.
3. İnternet tutkusu (Net compulsions): Takıntılı olarak günlük ticaret, alışveriş ve çevrimiçi kumar oyunları.
4. Aşırı bilgi yüklenmesi bağımlılığı (Information overload): İnternette sürekli dolaşmak, veri tabanlarını kullanmak.
5. Bilgisayar bağımlılığı (Computer addiction): Takıntılı bilgisayar oyunu oynama (Akt. Widyanto ve Griffiths, 2006).

2.4.3. Griffiths'in İnternet Bağımlılığı İçin Tam Kriterleri

Teknolojik bağımlılıklar insan-makine etkileşimini içeren ve kimyasal olmayan (davranışsal) bağımlılıklar olarak tanımlanır. Bu bağımlılıklar pasif (örneğin, televizyon) ya da aktif (örneğin, bilgisayar oyunları) olarak oluşabilir. Teknolojik bağımlılıklar davranışsal bağımlılıkların içinde ele alınabilir. Fiziksel ve psikolojik bağımlılığı oluşturan altı unsur, “dikkat çekme (salience), duygudurum değişikliği (mood modification), tolerans, geriçekilme belirtileri (withdrawal symptoms), çatışma (conflict) ve nüksetme (relapse)” dir. Aşağıda bu unsurlar açıklanmıştır:

Dikkat çekme (Salience): Belirli bir eylem kişinin hayatında önemli bir hale geldiğinde ortaya çıkar. Düşüncelere (zihinsel uğraş veya bilişsel çarpıtmalara yol açan), duygulara (şiddetli isteklerle sonuçlanan) ve davranışa (sosyalleşmiş davranış yıkımları) hâkim olur. Örneğin, internet kullanıcıları, gerçekte çevrimiçi olmasalar bile bir sonraki çevrimiçi olacakları anı düşüneceklerdir.

Duygudurum Değişikliği (Mood Modification): Bu durum, belirli bir aktivite ile meşgul olmanın sonucunda öznel deneyimlere işaret eder. Başa çıkma stratejisi olarak görülebilir. Örneğin, bu kişiler internete bağlandıklarında duygusal açıdan hareketli ve canlı olmaktadır. Saatlerce çevrimiçi olduklarında kaçma veya kayıtsız kalmanın sakinleştirici etkisini yaşarlar.

Tolerans (Tolerance): Aynı etkiyi göstermesi için belirli aktivitelerin miktarındaki artma sürecidir. Örneğin, bir internet kullanıcısının başlangıçta daha az sürede elde ettiği duygu durumunu elde edebilmesi için çevrimiçi olma süresini arttırması gerekmektedir.

Geriçekilme Belirtileri (Withdrawal Symptoms): Bunlar belirli bir eylem devam etmediğinde ya da aniden kesildiğinde ortaya çıkan, kişiyi rahatsız eden duygular ve fiziksel etkilerdir. Örneğin, bir internet kullanıcısı çevrimiçi olması engellendiğinde, titreme, karamsarlık ve sinirlilik gibi şikâyetlerde bulunabilir.

Çatışma (Conflict): Kişinin çevresindekiler ile yaşadığı kişilerarası veya içsel çatışmalardır. İş, sosyal yaşam, hobiler ve ilgiler gibi çeşitli aktivitelerle üzerinden yaşadığı çatışmalardır.

Nüksetme (Relapse): Belli bir aktivitenin daha önceki örüntüleriyle yeniden oluşmaya başlamasıdır. Yıllar süren kontrol ve ya kaçınmadan sonra tekrar bağımlılığın en uç noktasına dönülmesidir (Griffiths, 1999: 246-247; Akt. Yılmaz, 2013: 21-22).

2.4.4. Beard ve Wolf'un İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri

Beard ve Wolf tarafından tanımlanan internet bağımlılığı için önerdiği tanı kriterleri şunlardır:

Beard ve Wolf'un (2001) İnternet Bağımlılığı İçin Önerilen Tanı Kriterleri:

Aşağıdaki ifadeler (1-5) daha önce mutlaka görülmüş olmalı:

1. İnternet ile meşguldür (bir önceki internet aktivitesini düşünün ya da bir sonraki çevrimiçi oturumu bekleyin).
2. Memnuniyeti sağlamak için internete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyar.
3. İnternet kullanımını kontrol etmeye, azaltmaya, durdurmaya yönelik başarısız çabalarda bulunur.
4. İnternet kullanımının azaltılması, durdurulması durumunda kızgınlık, huzursuzluk, halsizlik belirtileri görülür.
5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalır.

Aşağıdaki ifadelerden en az bir tanesi görülmüş olmalı:

1. İnternetin aşırı kullanılmasından dolayı iş, eğitim, kariyer olanağı, ilişkiler,
2. İnternete bağlı kalabilmek için aile üyelerine, terapisteye ya da başkalarına yalan söyleme,
3. İnternete bağlı kalındığı süre içerisinde duygulanım değişikliği olması (umutsuzluk, suçluluk, anksiyete, depresyon gibi) (Beard ve Wolf, 2001: 381).

2.4.5. Ko ve Arkadaşlarının İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri

Ko ve Arkadaşları (2005) psikiyatrik görüşmeler ve Chen İnternet Bağımlılığı Ölçeği'ni (2004) kullanarak internet bağımlılığı tanı kriterleri geliştirmişlerdir. Bu kriterlerle ergenlerdeki bağımlılık durumlarını bulmaya çalışmışlardır.

3 aylık dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan klinik olarak belirgin bozulma ya da sıkıntıya yol açan internetin uygunsuz kullanım öyküsü.

A. Aşağıdaki bulguların 6'sının (veya daha fazlasının) bulunması

1. İnternette yapılan aktiviteler ile ilgili aşırı yoğunlaşmış düşünce,
2. İnternet kullanma dürtüsünü engelleme konusunda yineleyici biçimde başarısız olma,
3. Tolerans: İstenen etkiyi sağlamak için belirgin olarak artmış miktarlarda internet kullanma gereksinimi,
4. Yoksunluk: Aşağıdakilerden herhangi birinin varlığı:
 - İnternet aktivitelerinden uzak kalmayı takip eden günlerde disforik duygudurum, anksiyete, iritabilite ve sıkılma hissi,
 - Yoksunluk belirtilerinden kurtulmak ya da kaçınmak için internet kullanımı,
5. İnterneti çoğu kez tasarlandığından daha uzun süre kullanma.
6. İnternet kullanımını bırakmak ya da denetim altına almak için sürekli bir istek ya da boşa çıkan çabalar olması.
7. İnternet aktiviteleri ile ilgili aşırı zaman harcama.
8. İnternete ulaşmak için gerekli aktiviteler üzerine aşırı zaman harcama.
9. İnternet kullanımının neden olduğu ya da alevlendirmiş olabileceği sürekli olarak var olan ya da yineleyici bir biçimde ortaya çıkan fiziksel ya da psikolojik bir sorunun olduğu bilinmesine karşın internet kullanımının sürdürülmesi.

B. İşlevsel Bozukluk: (Aşağıdaki belirtilerden en az biri bulunmalı)

1. Okul ve evdeki temel sorumlulukları yerine getirmeyi etkileyecek şekilde tekrarlayan internet kullanımı,
2. Sosyal iletişimin bozulması,
3. İnternet kullanımı nedeniyle okul kurallarına veya yasalara karşı gelme,

C. İnternet bağımlılık davranışı, psikotik bozukluk veya bipolar bozukluk ile açıklanamaz (s. 731).

2.4.6. Suler'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Kriterleri

Suler (1999) sağlıklı ve problemlili internet kullanımının 8 kriterle ayırt edilebileceğini öne sürmüştür. Bu kriterler;

1. İnternetteki aktivitelerin karşıladığı ihtiyaçların sayısı ve türü: İnternet kullanıcıları fiziksel, kişisel, kişilerarası veya manevi ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor olabilir. Karşılanmaya çalışılan ihtiyaç sayısı arttıkça kullanıcı için önemi de o oranda artar.
2. Karşılanmamış ihtiyaçların altında yatan yoksunluğun derecesi: Kullanıcının ihtiyaçları ne kadar bastırılır ya da inkâr edilirse, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak için daha fazla başka yollar arar. İnternet genellikle bu ihtiyaçların gerçek hayatta olduğundan daha kolay karşılandığı bir yerdir.
3. İnternet aktivitesinin türü: İnternetteki bir tür etkinlik ne kadar çok sayıda niteliğe sahipse, kullanıcı interneti o kadar fazla sayıda ihtiyacını karşılamak için kullanmak ister. Değişik türdeki internet aktiviteleri ihtiyaçları etkileyişleri bakımından çok fazla çeşitlilik gösterebilir. Birçok niteliğe birden sahip olan çevreler daha geniş bir spektrumda ihtiyaçlara karşılık verebilir; böyle bir çevre daha çekicidir.
4. İnternetin kullanıcının gerçek hayattaki işlevselliğine etkisi: Fiziksel sağlık, iş performansı ve önemli ilişkilerdeki işlevsellik etkilenmiş olabilir. İnternet kullanımına bağlı bozulmuş alanların sayısı ve bozulmanın boyutu patolojinin ciddiyetini gösterir.

5. Bunaltıya dair öznel duygular: Patolojik internet kullanımının uyarıcı işaretleri kullanıcının internet etkinliklerine ilişkin depresyon, hayal kırıklığı, öfke, suçluluk ve yabancılaşma duygularıdır.
6. İhtiyaçlar hakkında bilinç düzeyindeki farkındalık: Bastırılmış ihtiyaçlarını internet aracılığıyla karşılayan kişi arınmayla ilgili bir etkinlik ifşa etmektedir. Bu etkinlik, gerçek karşılanmamış ihtiyaç doyurulmadığı sürece sonsuza dek tekrar edilmek zorundadır. Suler'e (1999) göre kişi internet etkinliklerinin altında yatan karşılanmamış ihtiyaçları bilinç düzeyinde anlamalı, bu etkinliklerle ilgili çatışma ve yoksunluğu çözmelidir.
7. Deneyim ve dâhil olma süreci: İnternet kullanıcıları deneyim kazandıkça internet etkinliklerinin gerçek hayat ihtiyaçlarını doyurmadığını ve internetin cazibesinin yavaş yavaş kaybolduğunun farkına varırlar. Deneyim çoğunlukla kullanıcılara aşırı dâhil olmayı gerektiren etkinliklerden kaçınmaları konusunda yardım eder.
8. Gerçek hayat ve sanal hayat arasındaki denge ve uyum: Sağlıklı internet kullanımı, internet etkinlikleri ile gerçek dünya ilişkilerini entegre eder. Patolojik internet kullanımı, genellikle gerçek hayattan tamamen soyutlanmış "online" bir hayat ile sonuçlanır.

Suler Time-Warner's Palace adlı internet topluluğu üzerindeki çalışmasında Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer olan ihtiyaçlara karşılık geldiği sonucuna varmıştır (Suler, 1999: 387).

2.5. İnternet Bağımlılığının Tedavisi

İnternet bağımlılığı, mevcut tanısallık sistemler tarafından henüz kabul edilmiş bir tanımlaması olmamasına karşın, bir halk sağlığı sorunu olarak ilgi çekmeye devam etmekte ve tedavi arayışları artış göstermektedir. İnternet bağımlılığı, başlı başına bir hastalık mı, yoksa diğer psikiyatrik bozuklukların ortaya çıkardığı bir belirt mi olduğu da henüz kesin olarak açıklığa kavuşturulmuş değildir (Canan, 2010). Bireyin internete girmesini engellemek, internet bağımlılığının tedavi yöntemi değildir. İnternette bağımlılığı için bilişsel davranışçı teoriyi ileri süren Davis (2001), internet bağımlılığı tedavisinde 11 hafta süren 13 tedavi yöntemini önermiştir.

Bilişsel davranışçı tedavide uyulması gereken adımlar şunlardır:

1. Kişinin internetten uzakta kalamadığının tespiti
2. Bilgisayarın yerinin değiştirilmesi ve herkesin olduğu bir yere nakli
3. Diğer insanlarla birlikte internete bağlanması
4. İnternete bağlanma zamanının değiştirilmesi
5. İnternet defteri oluşturulması
6. Başka bir kimlikle internete girmesine son verilmesi
7. Arkadaşlarından ve yakınlarından internet ile ilgili problemleri olduğunu saklaması
8. Spor aktivitelerine katılması
9. İnternet tatillerinin verilmesi
10. Otomatik düşüncelerin ele alınması
11. Gevşeme egzersizleri
12. İnternete bağlanma sırasında hissedilenlerin not edilmesi
13. Yeni sosyal becerilerin kazandırılması (Akt. Aslan Üçkardeş, 2010: 28-29).

Young'a (1999) göre ise geleneksel yöntemlerle interneti yasaklamak mümkün değildir. Tedavi etmenin başlangıç noktası kontrollü kullanma ve bireye yaklaşımdan oluşmalıdır. Bununla birlikte, internet bağımlılığını tedavi etmek için:

- a. **İnternet Kullanımında Karşıt Süreyi Uygulamak:** Yeni bir saat dilimleri belirlenip, o saatlerde internete girmesini sağlamaktır.
- b. **Harici Durdurucuları Kullanmak:** Alarm gibi,
- c. **Hedefler:** Bireyin internete gireceği vakit belirlenir ve belirli bir program dâhilinde internete girmesi sağlanır. Bireyin interneti kontrol etme farkındalığı yaratmaktır.
- d. **Belirli Bir Uygulamadan Kaçınmak:** Bireyin hoşlandığı belli uygulamalardan uzaklaştırarak daha az hoşlandığı uygulamalara yönlendirmek.
- e. **Hatırlatma Kartlarını Kullanmak:** Kişinin kartların üzerine internetin yararını anlatan 5 neden ve internetin zararını anlatan 5 neden yazılır. İnternete her girişinde bu kartlara bakması istenir. Bu yöntemle hastanın istediği veya uzak durması gerektiği durumları hatırlatması istenir.
- f. **Kişisel Bir Envanter Geliştirmek:** Hastaya, terk ettiği veya kendisine sınır koyduğu uygulamaların listesi yapılması istenir. Bunları çok önemli, önemli

ve çok önemli değil sıralamasına koyması istenir. Böylece hastanın internet uğruna nelerden vaz geğtiğini gormesi sağlanır.

g. Bir Destek Grubuna Girmek: Hastanın yalnız takılınca internet bağımlılığı gosterdiği için belirli gruplara (spor takımı, sanat vb.) girmesi sağlanır.

h. Aile Terapisi: Evlilikleri ve aile ilişkileri bozulan ve internet bağımlılığı tarafından olumsuz etkilenen bağımlılara aile terapisi gerekmektedir. Bu yontemle aileyi eğitmek amağlanmıştır (s.10-14).

2.6. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Araştırmalar

İnternet ile ilgili araştırmalar yurt dışında 1990'lı yıllarda başlamış olmasına karşın Türkiye'de 2000'li yıllarda araştırmalar başlamıştır. Fakat son yıllarda internetin kullanımı artması nedeniyle ulkemizde yapılan çalışmalar artmaktadır. Bu başlık altında araştırmaları, yurt içinde yapılan araştırmalar ve yurt dışında yapılan araştırmalar olmak uzere iki başlıkla ele alınmıştır.

2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Akdeniz (2018) araştırmasında, 14-16 yaş aralığındaki ergenlerin bağlanma stilleri, gozlerden zihin okuma becerileri ve yaşadıkları ruhsal sorunlar ile internet bağımlılığı duzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın orneklemini İstanbul ilinde 9 eğitim kurumunda oğrenim goren 873 ergen uzzerinde gerçekleştirmiştir. Veri toplama amacıyla, Gozlerden Zihin Okuma Envanteri, Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri, Guler ve Gulukler Anketi, Young İnternet Bağımlılık Oleği kullanılmıştır. Sonuç olarak Araştırma sonucunda, internet bağımlılığı puanlarında cinsiyete goren anlamlı bir farklılaşma olmadığı gozlenmiştir. Young İnternet Bağımlılığı toplam puanları ile Gozler Testi, Ebeveyn ve Arkadaşlara Bağlanma Envanteri Anne ve Baba Formu toplam puanları arasında negatif yonlu; Young İnternet Bağımlılık Oleği ile Guler ve Gulukler Anketi toplam puanları arasında pozitif yonlu anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ergenlerin internet bağımlılığı oranı %12,7 olarak bulunmuştur.

Topal (2018) araştırmasında, univerte oğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktorleri incelemiştir. Araştırmanın orneklemini 2016-2017 eğitim oğretim yılında Uşkudar Univertesi'nde oğrenim goren 235 lisans oğrencisinden oluşturmuştur. Veri toplama amacıyla, Demografik Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Oleği kullanılmıştır. Sonuç olarak oğrencilerin % 27,7'sinin (N:65) internet bağımlılık riski taşıyan grup ve

% 72,3'ünün (N:170) bağımlı olmayan grupta olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalamalarının aylık harcama miktarı, günlük internet kullanım süresi, en çok kullanılan sosyal ağ, algılanan internet bağımlılık düzeyi, öncelikli olarak internete ulaşma durumu, bilgiye ulaşma kaynağı, algılanan arkadaş ilişkisi memnuniyeti ve aile üyeleri ile birlikte zaman geçirme etkinliklerine göre anlamlı farklılaşma tespit etmiştir. Öğrencilerin fakülte, cinsiyet, yaş, ilişki durumu, aile yapısı, yaşanılan yer, interneti kullanım amacı, algılanan arkadaş sayısı yeterliliği ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulmamıştır.

Medikoğlu (2018) araştırmasında, İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Yozgat ili Boğazlıyan ilçesinde öğrenim gören 199 ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinden oluşturmuştur. Veri toplama amacıyla, Demografik Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak internet bağımlılık düzeyi ile akademik başarı düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Mutlu (2018) araştırmasında, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığını yordayan psikososyal değişkenleri incelemiştir. Araştırma internet ortamında rastgele seçilmiş İstanbul'da yaşayan 399 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veri toplama amacıyla, Çok boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Demografik Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak, katılımcı bireylerin %83,71'inin 5 yıl ve daha fazla süre internet kullandığı, internet kullanma sıklıklarına bakıldığında %31,83'ünün günde 5 saat ve üstü kullandıkları, %72,18'inin haftada 7 gün internet kullandıklarını tespit etmiştir. Cinsiyet ile aile destek düzeyi, arkadaş destek düzeyi, özel bir insan destek düzeyi, algılanan sosyal destek düzeyi, internet bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuştur.

Kıyığı (2018) araştırmasında, internet bağımlılığının öfke duygusu üzerine etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Üsküdar Üniversitesi'nde öğrenim gören 100 öğrenciden oluşmuştur. Veri toplama amacıyla, Demografik Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Durumluk Sürekli Öfke Ölçeği kullanmıştır. Sonuç olarak, İnternet Bağımlılık Ölçeği ile Durumluk Sürekli Öfke Ölçeği alt boyutlarından sürekli öfke, dışa vurulan öfke ve içte tutulan öfke arasında anlamlı ilişki olduğunu bulmuştur. Araştırmaya katılan 100 öğrenciden 21'inin internet bağımlısı olduğunu, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde bağımlılık gösterdiği, lisans

seviyedekilerin internet bağımlılık seviyeleri ön lisans ve yüksek lisans eğitimi görenlerden yüksek olduğu bulunmuştur.

Aydemir (2018) araştırmasında, lise son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Malatya ili, Yeşilyurt İlçesi devlet okullarından 17 lisede okuyan öğrenciler arasından rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 606 öğrenciden oluşturmuştur. Öğrencilerin internet bağımlılık seviyelerini belirlemek amacıyla İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak, 606 lise öğrencisinin 85'i (% 14,1) bağımlı grubunda, 258'i (% 42,6) risk grubunda ve 262'si (% 43,3) bağımlı olmayan grupta olduklarını tespit etmiştir.

Çınar (2017) araştırmasında, ilkokul, ortaokul ve lise son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Malatya ili Yeşilyurt ilçesinde öğrenim gören ilkokul son sınıftan 1326, ortaokul son sınıftan 859 ve lise son sınıftan 799 olmak üzere toplamda 2986 öğrenci oluşturmaktadır. Ulaşılan 2986 öğrenciden 2611 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Veri toplama amacıyla Kişisel Bilgi Formu ve İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 2611 öğrenci içerisinde; 397'si (%15,2) bağımlı grupta, 1016'sı (%38,9) risk grubunda, 1198'i (%45,9) de bağımlı olmayan grupta yer almıştır. Öğrencilerin cinsiyetine göre internet bağımlılığı erkek öğrencilerin kadınlara göre daha bağımlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin okul kademeleri ile internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında lise son sınıf öğrencilerinin lehine anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Öğrencilerin anne ve baba eğitim durumu, anne ve baba mesleği ve ailenin aylık gelir durumuna göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur.

Koçaş (2017) yaptığı araştırmasında, lise öğrencilerinde sanal iletişim araçlarının kullanımı ve internet bağımlılığı ile uyku kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini Mersin il merkezinde öğrenim gören lise öğrencilerinden 1061 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin Sosyodemografik Bilgileri, Pittsburgh Uyku Kalitesi Ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %58,6'sının uyku kalitesinin kötü olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerde uyku kalitesinin kötü olmasını internet bağımlılığının 2.31 kat, aile ile internet kullanımı konusunda her zaman çatışmanın 1.95 kat, internet kullanım süre artışının da 1.08 kat arttırdığı bulunmuştur.

Çalışma sonucunda lise öğrencileri arasında her iki öğrenciden birinin kötü uyku kalitesine sahip olduğu ve kötü uyku kalitesini etkileyen en önemli faktörün de internet bağımlılığı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Doğruluk (2017) araştırmasında, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemeye çalışmıştır. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 392 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Medya Tutum Ölçeği ve İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıklarının orta üstü düzeyde olduğu ve internet bağımlısı olmadıkları bulunmuştur. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasında orta düzeyde, doğrusal ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte yapılan regresyon analizi sonucunda internet bağımlılığı için açıklanan varyansın %7'sinin sosyal medya kullanım alışkanlığından kaynaklı olduğu bulunmuştur.

Gençer (2017) araştırmasında, ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığı ve siber zorbalık davranışı arasında ilişkinin olup olmadığını ve hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmasını Sivas il merkezinde öğrenim gören 779 öğrenci üzerinde yapmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Siber Zorbalık Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin siber zorbalık ile internet bağımlılık davranışları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğu, yani siber zorbalık davranışı arttıkça internet bağımlılığı davranışının da artabileceği sonucuna ulaşmıştır. İnternet bağımlılık davranışının cinsiyet açısından erkek öğrencilerde kadınlara göre daha fazla olduğu görülmüştür.

Turan (2017) araştırmasında, ergenlerde internet bağımlılığının anne baba tutumları açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 9-12. Sınıflarda okuyan 148 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği kullanmıştır. Sonuç olarak internet bağımlılık düzeyinin yüksek olduğu, internet bağımlılığının erkek öğrencilerde kadınlara göre yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca internet bağımlılığı ile anne-baba tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Arslan (2017) araştırmasında, lise eğitim düzeyindeki ergenlerin internet kullanımlarının anne babalarının boşanmış veya boşanmamış olmasıyla ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 90 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanmıştır. Araştırma sonunda internet bağımlılığının aile gelir durumu, yaş, baba eğitim durumu, internete girme zamanı, serbest zaman ve kaçınıcı çocuk olma değişkenlerine göre değişmediği bulunurken, cinsiyet, kardeş sayısı, anne babanın boşanmış olması, anne ve babanın tekrar başka partnerlerle evlenmiş olması, ergenin hangi ebeveyni ile birlikte yaşadığı, anne eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, bilgisayarın evde hangi ortamda olduğu, cep telefonundan internete bağlanma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal paylaşım sitelerine üyelik, internet kullanımının anne baba tarafından denetlenmesi değişkenlerinde etkilediği bulunmuştur.

Demirtaş (2017) araştırmasında, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde internet bağımlılığının sıklığını ve ilişkili faktörlerden cinsiyet, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu farklı klinik görüntüleri, psikiyatrik eş tanı internet kullanım alışkanlıkları, sosyodemografik özelliklerini araştırmıştır. Örneklem olarak İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı polikliniklerinden takipli 95 kişi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda çalışmaya katılan kişilerin %3,2'sinin internet bağımlısı , %30,5'inin sınırda semptomatik olduğu ve %66,3'ünün ise asemptomatik olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan kişilerin %33,7'si problemlili internet kullanımına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca erkek ergenlerin internet bağımlılığı ölçeği toplam puanlarının kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu ve erkeklerin kadınlara göre anlamlı derecede daha fazla çevrimiçi oyun oynadıklarını tespit etmiştir.

Savcı (2017) araştırmasında, ergenlerin sosyal zekâ, sosyal kaygı, akran ilişkileri, internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmanın örneklemini internet kullanan 991 ergenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği, Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği, Akran İlişkileri Ölçeği, Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu, Sosyal Bağlılık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanmıştır. Araştırma sonucunda genel örneklem, kız ergen örneklem ve erkek ergen örneğinde sosyal zekânın sosyal kaygıyı, sosyal kaygının akran ilişkileri ve internet bağımlılığını, akran ilişkileri ve internet bağımlılığının sosyal bağlılığı anlamlı doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çatalpınar (2017) araştırmasında, “İnternet bağımlılığı için yeni bir tanım gerekli mi?” sorusunun cevabını bulmayı amaçlamıştır. Çalışmasının örnekleme 2783 kişiden oluşmakta ve aynı örneklem içinden seçilen yüz yüze görüşmek için seçilen 10 kişiden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılığı Konusunda Yüz Yüze Görüşme, Çevrimiçi İnternet Bağımlılığı Anketi kullanılmıştır. Sonuç olarak katılımcıların %94,2’sinin interneti çok sık olarak kullandığı, %90’ı interneti sosyalleşme amacıyla sık olarak kullandığı, %78,8’inin, internet üzerinden yürüttükleri etkinliklerden kolay kopmadığı, %80’inden fazlasının, internette planladıklarından daha uzun süre kaldığı, %13,7’sinin internette harcanan zaman nedeniyle iş hayatı, notları veya okul çalışmalarının zarar gördüğünü düşündüğü bulunmuştur. Ayrıca internet bağlantısı olmayan bir yaşamı tasavvur edemeyeceklerini belirtmişler.

Dinç (2017) araştırmasında, lise öğrencilerinde özgül internet bağımlılığının bağlanma stilleri mizaç ve karakter özellikleri açısından yol analizi ile incelemeyi amaçlamıştır. Örneklem olarak İstanbul ilindeki liselerde öğrenim gören 79 genç seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak Özgül İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Mizaç ve Karakter Envanteri ve İlişki Ölçekleri Anketi kullanılmıştır. Sonuç olarak genel internet bağımlılığının, online kumar ve online cinsellik bağımlılığı arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. İnternet bağımlılık oranı %3,8 ve cinsiyet değişkenine göre erkekler kadınlardan daha yüksek internet bağımlılığına sahip olduğunu tespit etmiştir.

Yılmaz (2017) araştırmasında, masa başı çalışanlarında internet bağımlılık seviyesi ile boyun ağrısı, depresyon ve yorgunluk düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Bu yüzden masa başı çalışanlarında 100 kişi üzerinden araştırma yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği Boyun Ağrı Eşiğini ve Toleransı Baseline Algometre (22LB/10kg) cihazı, Boyun Ağrısı Boyun Özur İndeksi, Yorgunluk Etki Ölçeği ve Beck Depresyon Ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak masa başında çalışan bireylerde internet bağımlılığı ile boyun ağrısı, depresyon, yorgunluk arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuş, yaş ile internet bağımlılığı, depresyon ve boyun ağrı eşiği arasındaki ilişki anlamlı bulunmuş, internet bağımlılığı, depresyon ve yorgunluk arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu çalışma ile masa başı çalışanlarında internet bağımlılığının boyun ağrı eşiği ve toleransını, depresyonu, yorgunluk düzeylerini etkilediği sonucuna varılmıştır.

Usta (2017) araştırmasında, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak

amacıyla yapmıştır. Örneklem grubu 200 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Öğrencilerin internet bağımlılık durumları, hem sosyodemografik etkenler açısından hem de duygusal zekâ ve duygusal zekânın alt boyutları açısından incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak Bar-On Duygusal Zekâ Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu ve Young İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı düzeyi arttıkça duygusal zekâ düzeyinin ve duygusal zekânın alt boyutlarının düzeyleri düştüğü bulunmuştur. Erkeklerin internet bağımlılık oranı kadınlara göre anlamlı şekilde daha yüksek çıkmıştır.

Sağat (2017) araştırmasında, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanımlı ergenlerde görülen internet bağımlılığının bu gençlerdeki benlik saygısı ile olan ilişkisini incelemiştir. Örneklem grubunu dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanımlı 12-18 yaşları arasında olan 32 ergenden ve kontrol grubunu ise daha önce dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu dâhil herhangi bir psikiyatrik tanı almamış 22 gönüllü ergenden oluşturmuştur. Araştırma sonucunda internet bağımlılığı tanısı olmayan dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu grubu ve kontrol grubunun analizinde, her iki grupta da internet kullanım şiddeti arttıkça benlik saygısının düştüğü görülmüştür. İnternet bağımlılık oranının benlik saygısı üzerinde tek başına etkili olmadığı, internet kullanım miktarının kontrol grubunda beklenenin üzerinde olduğu bulunmuştur.

Özdemir (2016) araştırmasında, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde demografik özellikleri ile birlikte internet bağımlılığı ve depresyon arasındaki ilişkisinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Örneklem grubunu Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenim gören 407 tıp öğrencisinden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Beck Depresyon Ölçeği kullanmıştır. İnternet bağımlılığı düzeyini %84,5'i belirti göstermemiş, %14,0'ı kısıtlı belirti göstermiş ve %1,5 öğrenci internet bağımlısı olduğunu tespit etmiştir. İnternet bağımlılığı ve depresyon için cinsiyetler arasında anlamlı fark olmadığı ve internet bağımlılığı ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Budak (2016) araştırmasında, Muğla il ve ilçelerinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı, obezite prevalansı ve fiziksel aktiviteye katılım düzeylerini incelemek amacıyla yapmıştır. Araştırmaya toplam 1700 kişi katılmıştır. Fiziksel aktivite düzeylerini belirlemek için, fiziksel aktivite ölçeği ve internet bağımlılık ölçeği uygulanmıştır. Vücut kompozisyonlarını belirlemek için ise beden kitle

indeksi kullanmıştır. Sonuç olarak, internet bağımlılığı düzeyi ile vücut ağırlığı arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. İnternet bağımlılığı ile ilgili semptom göstermeyenler %87,4 (1485), sınırlı semptom gösterenler %11,4 (193) ve internet bağımlısı olanı %1,3 (22) olarak tespit edilmiştir.

İşsever (2016) araştırmasında, internet bağımlılığının üniversite öğrencilerinde yaygınlığını incelemiştir. Örneklem grubu Üsküdar Üniversitesinde öğrenim gören 163 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda internet bağımlılığı yaygınlığı %25,8 olarak bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı yaygınlığı erkek öğrencilerde daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aslan ve Yazıcı (2016) araştırmalarında, internet bağımlılığının üniversite öğrencileri arasında yaygınlığını ve sosyodemografik değişkenlerle ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Mersin Üniversitesi'nin ana kampüsünde öğrenim gören 910 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Sosyodemografik Veri Formu ve Young'ın İnternet Bağımlılığı Ölçeğini kullanmıştır. Sonuç olarak internet bağımlılık oranını %2, riskli internet bağımlılığını %20,9 ve ortalama internet kullanımını %77,1 olarak bulmuştur.

Karakuş (2016) araştırmasında, internet bağımlılık düzeyinin TEOG ders puanları ve bazı değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklemini Adana ili Seyhan ilçesinde Dede Korkut Orta Okulu 8. sınıfta eğitimlerine devam eden 187 kız, 230 erkek öğrenci olmak üzere toplam 417 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanmıştır. Çalışmanın sonucunda: İnternet bağımlılığı açısından 417 öğrenciden 327'sinin (%78,4) semptom göstermediği, 90'ının (%21,6) sınırlı semptom gösterdiği ve internet bağımlısı olan öğrenci olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin cinsiyet, anne-baba birliktelik durumları, aile gelir seviyesi, anne ve babanın öz-üvey olma durumu ve anne eğitim düzeyine göre internet bağımlılık düzeyinin farklılık göstermediğini ancak evlerinde bilgisayar ve internet olma, internet kullanım süresi ve baba eğitim durumlarına göre internet bağımlılık düzeyinin farklılaştığını tespit etmiştir.

Sulak (2015) araştırmasında, üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim

gören 337 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin internet bağımlılık toplam puanları cinsiyet, sınıf değişkeni, günlük internet kullanım süresi, öğrenim gördükleri program türü, sosyal ağ kullanım durumu ve şahsi bilgisayara sahip olma durumuna göre anlamlı derecede farklılaşma olduğunu bulmuştur. Ayrıca akademik başarı, aylık şahsi gelir durumu, öğrenim durumunda konakladıkları yer, konakladıkları yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısına sahip olma durumuna göre ise internet bağımlılığı toplam puanlarında anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığını tespit etmiştir.

Yıldız (2014) araştırmasında, obezite oluşumunda internet bağımlılığının etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 2013-2014 eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesinde öğrenim gören 1.sınıf öğrencilerinden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak İnternette Bilişsel Durum Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu ve obezite oluşmasına neden olan değişkenlerin sorulduğu soru formundan oluşturulmuştur. Sonuç olarak, üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı obezite oluşumunda neden olduğu tespit edilmiştir.

Çetinkaya (2013) araştırmasında, ilköğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2012–2013 eğitim-öğretim yılında İzmir İli Buca İlçesindeki devlet okullarında 6. 7. ve 8. sınıfta okuyan 476 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak, İnternet Bağımlılık Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği, Çocuklar İçin Öz-Yeterlik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Sonuç olarak örneklemin semptom göstermeyenler %91, sınırlı semptom gösterenler %8, internet bağımlısı olanlar ise %1 olarak tespit edilmiştir.

Tanrıverdi (2012) araştırmasında, ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Batman ilinde öğrenim gören 999 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplam aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanmıştır. Araştırma sonucunda internet bağımlılık düzeyleri ile sınıf değişkeni, kardeş sayısı, baba mesleği, anne-baba durumu arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını bulmuştur. Ayrıca cinsiyet değişkeni, sigara kullanma durumu, aile geliri, arkadaşlık kurmada güçlük çekme durumu, aileleri ile ilişki düzeyleri,

öğretmenlerine yönelik algıları, okullarında kafalarında kötü anı bırakan öğretmenler olup olmadığı değişkenleri arasında anlamlı farklılaşma tespit etmiştir.

Döner (2011) araştırmasında, ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini belirleyerek farklı değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubunu bilişim teknolojileri sınıfı bulunan okullarda interneti kullanan 624 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama araçlarından Kişisel Bilgi Formu ve İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanmıştır. Sonuç olarak, ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerden internet bağımlısı tespit edilmemiştir. İnternet kullanıcılarının %10'u sınırlı semptom gösterenler olup; %90'ı ise semptom göstermeyenlerden oluşmuştur. İnternet bağımlılık ölçeğinden alınan puanlar, cinsiyete göre farklılık gösterdiği erkeklerin internet bağımlılık düzeyi kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca internet bağımlılığını etkileyen önemli değişkenin “haftalık internet kullanım sıklığı” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durak-Batıgün ve Kılıç (2011) araştırmalarında, üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı, kişilik özellikleri, sosyal destekleri, psikolojik belirtileri ve sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneğini, Ankara ve İstanbul illerinde bulunan çeşitli özel ve devlet üniversitelerinde öğrenim gören 1198 öğrenci oluşturmuşlardır. Veri toplama aracı olarak, Beş Faktör Kişilik Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri, Sosyal Destek Ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin %18'i internet bağımlısı olduğu ve erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

İnan (2010) araştırmasında, ilköğretim II. kademe ve lise öğrencilerinin internet bağımlılık durumları çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneğini 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Balıkesir ili Erdek ilçesinde ilköğretim II. kademe ve lisede öğrenim gören 524 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak internet bağımlılığı ölçeği kullanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin anne eğitim durumu, sınıf, cinsiyet, bilgisayar sahibi olma ve internete bağlanma yeri değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Günüç (2009) araştırmasında, internet bağımlılık ölçeği geliştirmeye çalışmıştır. Araştırmanın örneklemini, ortaöğretim kademesinde öğrenim gören 754 öğrenciden oluşturmuştur. Sonuç olarak araştırmaya katılan öğrencilerin %10,1'i internet bağımlısı, %26,4'ü risk grubu, %29,4'ü eşik grubu ve %34,1'i bağımlı olmayan grupta bulmuştur. Ayrıca cinsiyet, il, sınıf, yaş, baba mesleği, aile geliri sigara kullanma durumu, interneti en sık kullanım amacı, interneti yıllık ve günlük kullanım miktarı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılaşma tespit etmiştir.

Turnalar-Kurtaran (2008) araştırmasında, yalnızlık, depresyon ve benlik saygısı değişkenlerinin ergenlerin internet bağımlılığını yordamadaki katkılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Mersin ili merkezinde, genel, meslek ve Anadolu liselerinde öğrenim gören, 650 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılık Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Cooper Smith Benlik Saygısı Ölçeği, Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanmıştır. Sonuç olarak internet bağımlılığını, benlik saygısının negatif yönde, yalnızlığın ise pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordadığını, ancak depresyonun, istatistiksel olarak anlamlı olacak kadar yordamadığını tespit etmiştir.

Işık (2007) araştırmasında, internetin geleneksel iletişim aracı ve sosyal çevre üzerindeki etkileri, öğrencilerin internet kullanım motivasyonları ve bağımlılık perspektifi ile bireysel düzeyde gelişen bağımlılık ilişkilerini araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini Gazi Üniversitesi'nde öğrenim gören 14 fakültenin ve 563 öğrenciden oluşturmuştur. Araştırmaya katılan kişilerin %41,2'si en çok kullandıkları kitle iletişim aracının internet olduğunu belirtmişlerdir.

Cengizhan (2005) araştırmasında, gençlerin aşırı internet kullanıp kullanmadıkları ve bunun nedenleri bağımlılık belirtilerinin neler olduğunu belirtmeye çalışmıştır. Araştırmasını Marmara Üniversitesi'nde öğrenim gören 57 öğrenciden oluşturmuştur. Sonuç olarak 54 öğrencinin (%95) evinde bilgisayar olduğunu, 25 öğrencinin (%44) ise ADSL internet bağlantısına sahip olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilere, internet kullanmalarından dolayı yaşadıkları olumsuzluklar sorulduğunda, 29 öğrencinin zaman kaybı, gereksiz kullanım gibi nedenler söylemişlerdir. Ayrıca zamanı en önemli sorun olarak gördüklerini ve diğer işler için (ders çalışma, ödevler, projeler, vb.) zaman ayıramadıklarını belirtmişlerdir.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Anand vd. (2018) araştırmalarında, internet kullanım davranışlarını, birçok merkezdeki büyük bir grup tıp fakültesi öğrencileri arasından asıl sebebi depresyondan kaynaklanan psikolojik sıkıntılarla ilişkisini belirlemeye çalışmışlardır. Örneklem grubunu Hindistan'da öğrenim gören 18-21 yaş arası 1763 tıp öğrencisinden oluşturmuşlardır. Sonuç olarak hafif bağımlılık yaratan internet kullanımı %27, orta derecede bağımlılık yaratan internet kullanımı %10,4, şiddetli internet bağımlısı olan %0,8 ve bağımlı internet kullanıcısı olmayan grubu ise %61,8 olarak bulmuşlardır. Ayrıca günde 3 saatten fazla internette zaman geçirenlerin ve psikolojik sorunları olan öğrencilerin internet bağımlılıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Ganesh ve Ark. (2017) araştırmalarında, lisans ve yüksek lisans, tıbbi ve paramedikal öğrenciler arasında internet bağımlılığının yaygınlığını ve internetin cinsiyete olan etkisini belirlemeye çalışmışlardır. Örneklem grubunu Hindistan'ın Chennai şehrinin Sri Ramachandra Üniversitesi'nden 1011 tıbbi ve paramedikal lisans ve yüksek lisans öğrencisi arasında yapılmıştır. Veri toplama aracı Young'ın İnternet Bağımlılığı Testi ve Kişisel Bilgi Formundan oluşmuştur. Sonuç olarak öğrencilerin çoğu hafif internet bağımlılığı gösterenler %58,4, orta düzeyde internet bağımlısı olanlar %23,6, ağır internet bağımlısı olanlar %1,1, normal kullanıcı olan sayıyı ise %16,9 olarak bulunmuştur.

Prakash (2017) araştırmasında, internet bağımlılığı olan genç doktorların oranını ve artmış internet kullanımı ile psikolojik sıkıntı arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Örneklem grubu olarak 100 kişi belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Genel Sağlık Anketi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların %10'unda orta bağımlılık aralığında olduğu ve hiçbirinin ağır bağımlılık aralığında olmadığı bulunmuştur. İnternet bağımlılığı kentlerde kırsal bölgelere göre daha yüksek çıkmıştır. Genel Sağlık Anketi ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Stavropoulos ve Ark. (2017) araştırmalarında, ergenlik çağındaki internet bağımlılığı belirtileri, oyun kullanımının ve sınıf düzeyinde oyun oynamanın, bireyin internet üzerinde karşılıkine duyduğu düşmanlığı belirlemek için uzunlamasına araştırılmıştır. Örneklem grubu olarak 648 Yunan ergeninden oluşmakta olup, iki yıllık uzamsal çalışma yapılarak 16-18 yaş aralığındaki kişiler değerlendirilmiştir. Veri

toplama aracı olarak İnternet Bağımlılık Ölçeği ve Belirti Tarama Listesi-90'ın (SCL-90) ilgili alt ölçeğiyle düşmanlık değerlendirilmiştir. 16 yaş ve üzeri internet bağımlılığı belirtilerinde bireysel ve sınıf düzeyindeki etkileri ayırt etmek için üç seviyeli bir hiyerarşik doğrusal model kullanılmıştır. Sonuç olarak, düşmanlık gösteren ergen oyuncularının internet bağımlılık değerlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sariyska ve Ark. (2017) araştırmalarında, sorunlu internet kullanımı, internette oyun davranışı bozukluğu ve örtük öğrenme yetenekleri ile çevrimiçi video oynatıcılar ve kontrol katılımcıları arasındaki risk alma arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmayı üç aşamalı olarak tamamlamışlardır. 1. çalışma, Köln'deki Gamescom'de (2013) çalışan erkek ziyaretçiler, İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Ölçeği yapılarak bireylerin örtük öğrenme yetenekleri değerlendirilmiştir. 2. çalışma, bir grup oyuncu ve kontrol katılımcısına, 1. çalışmanın sonuçlarını çoğaltmak için aynı ölçekleri uygulanmıştır. 3. çalışmada, bir grup sağlıklı katılımcının risk alma oranını ölçmek için deneyin değiştirilmiş bir versiyonu kullanılmıştır. Örneklem grubu olarak 1. çalışma için 107, 2. çalışma için 77, 3. çalışma için ise 94 kişiden oluşmuştur. Sonuç olarak eksik örtük öğrenme, sorunlu internet kullanımı sadece erkek katılımcılarda anlamlı çıkmıştır.

Khan, Shabbir, ve Rajput, (2017) araştırmalarında, cinsiyet ve fiziksel aktivitenin tıptaki öğrencilerin internet bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma Pakistan'ın Rawalpindi şehrinin Army Medical College Tıp Fakültesinde öğrenim gören 322 öğrenci üzerinden yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak Young'ın İnternet Bağımlılığı Ölçeği uygulanmıştır. Sonuç olarak internet bağımlılığının, fiziksel aktivite olmayan öğrencilerde daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca internet bağımlılığı cinsiyete bağlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Boonvisudhi ve Kuladee (2017) araştırmalarında, Tayland tıp öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyon ile ilişkisini incelemeye çalışmışlardır. Örneklem grubu Ramatiibodi Hastanesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören 705 birinci ve beşinci sınıf öğrencilerinden oluşturulmuştur. Veri toplama aracı olarak Demografik Özellikler ve Stresle İlişkili Faktörler Anketi, Hasta Sağlık Anketi, İnternet Bağımlılığı Ölçeği'nden oluşturulmuştur. Sonuç olarak katılımcıların %24,4'ü internet bağımlılığı, %8,8'inde depresyon olduğu bulunmuş. İnternet bağımlılığının depresyon ve akademik sorunlarla ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Chi, Lin, ve Zhang (2016) araştırmalarında, Çin'deki üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığının yaygınlığını ve internet bağımlılığı ile psikososyal faktörler arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Anket hazırlanması için toplam 1.173 Çinli üniversite öğrencisi üzerinde çalışma yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılığı Ölçeği uygulanmıştır. Öğrenciler arasında %15,2'si internet bağımlılığı kategorisinde yer almıştır. Ayrıca, yoksul aile-baba ilişkileri, yüksek düzeyde depresyon ve düşük psikososyal yeterlilik düzeylerinde olan öğrencilerin, internet bağımlılığı davranışları gösterme olasılığı daha yüksek çıkmıştır. Çin'de üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı yaygın olduğu bulunmuştur. Aile ortamının niteliği, kişinin zihinsel sağlık durumunu ve gelişimsel varlıkların seviyesi (psikososyal yeterlilik gibi.) internet bağımlılığının belirleyicileri olarak gösterilmiştir.

Montag vd. (2015) araştırmalarında, genelleştirilmiş ve özgül internet bağımlılığı arasındaki ilişki araştırılmıştır. Örneklem grubu Çin, Tayvan, İsveç ve Almanya'dan online anket dolduran 636 katılımcıdan oluşturulmuştur. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılığı Ölçeği uygulanmıştır. Sonuç olarak genelleştirilmiş internet bağımlılığı ile çevrimiçi sosyal ağ bağımlılığı arasındaki internet bağımlılık puanı yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda toplam katılımcıların 9'u interneti aşırı kullanım gösterdiği ve katılımcıların çoğunluğunun ise problemlili internet kullanıcıları olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tang vd. (2014) araştırmalarında, internet bağımlılığı ile stresli yaşam olayları ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemeye çalışmışlardır. Örneklem grubunu Çin'de öğrenim gören 755 öğrenciden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Ergen Öz-Değerlendirme Yaşam Olayları Kontrol Ölçeği, Özel Başa Çıkma Stili Anketi, Depresyon Ölçeği, Self-Rating Anksiyete Ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği uygulanmıştır. Sonuç olarak Çin'de İnternet bağımlılık düzeyi yüksek olduğunu ve ergen internet kullanıcıları arasında internet bağımlılığı prevalansının %6 olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kuss, Griffiths, ve Binder (2013) araştırmalarında, internet bağımlılığının klinik olarak anlamlı düzeylerinin yaygınlığını değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini İngiltere'deki bir üniversitede öğrenim gören 2257 öğrenciden oluşturulmuştur. Sonuç olarak öğrencilerin %3,2'sinin internete bağımlısı olduğu tespit edilmiştir.

Poli ve Agrimi (2012) araştırmalarında, ortaöğretim kurumlarına devam eden lise öğrencilerinin internet bağımlılığının yaygınlığını değerlendirmeye çalışmışlardır. Örneklem grubu 2533 öğrenciden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak İnternet Bağımlılığı Ölçeği uygulanmıştır. Sonuç olarak, katılımcıların çoğunluğunun internette normal kullanıcı olanları %94,19 (2386), orta derecede bağımlı olanları %5,01 (127) ve ciddi olarak bağımlı olanları %0,79 (20) tespit etmişlerdir. Cinsiyet faktöründe erkeklerin lehine anlamlı farklılaşma olduğunu bulmuşlardır.

Lin, Ko, ve Wu, (2011) araştırmalarında, üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığının yaygınlığını ve psikososyal risk faktörlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Örneklem grubu Tayvan'da öğrenim gören 3.616 üniversite öğrencisinden oluşturulmuştur. Sonuç olarak internet bağımlısı olan öğrencilerin oranı %15,3 olarak bulunmuştur.

Tsai vd. (2009) araştırmalarında, internet bağımlılığı risk faktörlerini araştırmaya çalışmışlardır. Örneklem grubunu, 2003 yılında Tayvan'daki National Cheng Kung Üniversitesi'nde öğrenim gören 680 1.sınıf öğrencisinden oluşturmuşlardır. Sonuç olarak, toplam örneklemin %17,9'unda internet bağımlılığı tespit etmişlerdir. İnternet bağımlılığı risk faktörleri arasında erkek cinsiyet, kahvaltıyı atlama alışkanlığı, yetersiz sosyal destek, ruh sağlığı bozukluğu ve nevroitik kişilik özellikleri olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Jang, Hwang, ve Choi (2008) araştırmalarında, Koreli ergenler arasında internet bağımlılığını belirlemeye çalışmışlardır. Araştırmanın örneklemini, 2004 yılında Kore'nin Seul kentinde bulunan, 2 ortaokul ve 2 lise de öğrenim gören toplam 851 öğrenciden oluşturmuşlardır. Sonuç olarak, ortaokul öğrencilerinin %3,7'sinin ve lise öğrencilerinin %5,1'inin internet bağımlılığı gösterdiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca internet bağımlılarının %45,9'u, bilgi arama veya oyun oynama ile sohbet etmeyi daha çok kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Yang ve Tung (2007) araştırmalarında, Tayvan'daki liselerde öğrenim gören öğrencilerin internet bağımlık düzeylerini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini 1708 lise öğrencisinden oluşturmuşlardır. Veri toplama aracı olarak Young'ın İnternet Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %13,8'inin internet bağımlısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İnternet bağımlısı olan öğrencilerin, internet bağımlısı olmayan öğrencilere göre internette iki kat daha fazla

zaman geçirdiğini tespit etmişlerdir. Eğlence amaçlı internet kullanımının internet bağımlılığı ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bireydeki düşük özgüven, utangaçlık gibi karaktere sahip öğrencilerin internet bağımlısı olma eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Kim vd. (2006) araştırmalarında, Koreli ergenlerdeki depresyon ve intihar girişiminin internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Örneklem grubu 1573 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Sonuç olarak, araştırmaya katılanların, %38'inin olası internet bağımlısı olduğunu, %1,6'sının internet bağımlısı olduğunu bulmuşlardır. İnternet bağımlıları grubunda, depresyon ve intihar girişim düzeyi en yüksek düzeyde olduğunu bulmuşlardır. İnternet bağımlılığının yaygınlığı cinsiyete göre değişmediği belirtilmiştir.

Niemz vd. (2005) araştırmalarında, internet bağımlılık düzeyini belirlemeye çalışmışlardır. Örneklem grubu olarak İngiltere'de öğrenim gören 371 öğrenciden oluşturmuşlardır. Sonuç olarak araştırmaya katılan öğrencilerin %18,3'ünde patolojik internet bağımlısı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca patolojik internet kullanıcılarının daha düşük benlik saygısına sahip olduklarını ve daha fazla sosyal olarak dezavantajlı olduklarını bulunmuştur.

Johansson ve Göttestam (2004) araştırmalarında, gençlerin internet kullanımı ve bağımlılık düzeylerini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini Norveç'te yaşayan 3237 kişiden oluşturmuşlardır. Sonuç olarak interneti hiç kullanmayanlar %4,9, interneti sık kullanmayanlar %35,8, sık kullananlar %49,6, internet bağımlısı olarak %1,98 ve riskli internet kullanıcısı %8,68 olarak bulunmuştur. Ayrıca, katılımcıların ortalama günlük internet kullanım süresi 4,3 saat olduğu tespit edilmiştir.

Shapira vd. (2000) araştırmalarında, bireylerin davranışsal özelliklerini, psikiyatrik özelliklere göre internet bağımlılık durumunu incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 6 ay ve üzeri problemlili internet kullanım davranışına sahip 18 yaş ve üzerindeki toplam 20 kişiden oluşturmuşlardır. Araştırmada internet kullanımını; zorunlu kullanım ve zorunlu olmayan kullanım diye ikiye ayırmıştır. Sonuç olarak interneti zorunlu olarak kullanan kişilerin haftalık kullanım süresi 2,8 saat, zorunlu olmadan kullanan kişilerin haftalık kullanım süresi 27,9 saat olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Greenfield (1999) araştırmasında, internetin kullanımını ve istismar alanlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 17.251 kişiden oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak 36 maddeden oluşan internet bağımlılık anketi kullanılmıştır. Sonuç olarak internet bağımlılık oranını %6 oranında olduğunu tespit etmiştir. İnternet kullanılmadığı zaman ortaya çıkan stres, internetle ilgili zihinsel meşguliyet ve internet kullanımını kontrol edemeyen kişilerin internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Young (1996) araştırmasında, sekiz maddeden oluşan “Diagnostic Criteria for Internet Addiction” ölçeğini geliştirmiş ve DSM-IV’ de yer alan patolojik kumarın 10 maddelik kriterinden sekiz maddesini internet bağımlılık ölçeğine dönüştürmüştür. Ölçeğin puanlamasında, ölçeğin sekiz maddesinden beş ya da üstünde “evet” cevaplayan kişide internet bağımlılığı olabileceğinden bahsetmiştir.

Aşağıda yurt içi ve yurt dışı araştırmaların özellikleri tablo haline getirilmiş ve Tablo 3’te gösterilmiştir:

Tablo 3. Yurt İçi ve Yurt Dışı Araştırmalar ve Özellikleri

Araştırmacı ve Tarih	Araştırmanın Konusu	Araştırmada Kullanılan Yöntem	Araştırma ile Ulaşılan Sonuç
Akdeniz 2018	İnternet bağımlılığı ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığı oranı %12,7 olarak bulunmuştur.
Topal 2018	Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığını tespit etmek.	Anket	Öğrencilerin %27,7'si riskli grupta, %72,3'ü bağımlı olmayan gruptadır.
Medikoğlu 2018	İnternet bağımlılığı düzeyi ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılık düzeyi ile akademik başarı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.
Mutlu 2018	İnternet bağımlılığına neden olan psikososyal değişkenleri belirlemek.	Anket	Bireylerin büyük çoğunluğunun internet kullandığı bulunmuştur.
Kıyığı 2018	İnternet bağımlılığının öfke duygusu üzerine etkilerini belirlemek.	Anket	Araştırmaya katılan 100 öğrenciden 21'inin internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Aydemir 2018	İnternet bağımlılık düzeyini belirlemek.	Anket	Öğrencilerin % 14,1 bağımlı grupta bulunmuştur.
Çınar 2017	İnternet bağımlılık düzeyini belirlemek.	Anket	Öğrencilerin % 15,2 bağımlı grupta bulunmuştur.
Koçaş 2017	İnternet bağımlılığı ile uyku kalitesi arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığı uyku kalitesini etkilediği bulunmuştur.
Doğruluk 2017	Sosyal medya ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	Sosyal medya ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Tablo 3'ün Devamı

Gençer 2017	İnternet bağımlılığı ve siber zorbalık davranışı arasında ilişkiyi belirlemek.	Anket	Siber zorbalık davranışı arttıkça internet bağımlılığı davranışının da artabileceği bulunmuştur.
Turan 2017	Anne baba tutumlarının internet bağımlılığına etkisini tespit etmek.	Anket	İnternet bağımlılığı ile anne-baba tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
Arslan 2017	Ergenlerin internet kullanımlarının anne babalarının boşanmış veya boşanmamış olmasıyla ilişkisini belirlemek.	Anket	Bazı değişkenlerde internet bağımlılığı tespit edilmiştir.
Demirtaş 2017	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde internet bağımlılığının sıklığını belirlemek.	Anket, Görüşme Formu	Katılımcıların %33,7'sinin problemlili internet kullanımına sahip olduğu bulunmuştur.
Savcı 2017	Ergenlerin internet bağımlılığını tespit etmek.	Anket	Sosyal kaygının internet bağımlılığını etkilediği bulunmuştur.
Çatalpınar 2017	İnternet bağımlılığı için yeni bir tanım gerekliliğini belirlemek.	Anket, Görüşme Formu	Katılımcıların %94,2'sinin interneti çok sık olarak kullandığı bulunmuştur.
Dinç 2017	Özgül internet bağımlılığının bağlanma stillerini belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılık oranı %3,8 bulunmuştur.
Yılmaz 2017	Masa başı çalışanlarda internet bağımlılığının etkisini belirlemek.	Anket, Görüşme Formu,	Masa başı çalışanlarda internet bağımlılığının boyun ağrı eşiği ve toleransını, depresyonu, yorgunluk düzeylerini etkilediği bulunmuştur.
Usta 2017	İnternet bağımlılığı ve duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılık düzeyi arttıkça duygusal zekâ düzeyinin düştüğü bulunmuştur.

Tablo 3'ün Devamı

Sağat 2017	İnternet bağımlılığının benlik saygısı ile olan ilişkisini belirlemek.	Anket, Gözlem Görüşme Formu, Deneysel Yöntem	İnternet kullanım şiddeti arttıkça benlik saygısının düştüğü bulunmuştur.
Özdemir 2016	İnternet bağımlılığı ve depresyon arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	Katılımcıların %1,5 internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Budak 2016	İnternet bağımlılığını belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığı oranı %1,3 bulunmuştur.
İşsever 2016	İnternet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığı yaygınlığı %25,8 olarak bulunmuştur
Aslan ve Yazıcı 2016	İnternet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılık oranını %2 bulmuştur.
Karakuş 2016	İnternet bağımlılık düzeyinin TEOG ders puanları ve bazı değişkenlere etkisini belirlemek.	Anket	İnternet bağımlısı olan öğrenci olmadığı bulunmuştur.
Sulak 2015	İnternet bağımlılık düzeyini belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığının bazı değişkenleri etkilediği bazılarını etkilemediği bulunmuştur.
Yıldız 2014	Obezite oluşumunda internet bağımlılığının etkisini belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığı obezite oluşumunda etkili olduğu bulunmuştur.
Çetinkaya 2013	İnternet bağımlılık düzeyini belirlemek.	Anket	İnternet bağımlısı olanlar %1 bulunmuştur.
Tanrıverdi 2012	İnternet bağımlılığı ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığının bazı değişkenler ile ilişkili bazıları ile ilişkisiz olduğu bulunmuştur.
Döner 2011	İnternet bağımlılık düzeyini belirlemek.	Anket	İnternet kullanıcılarının %10'u sınırlı semptom gösterenler olduğu bulunmuştur.

Tablo 3'ün Devamı

Durak-Batıgün ve Kılıç 2011	İnternet bağımlılık düzeyini belirlemek.	Anket	Öğrencilerin %18'i internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
İnan 2010	İnternet bağımlılık durumlarını belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığının bazı değişkenleri etkilediği bulunmuştur.
Günüç 2009	İnternet bağımlılık ölçeği geliştirmek.	Kompozisyon Form, Anket	Öğrencilerin %10,1'i internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Turnalar-Kurtaran 2008	Yalnızlık, depresyon ve benlik saygısı değişkenlerinin ergenlerin internet bağımlılığını yordamadaki katkılarını belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığının, benlik saygısının negatif yönde, yalnızlığın ise pozitif yönde etkilediği bulunmuştur.
Işık 2007	İnternetin geleneksel iletişim aracı ve sosyal çevre üzerindeki etkisini belirlemek.	Deneysel, Anket	Katılımcıların %41,2'si en çok kullandıkları kitle iletişim aracının internet olduğunu belirtmiştir.
Cengizhan 2005	İnternet bağımlılık belirtilerini tespit etmek.	Soru Formu, Anket	Öğrencilerin %44'ü internet bağlantısına sahip olduğunu belirtmişlerdir.
Anand vd. 2018	İnternet kullananların davranışlarını belirlemek.	Anket	Şiddetli internet bağımlısı %0,8 olarak bulunmuştur.
Ganesh ve Ark. 2017	İnternet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek.	Anket	Katılımcıların ağır internet bağımlısı olanların oranı %1,1 bulunmuştur.
Prakash 2017	İnternet bağımlılığına sahip kişiler ile psikolojik sıkıntı arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	Katılımcılarda ağır bağımlılık aralığında olan bulunmamıştır.
Stavropoulos ve Ark. 2017	İnternet bağımlılık belirtilerini tespit etmek.	Gözlem, Anket	Düşmanlık gösteren ergen oyuncularının internet bağımlılığının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 3'ün Devamı

Sariyska ve Ark. 2017	Sorunlu internet kullanımını tespit etmek.	Gözlem, Deneysel Yöntem, Anket	Sorunlu internet kullanımını sadece erkek katılımcılarda anlamlı bulunmuştur.
Khan, Shabbir, ve Rajput, 2017	Cinsiyet ve fiziksel aktivitenin internet bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığı, fiziksel aktiviteye katılmayanlarda yüksek bulunmuştur.
Boonvisudhi ve Kuladee 2017	İnternet bağımlılığının depresyon ile ilişkisini belirlemek.	Anket	Katılımcıların %24,4'ü internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Chi, Lin, ve Zhang 2016	İnternet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek.	Anket	Katılımcıların %15,2'si internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Montag vd. 2015	Özgül internet bağımlılığını belirlemek.	Anket	Katılımcıların çoğunluğunun problemlili internet kullanıcısı olduğu bulunmuştur.
Tang vd. 2014	İnternet bağımlılığı ile stresli yaşam olayları arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Anket	İnternet bağımlılığı prevalansının %6 olduğu bulunmuştur.
Kuss, Griffiths, ve Binder 2013	İnternet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek.	Anket	Katılımcıların %3,2'si internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Poli ve Agrimi 2012	İnternet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek.	Anket	Katılımcıların %0,79'u internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Lin, Ko, ve Wu, 2011	İnternet bağımlılığının yaygınlığını belirlemek.	Anket	Katılımcıların %15,3'ü internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Tsai vd. 2009	İnternet bağımlılığının risk faktörlerini tespit etmek.	Anket	Katılımcıların %17,9'u internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Jang, Hwang, ve Choi 2008	İnternet bağımlılığını belirlemek.	Anket	Ortaokul öğrencilerinin %3,7'si, lise öğrencilerinin %5,1'i internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.

Tablo 3'ün Devamı

Yang ve Tung 2007	İnternet bağımlık düzeyini belirlemek.	Anket	Katılımcıların %13,8'i internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Kim vd. 2006	Depresyon ve intihar girişiminin internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemek.	Görüşme Formu ve Anket	Katılımcıların %1,6'sının internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Niemz vd. 2005	İnternet bağımlık düzeyini belirlemek.	Anket	Öğrencilerin %18,3'ü patolojik internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Johansson ve Götestam 2004	İnternet kullanımı ve bağımlılık düzeylerini belirlemek.	Görüşme, Anket	Katılımcıların %1,98'i internet bağımlısı olduğu bulunmuştur.
Shapira vd. 2000	İnternet bağımlılık durumunu tespit etmek.	Anket, Görüşme Formu	İnterneti zorunlu olarak kullananların haftalık kullanım süresi 2,8 saat olarak bulunmuştur.
Greenfield 1999	İnternetin kullanımını ve istismar alanlarını tespit etmek.	Anket	İnternet bağımlılık oranını %6 olduğunu tespit etmiştir.
Young 1996	İnternet bağımlılık ölçeği geliştirmek.	Anket	İnternet bağımlılık ölçeği geliştirilmiştir.

2.6.3. Yurt İçi ve Yurt Dışı Araştırmalarının Değerlendirilmesi

İnternet bağımlılığı ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen yurt içi ve yurt dışı araştırmalarına ait bulguların kısa değerlendirmesi aşağıda verilmiştir:

- Yurt içi ve yurt dışı araştırmalar incelendiğinde internet kullanımının ilk zamanlarında internet bağımlılık ölçeği geliştirilmiş ve daha sonraki araştırmacılar geliştirilen bu ölçeklerle bireylerin internet bağımlılık düzeylerini tespit etmişlerdir.
- Araştırmacılar çalışmalarında çoğunlukla anket kullanmışlardır. Nadiren de gözlem, görüşme formu, kompozisyon formu, deneysel çalışma ve telefonla görüşme yöntemlerini kullanan araştırmacılar da vardır.
- Yurt içi ve yurt dışı araştırmalarda çoğunlukla internet bağımlılığı olan bireylere rastlanmıştır. Bunun tersine çok az araştırmada araştırma sonuçlarına göre internet bağımlısı olan birey olmadığı da bulunmuştur.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu ortaya çıkarmaya ve olduğu gibi betimlemeye çalışan bir araştırma modelidir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla sayıdaki değişkenler arasındaki birlikte değişim veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. İlişkisel tarama modelinin korelasyon ve karşılaştırma türü olmak üzere iki türü vardır. Korelasyon türü araştırma modellerinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, var olan değişimin nasıl olduğu incelenirken, karşılaştırma türünde en az iki değişken arasında bağımsız değişkene göre gruplar oluşturularak bağımlı değişkene göre gruplar arasında fark olup olmadığı incelenir (Karasar, 2014: 81).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Adıyaman il merkezinde bulunan devlet okullarından; 26 ilkokuldan 4337 son sınıf öğrencisi, 28 ortaokuldan 4178 son sınıf öğrencisi olmak üzere toplamda 8515 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme için seçkisiz örnekleme yöntemlerinden “Basit Tesadüfi Örneklem” yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme yönteminde evreni oluşturan her elemanın örnekleme girme şansı eşittir. Dolayısıyla ulaşılabilirlik açısından her elemana verilecek ağırlık aynıdır (Arıkan, 2004: 141). Araştırmanın örnekleme % 95 güven aralığında, % 5 hata payı ile oluşturulmuştur (Krejcie ve Morgan, 1970). Bu önermeler dikkate alınarak araştırmanın örnekleme, 26 ilkokuldan 1923 son sınıf öğrencisi, 28 ortaokuldan 1756 son sınıf öğrencisi olmak üzere toplamda 3679 öğrenci oluşturmaktadır. Ulaşılan 3679 öğrenciden, ilkokul son sınıf öğrencilerinin 1479’u, ortaokul son sınıf öğrencilerinin 1329’u olmak üzere toplam 2808’i değerlendirmeye alınmıştır. Örneklemin 2808 öğrenciden oluşturulmasının sebebi, araştırmayı daha geniş kitlelere genelleymektir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini tespit etmek amacıyla Demografik Bilgi Formu ve Günüç (2009) tarafından geliştirilen “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. İnternet Bağımlılığı Ölçeği, dört temel boyutu olan ve bu dört temel boyutun 35 maddelik alt boyutundan oluşan bir ölçektir. Ölçek; internet bağımlılığına yönelik olarak “Yoksunluk”, “Kontrol Güçlüğü”, “İşlevsellikte Bozulma” ve “Sosyal İzolasyon” olarak dört temel boyutu ölçmektedir. Ölçeğin maddeleri beşli “Likert” tipi olarak, 1.“Tamamen katılıyorum”, 2.“Katılıyorum”, 3.“Kararsızım”, 4.“Katılmıyorum” ve 5.“Kesinlikle katılmıyorum” şeklindedir. Ölçek maddeleri 5’ten 1’e doğru puanlanmış olup, “Tamamen katılıyorum” derecesine 5 puan karşılık gelirken, “Kesinlikle katılmıyorum” derecesine 1 puan karşılık gelmektedir. Ölçekteki bütün maddeler bağımlılığa yönelik olup, herhangi bir puan dönüşümüne (transpose) gerek olmamaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa (α) iç tutarlık katsayısı Günüç, tarafından .944 bulunmuştur. Ölçeğin dört alt faktörüne ilişkin Cronbach alfa (α) güvenirlik katsayıları 11 maddeden oluşan “Yoksunluk” için .877 bulunmuş, 10 maddeden oluşan “Kontrol Güçlüğü” için .855 bulunmuş, 7 maddeden oluşan “İşlevsellikte Bozulma” için .827 bulunmuş ve 7 maddeden oluşan “Sosyal İzolasyon” için .791 olarak bulunmuştur. Alt boyutlara ilişkin madde ayırt edicilik düzeyleri; birinci faktör için ,477 ile ,681 değerleri arasında, ikinci faktör için ,471 ile ,606 değerleri arasında, üçüncü faktör için ,520 ile ,618 değerleri arasında ve dördüncü faktör için de ,463 ile ,615 değerleri arasında bulunmuştur. Ölçekten en çok alınacak puan 175, en az alınacak puan ise 35’tir. Ölçeğin maddelerinin toplam puanı eşik değerinin üstünde olan bireyler için bağımlı ya da olası (risk taşıyan) bağımlı oldukları, madde toplam puanı eşik değerinin altında olan bireyler için ise bağımlı olmadıkları söylenebilecektir. Yapılan bu çalışmada ise uygulama yapılan örneklem grubu için İnternet Bağımlılık Ölçeği’ne ait Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.95 olarak bulunmuştur (Günüç, 2009: 87-110).

3.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin doldurduğu veriler kontrol edilerek yanlış ve eksik dolduranlar değerlendirilmeye alınmamıştır. Veriler bilgisayara aktarılarak SPSS (The Statistical Package for Social Sciences) 17.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığının

belirlenmesinde normallik testi (Test of Normality) uygulanmıştır. Bulgulardaki çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin +1,500 ile -1,500 değerleri arasında olduğu durumlarda dağılım normaldir (Tabachnick ve Fidell, 2015: 81). Normallik testi sonucunda ölçeklerdeki ifadelerin çarpıklık (1,034) ve basıklık (,805) değerleri +1,500 ile -1,500 aralığında olduğu için araştırmamın dağılımının normal dağılım olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüzden araştırmamda normal dağılımla yapılabilecek analiz çalışmaları yapılmıştır. Veri analizindeki ifadelere yönelik istatistiklerin hesaplanmasında frekans analizi, t testi, yüzde (%), aritmetik ortalama, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ve iki aşamalı küme metodu (Twostep Cluster) istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı farklılaşma çıkması durumunda farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla toplanılan verilerden elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda analiz edilmiş ve analiz sonuçları tablolar halinde düzenlenerek yorumlamalar yapılmıştır.

4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Öğrencilerin demografik özelliklerine ait veriler Tablo 4'te frekans ve yüzde olarak verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken	Seçenekler	Frekans(f)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	1348	48
	Erkek	1460	52
	Toplam	2808	100,0
Anne Eğitim Durumu	Okur-Yazar	292	10,4
	İlkokul	851	30,3
	Ortaokul	684	24,4
	Lise	548	19,5
	Üniversite	352	12,5
	Lisans Üstü	81	2,9
	Toplam	2808	100,0
Baba Eğitim Durumu	Okur-Yazar	196	7
	İlkokul	416	14,8
	Ortaokul	582	20,7
	Lise	756	27
	Üniversite	680	24,2
	Lisans Üstü	178	6,3
	Toplam	2808	100,0
Anne Mesleği	Ev Hanımı	2293	81,7
	Serbest Meslek	174	6,2
	İşçi	40	1,4
	Memur	301	10,7
	Toplam	2808	100,0
Baba Mesleği	Serbest Meslek	1624	57,8
	Memur	751	26,7
	İşçi	218	7,8
	Çiftçi	109	3,9
	Emekli	106	3,8
	Toplam	2808	100,0

Tablo 4'ün Devamı

Değişken	Seçenekler	Frekans(f)	Yüzde(%)
Ailenin Aylık Geliri	1500 TL ve Altı	1327	47,3
	1501- 3000 TL	618	22
	3001- 4500 TL	298	10,6
	4501 TL ve Üstü	565	20,1
	Toplam	2808	100,0
Herhangi bir spor dalı ile ilgileniyor musunuz?	Evet	1867	66,5
	Hayır	941	33,5
	Toplam	2808	100,0
Bir spor dalı ile ilgilenen öğrencilerin ilgilendiği spor dalı.	Basketbol	322	17,2
	Futbol	672	36
	Yüzme	340	18,2
	Masa Tenisi	37	2
	Dövüş Sporları	233	12,5
	Diğerleri	263	14,1
	Toplam	1867	100,0
Herhangi bir müzik aleti çalıyor musunuz?	Evet	1023	36,4
	Hayır	1785	63,6
	Toplam	2808	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin %48'i Kadın, %52'si Erkeklerden oluşmaktadır. Anne eğitim durumuna göre; Okur-Yazar %10,4, İlkokul %30,3, Ortaokul %24,4, Lise %19,5, Üniversite %12,5 ve Lisans Üstü %2,9 olarak bulunmuştur. Baba eğitim durumuna göre; Okur-Yazar %7, İlkokul %14,8, Ortaokul %20,7, Lise %27, Üniversite %24,2 ve Lisans Üstü %6,3 olarak bulunmuştur. Anne mesleği; Ev Hanımı %81,7, Serbest Meslek %6,2, İşçi %1,4 ve Memur olanlar %10,7 olarak bulunmuştur. Baba mesleği; Serbest Meslek %57,8, Memur %26,7, İşçi %7,8, Çiftçi %3,9 ve Emekli olanlar %3,8 olarak bulunmuştur. Aylık gelir düzeyinde, "1500 TL ve Altı" %47,3, "1501 TL - 3000 TL" %22, "3001 TL - 4500 TL" %10,6 ve "4501 TL ve Üstü" %20,1 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin herhangi bir spor yapma durumu, Evet %66,5 ve Hayır %33,5 olarak bulunmuştur. Bir spor dalı ile ilgilenen öğrencilerin ilgilendiği spor dalı, Basketbol %17,2, Futbol %36, Yüzme %18,2, Masa Tenisi %2, Dövüş Sporları %12,5 ve Diğerleri %14,1 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin bir müzik aleti çalma durumu, Evet %36,4 ve Hayır %63,6 olarak bulunmuştur.

4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri arasında farklılaşma var mıdır?” olarak belirtilmiştir. Katılımcıların internet bağımlılığı hakkında daha detaylı bulgular elde etmek için kümeleme analizi yöntemi kullanılmıştır. Kümeleme analizi grupları, birbiriyle benzer alt kümelere ayırmaya yardımcı olan, çok değişkenli istatistiksel analiz yöntemlerinden biridir. Dinçer’e (2006) göre kümeleme analizi, bir veri kümesindeki bilgileri belirli yakınlık kriterlerine göre gruplara ayırma işlemidir. Bu grupların her birine “küme”, kümeleme analizine ise “kümeleme” olarak ifade etmiştir (s.24). Kümeleme işleminde küme içindeki unsurların benzerliği fazla, kümeler arasındaki benzerlik ise az olmalıdır. Uslu vd. (2017) göre kümeleme analizi işleminde elde edilen kümelerin kendi içerisinde homojen olması beklenirken, kümeler arasında ise heterojen bir yapı olmalıdır. Kümeleme analizi yöntemlerini hiyerarşik kümeleme ve hiyerarşik olmayan kümeleme yöntemleri olmak üzere iki başlık altında incelemiştir. Ceylan vd. (2017) hiyerarşik kümeleme yönteminin gruplayıcı ve bölücü olarak iki yöntemi vardır. Gruplayıcı yönteminde her birim başlangıçta bir küme olduğu farz edilir ve sonra en yakın iki küme yeni bir kümede birleştirilir. Böylece her adımda küme sayısı bir azaltılır. Oluşan küme yapıları, dendogram veya ağaç grafiği ile gösterilebilir (s.477). Hiyerarşik kümeleme yöntemleri genellikle örneklemin $n < 250$ ’nin altında olduğu küçük örneklemlerde kullanılır (Hair vd., 1998). Hiyerarşik olmayan kümeleme tekniklerinde ise küme sayısı hakkında ön bilgiler mevcuttur ve araştırmacı küme sayısına karar verebilmektedir.

Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini belirlenmesinde detaylı analiz sonuçları elde etmek için hiyerarşik olmayan küme yöntemlerinden “İki Aşamalı Kümeleme Yöntemi (Twostep Cluster)” uygulanmıştır. İki aşamalı kümeleme yöntemi Ward’ın minimum varyans yöntemi ile kmeans (k-ortalama) yöntemlerinin birleştirilmesi ile oluşan hibrid (melez) kümeleme tekniğidir (Savaş ve Topaloğlu, 2011: 247). İki aşamalı kümeleme yöntemi, diğer kümeleme yöntemleri ile kıyaslandığında hem sürekli hem de kategorik verileri işleyebilme özelliğine sahiptir. Ayrıca büyük örneklem büyüklüklerinde esnek olması nedeniyle tercih edilmektedir (Ceylan vd., 2017).

İki aşamalı kümeleme yöntemi kullanılırken araştırmadaki kümelerin isimlendirilmesinde Günüş’ün (2009) araştırması örnek alınmıştır. Birinci kümede

“bağımlı grup”, ikinci kümede “risk grubu”, üçüncü kümede “eşik grubu (bağımlı olma ya da olmama durumunda bir eğilimi bulunmayan)” ve dördüncü kümede “bağımlı olmayan grup” yer almıştır. İki aşamalı kümeleme analizi sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. İki Aşamalı Kümeleme Analizi (TwoStep Cluster Analysis)

Kümeleme (Cluster)	N	\bar{X}	Birleşik (%)	Toplam(%)
1 (Bağımlı Grup)	272	3,75	9,7	9,7
2 (Risk Grubu)	553	2,70	19,7	19,7
3 (Eşik Grubu)	796	2,03	28,3	28,3
4 (Bağımlı Olmayan Grup)	1187	1,38	42,3	42,3
Toplam	2808		100	100

Tablo 5 incelendiğinde, birinci küme %9,7 “Bağımlı Grup”, ikinci küme %19,7 “Bağımlılık Riski Taşıyan Grup”, üçüncü küme %28,3 “Eşik Grubu”(bağımlı olma ya da olmama durumunda bir eğilimi bulunmayan), dördüncü küme ise %42,3 “Bağımlı Olmayan Grup” yer almaktadır. Çıkan sonuçlar dikkate alındığında değerlendirmeye alınan bireylerin büyük çoğunluğu %42,3 ile bağımlı olmayan grupta yer almıştır.

Öğrencilerin puan ortalaması; “Bağımlı Grup” $\bar{X}=3,75$, “Bağımlılık Riski Taşıyan Grup” $\bar{X}=2,70$, “Eşik Grubu” $\bar{X}=2,03$ ve “Bağımlı Olmayan Grup” ise $\bar{X}=1,38$ olarak bulunmuştur.

Yapılan literatür taramasında; Günüş (2009) araştırmasında, örneklemin %10,1’ini internet bağımlısı, %26,4’ünü risk grubu, %29,4’ünü eşik grubu ve %34,1’ini bağımlı olmayan grupta bulmuştur. Aydemir (2018), örneklemin %14,1’ini bağımlı grupta, %42,6’sını risk grubunda ve %43,3’ünü bağımlı olmayan grupta bulmuştur. Çınar (2017), örneklemin %15,2’sini bağımlı grupta, %38,9’unu risk grubunda, %45,9’unu bağımlı olmayan grupta bulmuştur. Canan (2010), örneklemin %9,7’sini bağımlı grupta bulmuştur. Yılmaz (2017), katılımcıların %60’ını normal internet kullanıcısı, %34’ünü riskli internet kullanıcısı, %6’sını ise internet bağımlısı olduğunu bulmuştur. Demirtaş (2017), katılımcıların %3,2’sini patolojik internet bağımlılığı grubunda, %30,5’ini sınırlı semptomatik grupta ve %66,3’ünü asemptomatik grupta bulmuştur. Whang, Lee ve Chang (2003), katılımcıların %3,5’inin internet bağımlısı olduğunu, %18,4’ünü olası internet bağımlısı olduğunu bulmuşlardır. Kim vd. (2006),

katılımcıların %1,6'sını internet bağımlısı olarak bulurlarken, %38'ini de olası internet bağımlısı olarak bulmuşlardır. Ganesh vd. (2017), katılımcılardan hafif internet bağımlılığı olanlar %58,4, orta düzeyde internet bağımlısı olanlar %23,6, ağır internet bağımlısı olanlar %1,1, normal kullanıcı olan ise %16,9 olarak bulmuşlardır. Prakash (2017), katılımcıların %10'unun orta bağımlılık aralığında olduğu ve hiçbirinin ağır bağımlılık aralığında olmadığını bulmuştur. Boonvisudhi ve Kuladee (2017), araştırmasında internet bağımlılığını %24,4 olarak bulmuştur. Chi, Lin, ve Zhang (2016), katılımcıların %15,2'sini internet bağımlısı olarak tespit etmişlerdir. Özdemir (2016), araştırmasında katılımcıların %84,5'i belirti göstermemiş, %14,0'ı kısıtlı belirti göstermiş ve %1,5'i internet bağımlısı olduğunu bulmuştur. Budak (2016), araştırmasında semptom göstermeyenler %87,4, sınırlı semptom gösterenler %11,4 ve internet bağımlısı olanı %1,3 olarak bulmuştur. Özgen (2016), internet bağımlılığının görülme sıklığını %0,8 olarak bulurken, riskli internet kullanıcısı oranını da %5,2 olarak bulmuştur. Çetinkaya (2013), araştırmasında semptom göstermeyenler %91, sınırlı semptom gösterenler %8 ve internet bağımlısı olanlar %1 olarak bulmuştur. Karakuş (2016), araştırmasında katılımcıların %78,4'ünün internet bağımlılığı belirtisi göstermediği, %26,1'inin sınırlı düzeyde internet bağımlılığı belirtisi gösterdiği ve internet bağımlılığı olan katılımcı olmadığını tespit etmiştir. Usta (2016), katılımcıların %41,1'ünü bağımlı olmayan, %46,7'sini muhtemel bağımlı ve %12,11'ini bağımlı olduğunu bulmuştur. Köksal (2015) da araştırmasında internet bağımlılık düzeyi yüksek katılımcı oranını %3,7, muhtemel internet bağımlısı grubunu %13, internet bağımlısı olmaya ılımlı %33,9 ve internet bağımlılığı riski olmayanları %49,4 olarak bulmuştur. Döner (2011) ise araştırmasında bağımlı grupta katılımcı olmadığını sonucuna ulaşmıştır. Araştırmalarda internet bağımlılık düzeylerinin farklı çıktığı görülmektedir. Bu farklılığın sebebi, araştırmaların farklı coğrafi bölgelerde yapılması, sosyoekonomik farklılıklar, kültürel farklılıklar veya internet bağımlılık düzeyinin ölçüm biçimi gibi değişkenlerden kaynaklanmış olabileceğini söyleyebiliriz.

İlkokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin iki aşamalı kümeleme analizi sonucu Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. İlkokul Son Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Kümeleme (Cluster)	N	\bar{X}	Birleşik (%)	Toplam(%)
1 (Bağımlı Grup)	137	3,79	9,3	9,3
2 (Risk Grubu)	258	2,77	17,4	17,4
3 (Eşik Grubu)	414	2,05	28,0	28,0
4 (Bağımlı Olmayan Grup)	670	1,40	45,3	45,3
Toplam	1479		100	100

Tablo 6 incelendiğinde, birinci küme %9,3 “Bağımlı Grup”, ikinci küme %17,4 “Bağımlılık Riski Taşıyan Grup”, üçüncü küme %28 “Eşik Grubu”, dördüncü küme ise %45,3 “Bağımlı Olmayan Grup” yer almaktadır. Çıkan sonuçlar dikkate alındığında ilkokul son sınıf öğrencilerinden değerlendirmeye alınanların büyük çoğunluğu %45,3 ile bağımlı olmayan grupta yer almıştır.

İlkokul son sınıf öğrencilerin puan ortalaması; “Bağımlı Grup” $\bar{X}=3,79$, “Bağımlılık Riski Taşıyan Grup” $\bar{X}=2,77$, “Eşik Grubu” $\bar{X}=2,05$ ve “Bağımlı Olmayan Grup” ise $\bar{X}=1,40$ olarak bulunmuştur.

Ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin iki aşamalı kümeleme analizi sonucu Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Kümeleme (Cluster)	N	\bar{X}	Birleşik (%)	Toplam(%)
1 (Bağımlı Grup)	123	3,72	9,4	9,4
2 (Risk Grubu)	247	2,73	18,6	18,6
3 (Eşik Grubu)	425	2,01	31,9	31,9
4 (Bağımlı Olmayan Grup)	534	1,37	40,1	40,1
Toplam	1329		100	100

Tablo 7 incelendiğinde, birinci küme %9,4 “Bağımlı Grup”, ikinci küme %18,6 “Bağımlılık Riski Taşıyan Grup”, üçüncü küme %31,9 “Eşik Grubu”, dördüncü küme ise %40,1 “Bağımlı Olmayan Grup” yer almaktadır. Çıkan sonuçlar dikkate alındığında ortaokul son sınıf öğrencilerinden değerlendirmeye alınanların büyük çoğunluğu %40,1 ile bağımlı olmayan grupta yer almıştır.

Ortaokul son sınıf öğrencilerin puan ortalaması; “Bağımlı Grup” $\bar{X}=3,72$, “Bağımlılık Riski Taşıyan Grup” $\bar{X}=2,73$, “Eşik Grubu” $\bar{X}=2,01$ ve “Bağımlı Olmayan Grup” ise $\bar{X}=1,37$ olarak bulunmuştur.

4.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin öğrenim gördüğü okul kademelerine göre internet bağımlılık düzeyleri farklılaşmakta mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördüğü okul kademelerine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmış olup, sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. İnternet Bağımlılık Düzeyinin Öğrenim Gördüğü Okul Kademesine Göre İlişkisi

Boyutlar	Okul		\bar{X}	SS	SD	t	p
	Kademesi	N					
1- Yoksunluk	İlkokul	1479	2,37	0,90	2806	-6,52	,000*
	Ortaokul	1329	2,59	0,90			
2- Kontrol Güçlüğü	İlkokul	1479	1,97	0,89	2806	-3,69	,000*
	Ortaokul	1329	2,09	0,84			
3- İşlevsellikte Bozulma	İlkokul	1479	1,93	0,91	2806	,72	,469
	Ortaokul	1329	1,91	0,87			
4- Sosyal İzolasyon	İlkokul	1479	1,91	0,89	2806	5,88	,000*
	Ortaokul	1329	1,72	0,78			
5- İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	İlkokul	1479	2,04	0,78	2806	-1,14	,252
	Ortaokul	1329	2,08	0,73			

N=2808

Tablo 8 incelendiğinde, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı ölçeğinin boyutlarından işlevsellikte bozulma boyutunda ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde anlamlı farklılaşma görülmemektedir ($p>0,05$). Yoksunluk, kontrol güçlüğü ve sosyal izolasyon boyutlarında okul kademelerine göre anlamlı bir farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$).

Yoksunluk boyutunda, ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,59$) ilkokullardan ($\bar{X}=1,37$) yüksek bulunmuştur. Bu durum ortaokul öğrencilerinin, ilkokul öğrencilerinden daha fazla ev, okul ve sosyal çevrenin sorunlarından kaçmak için internet kullanmaya yöneldiği şeklinde yorumlanabilir.

Kontrol güçlüğü boyutunda, ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,09$) ilkokullardan ($\bar{X}=1,97$) yüksek bulunmuştur. Bu durum ortaokul öğrencilerinin yaş ve gelişim olarak ilkokul öğrencilerinden önde olmalarından, ön ergenlik ya da ergenlik dönemi içerisinde bulunmalarından dolayı internet başında kendilerini kontrol edemeyip, açlık susuzluk hissetmeden daha fazla internette zaman geçirdikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca ortaokul son sınıf öğrencilerinin liselere geçiş sınavlarına girecekleri düşünüldüğünde sınav kaygısı taşıyan bu öğrencilerin daha fazla stresli olduklarından internet başında çok fazla zaman geçirdikleri söylenebilir.

Sosyal izolasyon boyutunda, ilkokul öğrencilerinin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=1,91$) ortaokullardan ($\bar{X}=1,72$) yüksek bulunmuştur. Bu durum ortaokul öğrencilerinin arkadaşlarını daha çok sosyal ortamlarda tercih ettiğini, ilkokul öğrencilerinin ise yaşları gereği dış çevreye çok fazla uyum sağlayamayıp daha çok sanal ortam arkadaşlıkları edindikleri şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık ölçeği geneline bakıldığında ise ilkokul son sınıf ile ortaokul son sınıf öğrencileri arasında internet bağımlılık düzeylerinde anlamlı farklılaşma olmamakla beraber internet bağımlılık puan ortalamaları (İlkokul $\bar{X}=2,04$, ortaokul $\bar{X}=2,08$) birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde okulların sahip oldukları imkânların birbirinden farklı olması, ilkokul ve ortaokul öğrencileri arasında yaş ve gelişimsel farklılıkların olması, buna paralel olarak öğrencilerin tutum ve motivasyonlarının birbirinden farklı olması yattığı düşünülebilir.

Literatür incelendiğinde, okul kademeleri arasında internet bağımlılığını araştıran çok az araştırmacının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlardan; İnan (2010) “İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı” adlı araştırmasında ilköğretim II. kademe ile ortaöğretim öğrencileri arasında internet bağımlılığı düzeyi arasında anlamlı farklılaşma olduğu, farklılaşmanın 8. sınıflar ile 10. sınıflar; 11. sınıflar ile 6, 10 ve 12. sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında olduğunu tespit etmiştir. Çınar (2017) ise “İlkokul, ortaokul ve lise son sınıf öğrencilerinin

internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi” adlı çalışmasında lise son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyini, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinden yüksek olduğunu tespit etmiştir. Araştırmama benzer nitelikte, Akdeniz (2018) araştırmasında okul türleri ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki tespit etmemiştir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların daha çok internet bağımlılığı ile öğrenim gördüğü sınıf düzeyi arasında anlamlı ilişkinin olup olmadığı incelendiği görülmüştür. Medikoğlu (2018) “İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı çalışmasında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarı notu ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Döner (2011) araştırmasında, internet bağımlılığı ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ve sınıf düzeyi arttıkça katılımcıların bağımlı olma riskinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Yen vd. (2007) ise akademik sınıf düzeyi arttıkça internet bağımlılık oranının da arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Günüş (2009) ve Ceyhan (2011) ise Yen vd. (2007) ve Döner’in (2011) bulduğu sonucun zıttı olacak şekilde sınıf düzeyi arttıkça internet bağımlılığının azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Wu ve Tsai (2006), araştırmalarında öğrencilerin sınıf düzeylerinde internet tutumları açısından önemli rol oynadığı sonucuna ulaşmışlardır. Kaya (2011) araştırmasında farklı iki üniversitede okuyan öğrenciler arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı farklılaşmanın olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmaların tersi nitelikte; Topal (2018) “Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelenmesi” adlı çalışmasında üniversite öğrencilerinin öğrenim gördüğü fakülteye göre internet bağımlılık düzeyi farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tanrıverdi (2012) ise “Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı araştırmasında internet bağımlılığı ile sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılaşma tespit etmemiştir. Benzer şekilde; DiNicola (2004), Sezen (2018), Gençer (2011), Ceyhan (2008), Kaya (2011), Koyuncu, Ünsal ve Arslantaş (2012) ve Şahin’de (2011) internet bağımlılığı ile sınıf düzeyi arasında anlamlı farklılaşma bulmamışlardır. Bu bulgular araştırmamda ulaştığım sonucu destekler nitelikte verilerdir.

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetine göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmış olup, sonuçlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. İnternet Bağımlılık Düzeyinin Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
1- Yoksunluk	Kadın	1348	2,38	0,88	2806	-5,37	,000*
	Erkek	1460	2,56	0,93			
2- Kontrol Güçlüğü	Kadın	1348	1,95	0,81	2806	-4,68	,000*
	Erkek	1460	2,10	0,91			
3- İşlevsellikte Bozulma	Kadın	1348	1,82	0,82	2806	-5,54	,000*
	Erkek	1460	2,01	0,94			
4- Sosyal İzolasyon	Kadın	1348	1,71	0,76	2806	-6,53	,000*
	Erkek	1460	1,92	0,91			
5- İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Kadın	1348	1,96	0,69	2806	-6,43	,000*
	Erkek	1460	2,15	0,80			

N=2808

Tablo 9 incelendiğinde, ilkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı ölçeğinin boyutlarından yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma, sosyal izolasyon ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma görülmektedir ($p < 0,05$).

Yoksunluk boyutunda, erkek öğrencilerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,56$) kadınlardan ($\bar{X}=2,38$) yüksek bulunmuştur. Erkek öğrencilerin interneti oyun oynama amacıyla kullanma durumları kadınlara göre daha fazla olabildiğinden internet bağımlılık düzeyinin arttığını, öğrencilerin oyun oynama istekleri engellendiğinde ise erkeklerin bu durumdan kadınlara göre daha fazla öfkelenildiği, huzursuz olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Kontrol güçlüğü boyutunda, erkek öğrencilerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,10$) kadınlardan ($\bar{X}=1,95$) yüksek bulunmuştur. Bu durum erkeklerin internete girdiğinde duyduğu heyecan ve mutluluk internete tekrar girmesi için pekiştirici olabileceği için erkekler kendilerini kontrol etmede, kadın öğrencilere göre daha fazla sıkıntı yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

İşlevsellikte bozulma boyutunda, erkek öğrencilerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,01$) kadınlardan ($\bar{X}=1,82$) yüksek bulunmuştur. Bu durumda öğrencilerin interneti chat, bilgisayarda sörf, oyun oynama gibi amaçlarla kullanırken sosyal, ailevi, okul işlevlerini yerine getirmede erkeklerin kadınlara göre daha fazla sorunlar yaşayabildiği şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal izolasyon boyutunda, erkek öğrencilerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=1,92$) kadınlardan ($\bar{X}=1,71$) yüksek bulunmuştur. Bu durum erkek öğrencilerin internet kullanma isteklerinin fazla olmasından dolayı kadınlara göre sosyal açıdan çeşitli sıkıntılar yaşayabildikleri, sosyal aktivitelere daha az zaman ayırabildiklerini ve arkadaşlarıyla yüz yüze görüşmekten ziyade internet yoluyla görüşmeyi tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık ölçeğinin genelinde, erkek öğrencilerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,15$) kadınlardan ($\bar{X}=1,96$) yüksek bulunmuştur. Erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeyinin, kadınlardan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum erkeklerin kadınlara göre internet kafelere daha fazla gitmeleri, daha uzun süre internet kafelerde kalabilmeleri, kadınların ise erkeklere oranla internet kafelere gitmede ebeveyn baskısına daha fazla maruz kalmaları gibi durumların erkeklerin internet bağımlılığının kadınlara oranla daha yüksek düzeyde olmasında etkili olduğu söylenebilir.

Yapılan literatür taramasında; cinsiyet değişkeni ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar bir birinden farklı sonuçlar içermektedir. Kıyıcı'nın 2018'de yapmış olduğu araştırmasında 50'si erkek ve 50'si kadın olmak üzere toplam 100 kişi üzerinde internet bağımlılığı ile cinsiyet değişkenini incelemiş, erkeklerin kadınlara göre internet bağımlılığı oranını yüksek bulmuştur. Genç'er'in 2017'de yaptığı araştırmada 387'si erkek ve 390'ı kadın olmak üzere 777 kişi üzerinde yapmış olduğu çalışmasında erkeklerin internet bağımlılık düzeyini kadınlara göre yüksek bulmuştur. Türkoğlu'nun 2013'te yaptığı araştırmada 233'ü erkek ve 307'si

kadın olmak üzere toplam 540 öğrenci ile yapılan çalışma sonucunda internet bağımlılığı cinsiyet değişkeni arasında erkeklerin lehine anlamlı farklılaşma bulmuştur. Benzer şekilde, Aydemir (2018), Usta (2017), Karasu vd. (2017), Morahan-Martin ve Schumacher (2000), Turan (2017), Demirtaş (2017), Çınar (2017), İşsever (2016), Budak (2016), Ünsal (2016), Özgen (2016), Yang ve Tung (2007), Usta (2016), Carli vd. (2012), Poli ve Agrimi (2012), Çetinkaya (2013), Chou ve Hsiao (2000), Döner (2011), Sezen (2018), Günüş (2009) Moral (2018) ve Işık (2007) araştırmasında erkeklerin internet bağımlılık düzeyini, kadınlara göre daha yüksek bulmuşlardır. Bu sonuçlar, araştırmamda cinsiyet bakımından ulaştığım bulguları desteklemektedir. Bazı araştırmacılar da Doğruluk (2017), Yılmaz (2017), Arslan (2017), Kim vd. (2006), Khan vd. (2017), Özdemir (2016), Akdeniz (2018), Karakuş (2016) Medikoğlu (2018), ve Çam (2014) cinsiyet ile internet bağımlılığı arasında anlamlı farklılaşma bulmamışlardır. Çok az sayıdaki araştırmacılar da Beşaltı (2016), Bölükbaş (2003), Ceyhan ve Ceyhan (2007) ve Griffiths (1999) internet bağımlılık düzeyini kadınların lehine bulmuşlardır.

4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri anne eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre internet bağımlılık düzeyleri ile ilgili aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve standart hataları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Anne Eğitim Durumu İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular

Boyutlar	Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Std. Sapma	Std. Hata
1-Yoksunluk	1. Okur-yazar	292	2,50	,893	,052
	2. İlkokul	851	2,41	,882	,030
	3. Ortaokul	684	2,49	,926	,035
	4. Lise	548	2,51	,953	,040
	5. Üniversite	352	2,47	,881	,046
	6. Lisans Üstü	81	2,61	,977	,108
	Toplam	2808	2,47	,911	,017
2-Kontrol Güçlüğü	1. Okur-yazar	292	2,03	,880	,051
	2. İlkokul	851	2,00	,836	,028
	3. Ortaokul	684	2,08	,890	,034
	4. Lise	548	2,06	,905	,038
	5. Üniversite	352	1,93	,842	,044
	6. Lisans Üstü	81	2,01	,922	,102
	Toplam	2808	2,03	,872	,016
3-İşlevsellikte Bozulma	1. Okur-yazar	292	2,05	,893	,052
	2. İlkokul	851	1,90	,858	,029
	3. Ortaokul	684	1,93	,926	,035
	4. Lise	548	1,94	,952	,040
	5. Üniversite	352	1,81	,812	,043
	6. Lisans Üstü	81	1,94	1,01	,111
	Toplam	2808	1,92	,898	,016
4-Sosyal İzolasyon	1. Okur-yazar	292	1,93	,863	,050
	2. İlkokul	851	1,83	,847	,029
	3. Ortaokul	684	1,89	,888	,033
	4. Lise	548	1,78	,850	,036
	5. Üniversite	352	1,64	,742	,039
	6. Lisans Üstü	81	1,71	,907	,100
	Toplam	2808	1,82	,852	,016
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	1. Okur-yazar	292	2,13	,746	,043
	2. İlkokul	851	2,04	,731	,025
	3. Ortaokul	684	2,10	,786	,030
	4. Lise	548	2,08	,797	,034
	5. Üniversite	352	1,96	,704	,037
	6. Lisans Üstü	81	2,07	,832	,092
	Toplam	2808	2,06	,760	,014

Tablo 10 incelendiğinde, internet bağımlılığı ölçeğinin boyutlarından yoksunluk boyutunda ($\bar{X}=2,61$) anne eğitim durumu lisans üstü, kontrol güçlüğü boyutunda ($\bar{X}=2,08$) anne eğitim durumu ortaokul, işlevsellikte bozulma ($\bar{X}=2,05$), sosyal izolasyon boyutunda ($\bar{X}=1,93$) ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde ($\bar{X}=2,13$) anne eğitim durumu okur-yazar olan öğrencilerin en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi puan ortalamaları anne eğitim durumuna göre normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Anne Eğitim Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA)

Boyutlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Anlamlı Fark (LSD)
1-Yoksunluk	Gruplar Arası	5,79	5	1,15			
	Grup İçi	2327,06	2802	,831	1,39	,223	-----
	Toplam	2332,86	2807				
2-Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	6,25	5	1,25			
	Grup İçi	2128,66	2802	,760	1,64	,145	-----
	Toplam	2134,91	2807				
3-İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	9,99	5	1,99			1-2,5
	Grup İçi	2254,71	2802	,805	2,48	,030*	3-5
	Toplam	2264,71	2807				4-5
4- Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	19,25	5	3,85			1-4,5,6
	Grup İçi	2021,57	2802	,721	5,33	,000*	2-5
	Toplam	2040,83	2807				3-4,5
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Gruplar Arası	6,12	5	1,22			
	Grup İçi	1617,40	2802	,577	2,12	,060	-----
	Toplam	1623,53	2807				

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumuna göre internet bağımlılığı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar için gruplar arasında yoksunluk, kontrol güçlüğü boyutunda ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde anlamlı farklılaşma görülmemektedir ($p>0,05$). İşlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon boyutunda anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$).

İşlevsellikte Bozulma boyutunda, Okur-Yazar ile İlkokul, Okur-Yazar ile Üniversite, Ortaokul ile Üniversite, Lise ile Üniversite grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Anne eğitim durumu okur-yazar olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=2,05$) olarak bulunmuş olup diğer eğitim düzeylerinden yüksektir. Bu anneler kültürel ve sportif aktivitelerin yararlarını bilmede yetersiz olması sebebiyle onları internet bağımlılığından koruyamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal İzolasyon boyutunda, Okur-Yazar ile Lise, Okur-Yazar ile Üniversite, Okur-Yazar ile Lisans Üstü, İlkokul ile Üniversite, Ortaokul ile Lise, Ortaokul ile Üniversite, Lise ile Üniversite grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Anne eğitim durumu okur-yazar olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=1,93$) olarak bulunmuş olup diğer eğitim düzeylerinden yüksektir. Eğitim düzeyi okur-yazar olan anneler, çocuklarını sosyal ortamlara katmakta yetersiz kalmasından dolayı çocukların internete yönelip, sanal ortamlardaki arkadaşlığı, gerçek arkadaşlarına tercih ettiklerini, bunun yanında eğitim seviyesi yüksek olan anneler ise çocuklarını sosyal ortamlardan yararlandırarak internetin zararlarından daha fazla koruyabildiği şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık ölçeği geneline bakıldığında ise anne eğitim durumu ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Alan yazın incelendiğinde, anne eğitim düzeyi ile internet bağımlılığı ile ilgili çok fazla çalışma bulunmamakla beraber araştırmamda bulduğum sonuca benzer sonuca ulaşan; Çınar (2017), Karasu vd. (2017), Gençler (2017), Medikoğlu (2018), Sezen (2018), Arslan (2017), İşsever (2016), Çam (2014), Saatçioğlu (2016) ve Karakuş (2016) anne eğitim durumları ile internet bağımlılığı arasında manidar bir ilişki olmadığını belirtmişlerdir. İnan (2010), Batıgün ve Kılıç (2011), Koyuncu vd. (2012) ise anne eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin internet bağımlılık düzeyinin arttığını belirtmiştir. Demetrovics vd. (2008) ise aile eğitim düzeyinin arttıkça internet bağımlılığının azaldığını tespit etmiştir.

4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri baba eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre internet bağımlılık düzeyleri ile ilgili aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve standart hataları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Baba Eğitim Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular

Boyutlar	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Std. Sapma	Std. Hata
1-Yoksunluk	1. Okur-yazar	196	2,48	,896	,064
	2. İlkokul	416	2,40	,874	,042
	3. Ortaokul	582	2,36	,878	,036
	4. Lise	756	2,53	,961	,035
	5. Üniversite	680	2,55	,896	,034
	6. Lisans Üstü	178	2,50	,922	,069
	Toplam	2808	2,47	,911	,017
2-Kontrol Güçlüğü	1. Okur-yazar	196	2,05	,896	,064
	2. İlkokul	416	2,03	,849	,041
	3. Ortaokul	582	1,98	,885	,036
	4. Lise	756	2,06	,891	,032
	5. Üniversite	680	2,05	,859	,033
	6. Lisans Üstü	178	1,98	,817	,061
	Toplam	2808	2,03	,872	,016
3-İşlevsellikte Bozulma	1. Okur-yazar	196	2,03	,838	,059
	2. İlkokul	416	1,96	,925	,045
	3. Ortaokul	582	1,91	,915	,037
	4. Lise	756	1,93	,921	,034
	5. Üniversite	680	1,89	,860	,033
	6. Lisans Üstü	178	1,88	,876	,065
	Toplam	2808	1,92	,898	,016
4-Sosyal İzolasyon	1. Okur-yazar	196	1,96	,839	,059
	2. İlkokul	416	1,84	,900	,044
	3. Ortaokul	582	1,83	,875	,036
	4. Lise	756	1,87	,892	,032
	5. Üniversite	680	1,73	,744	,028
	6. Lisans Üstü	178	1,72	,854	,064
	Toplam	2808	1,82	,852	,016
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	1. Okur-yazar	196	2,13	,734	,052
	2. İlkokul	416	2,06	,770	,037
	3. Ortaokul	582	2,02	,773	,042
	4. Lise	756	2,09	,796	,028
	5. Üniversite	680	2,05	,718	,027
	6. Lisans Üstü	178	2,02	,723	,054
	Toplam	2808	2,06	,760	,014

Tablo 12 incelendiğinde, internet bağımlılığı ölçeğinin boyutlarından yoksunluk boyutunda ($\bar{X}=2,55$) baba eğitim durumu üniversite, kontrol güçlüğü boyutunda ($\bar{X}=2,06$) baba eğitim durumu lise, işlevsellikte bozulma ($\bar{X}=2,03$), sosyal izolasyon boyutunda ($\bar{X}=1,96$) ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde ($\bar{X}=2,13$) baba eğitim durumu okur-yazar olan öğrencilerin en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi puan ortalamaları baba eğitim durumuna göre normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13. Baba Eğitim Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA)

Boyutlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Anlamlı Fark (LSD)
1-Yoksunluk	Gruplar Arası	16,12	5	3,22			
	Grup İçi	2316,74	2802	,827	3,90	,002*	2-4,5
	Toplam	2332,86	2807				3-4,5
2-Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	2,11	5	,422			
	Grup İçi	2132,79	2802	,761	,55	,735	-----
	Toplam	2134,91	2807				
3-İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	4,61	5	,922			
	Grup İçi	2260,10	2802	,807	1,14	,335	-----
	Toplam	2264,71	2807				
4-Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	13,58	5	2,71			1-5,6
	Grup İçi	2027,24	2802	,723	3,75	,002*	2-5
	Toplam	2040,83	2807				3-5
5- İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Gruplar Arası	3,08	5	,618			4-5,6
	Grup İçi	1620,44	2802	,578	1,06	,376	-----
	Toplam	1623,53	2807				

Tablo 13 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumuna göre internet bağımlılığı ölçeğinden elde ettikleri ortalama puanlar için gruplar arasında, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma boyutunda ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde anlamlı farklılaşma görülmemektedir ($p>0,05$). Yoksunluk ve sosyal izolasyon boyutunda anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$).

Yoksunluk boyutunda, İlkokul ile Üniversite, İlkokul ile Lisans Üstü, Ortaokul ile Üniversite, Ortaokul ile Lisans Üstü grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Baba eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=2,55$) olarak bulunmuş olup diğer eğitim düzeylerinden yüksektir. Eğitim düzeyi üniversite olan babaların, internetin zararlı yönleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmaları ama internetin faydalı olabileceğini düşünmelerinden dolayı çocuklarını internette kısıtlamaması, bu nedenle öğrencilerin internet kullanımı hususunda kendilerini yeterince kontrol edemediği şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal İzolasyon boyutunda, Okur-Yazar ile Üniversite, Okur-Yazar ile Lisans Üstü, İlkokul ile Üniversite, Ortaokul ile Üniversite, Lise ile Üniversite, Lise ile Lisans Üstü, grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Baba eğitim durumu okur-yazar olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=1,96$) olarak bulunmuş olup diğer eğitim düzeylerinden yüksektir. Eğitim düzeyi düşük olan babaların, gerçek ve sanal arkadaşlığın önemi konusunda bilinç düzeyi yetersiz olması, çocuklarına gerçek arkadaşlığın önemini anlatmada yetersiz kalması sebebiyle çocukların sanal arkadaşlığa yönelip sosyal hayatlarında sorun yaşayabilecekleri şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık ölçeği geneline bakıldığında ise baba eğitim durumu ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). İnternet bağımlılığı ile baba eğitim düzeyi arasındaki farklılaşmayı inceleyen ve bu konudaki bulgulara paralel olan araştırma sonuçlarına bakıldığında, Günüş (2009) araştırmasında internet bağımlılığı ile baba eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını belirtmiştir. Dinç'in (2017) lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile bağlanma stilleri ve mizaç özellikleri arasındaki ilişkileri incelediği araştırmasında, baba eğitim durumu ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılaşma tespit etmemiştir. Benzer şekilde, Çınar (2017), Karasu vd. (2017), Çam (2014), Gençer (2017), İşsever (2016), Doğan (2013), Akdeniz (2018), İnan (2010), Sezen (2018), Ayas ve Horzum (2013), Medikoğlu (2018) ve Saatçioğlu (2016) baba eğitim durumu ile internet bağımlılığı davranışları arasında manidar bir ilişkinin olmadığını belirtmişlerdir. Bu bulgular araştırmamda bulduğum sonucu desteklemektedir. Araştırma bulgularından farklı olarak, Karakuş (2016) araştırmasında baba eğitim seviyesi yükseldikçe internet bağımlılık düzeyinin düştüğünü tespit etmiştir. Tanrıverdi'de (2012) internet bağımlılığı ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında internet bağımlılığı ile baba eğitim durumu arasında anlamlı ilişki bulmuştur. Turan (2017) ise baba eğitim durumu lisans ve üzeri olan öğrencilerin, ortalamanın üzerinde internet bağımlısı olduğunu bulmuştur.

4.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri anne mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin anne mesleklerine göre internet bağımlılık düzeyleri ile ilgili aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve standart hataları Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14. Anne Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular

Boyutlar	Anne Mesleği	N	\bar{X}	Std. Sapma	Std. Hata
1-Yoksunluk	1. Ev Hanımı	2293	2,46	,913	,019
	2. Serbest Meslek	174	2,49	,893	,067
	3. İşçi	40	2,54	,951	,150
	4. Memur	301	2,55	,900	,051
	Toplam	2808	2,47	,911	,017
2- Kontrol Güçlüğü	1. Ev Hanımı	2293	2,03	,872	,018
	2. Serbest Meslek	174	2,01	,848	,064
	3. İşçi	40	2,21	,989	,156
	4. Memur	301	1,98	,864	,049
	Toplam	2808	2,03	,872	,016
3-İşlevsellikte Bozulma	1. Ev Hanımı	2293	1,93	,901	,018
	2. Serbest Meslek	174	1,85	,807	,061
	3. İşçi	40	2,23	1,06	,168
	4. Memur	301	1,86	,889	,051
	Toplam	2808	1,92	,898	,016
4-Sosyal İzolasyon	1. Ev Hanımı	2293	1,84	,861	,017
	2. Serbest Meslek	174	1,75	,804	,060
	3. İşçi	40	2,08	,929	,146
	4. Memur	301	1,64	,775	,044
	Toplam	2808	1,82	,852	,016
5- İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	1. Ev Hanımı	2293	2,07	,762	,015
	2. Serbest Meslek	174	2,03	,704	,053
	3. İşçi	40	2,27	,908	,143
	4. Memur	301	2,01	,751	,043
	Toplam	2808	2,06	,760	,014

Tablo 14 incelendiğinde, internet bağımlılığı ölçeği boyutlarından yoksunluk boyutunda ($\bar{X}=2,55$) anne mesleği memur, kontrol güçlüğü boyutunda ($\bar{X}=2,21$), işlevsellikte bozulma boyutunda ($\bar{X}=2,23$), sosyal izolasyon boyutunda ($\bar{X}=2,08$) ve

internet bağımlılık ölçeği genelinde ($\bar{X}=2,27$) ortalama ile anne mesleği işçi olan öğrencilerin en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin anne mesleklerine göre internet bağımlılık düzeyi puan ortalamaları normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. Anne Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA)

Boyutlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Anlamlı Fark (LSD)
1-Yoksunluk	Gruplar Arası	2,27	3	,759			
	Grup İçi	2330,58	2804	,831	,91	,434	-----
	Toplam	2332,86	2807				
2-Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	2,04	3	,682			
	Grup İçi	2132,86	2804	,761	,89	,442	-----
	Toplam	2134,91	2807				
3-İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	5,87	3	1,95			
	Grup İçi	2258,83	2804	,806	2,43	,063	-----
	Toplam	2264,71	2807				
4- Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	14,57	3	4,85			1-4
	Grup İçi	2026,25	2804	,723	6,72	,000*	2-3
	Toplam	2040,83	2807				
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Gruplar Arası	2,78	3	,930			
	Grup İçi	1620,74	2804	,578			-----
	Toplam	1623,553	2807		1,60	,185	

Tablo 15 incelendiğinde, gruplar arasında yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma boyutunda ve internet bağımlılık ölçeği genelinde anlamlı farklılaşma görülmemektedir ($p>0,05$). Sosyal izolasyon boyutunda anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$).

Sosyal İzolasyon boyutunda, Ev Hanımı ile Memur, Serbest Meslek ile İşçi grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Anne mesleği işçi olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=2,08$) olarak bulunmuş olup diğer mesleklerden yüksektir. Mesleği işçi olan annelerin, çalışma hayatının zorluğundan dolayı sosyal çevrelerinden uzaklaşması, çocuğun da annesinden kaynaklı kendi sosyal çevresinden uzaklaşıp, içedönük bir bireye dönüşmesi ve internete yöneldiği şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık ölçeği geneline bakıldığında ise anne meslekleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Alan yazın incelendiğinde, anne mesleği ile internet bağımlılığı arasında ilişkiyi inceleyen çok fazla çalışma bulunmadığı görülmüştür. Çok az sayıdaki araştırmalar incelendiğinde araştırmamda ulaştığım sonucu destekler nitelikte, Çınar (2017) ilkokul, ortaokul ve lise son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyini incelediği araştırmasında anne mesleği ile öğrencilerin internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Günücü (2009) ise araştırmasında anne meslekleri internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulmazken, anne mesleği çok yüksek oranla ev hanımı olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde, Karasu vd. (2017), Tanrıverdi (2012), Doğan (2013) ve Çam (2014) anne meslekleri ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki olmadığını tespit etmişlerdir.

4.8. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yedinci alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri baba mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin baba mesleklerine göre internet bağımlılık düzeyleri ile ilgili aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve standart hataları Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16. Baba Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular

Boyutlar	Baba Mesleği	N	\bar{X}	Std. Sapma	Std. Hata
1-Yoksunluk	1. Serbest Meslek	1624	2,43	,902	,022
	2. Memur	751	2,59	,939	,034
	3. İşçi	218	2,32	,867	,058
	4. Çiftçi	109	2,43	,810	,077
	5. Emekli	106	2,64	,942	,091
	Toplam	2808	2,47	,911	,017
2-Kontrol Güçlüğü	1. Serbest Meslek	1624	2,01	,862	,021
	2. Memur	751	2,07	,887	,032
	3. İşçi	218	1,94	,905	,061
	4. Çiftçi	109	2,05	,772	,074
	5. Emekli	106	2,14	,927	,090
	Toplam	2808	2,03	,872	,016
3-İşlevsellikte Bozulma	1. Serbest Meslek	1624	1,91	,885	,021
	2. Memur	751	1,91	,906	,033
	3. İşçi	218	1,94	,940	,063
	4. Çiftçi	109	1,95	,818	,078
	5. Emekli	106	2,06	1,02	,099
	Toplam	2808	1,92	,898	,016
4-Sosyal İzolasyon	1. Serbest Meslek	1624	1,85	,866	,021
	2. Memur	751	1,73	,803	,029
	3. İşçi	218	1,85	,877	,059
	4. Çiftçi	109	1,85	,814	,077
	5. Emekli	106	1,87	,927	,090
	Toplam	2808	1,82	,852	,016
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	1. Serbest Meslek	1624	2,05	,754	,018
	2. Memur	751	2,08	,761	,027
	3. İşçi	218	2,01	,794	,053
	4. Çiftçi	109	2,07	,695	,066
	5. Emekli	106	2,18	,832	,080
	Toplam	2808	2,06	,760	,014

Tablo 16 incelendiğinde, internet bağımlılığı ölçeği boyutlarından yoksunluk boyutunda ($\bar{X}=2,64$), kontrol güçlüğü boyutunda ($\bar{X}=2,14$), işlevsellikte bozulma boyutunda ($\bar{X}=2,06$), sosyal izolasyon boyutunda ($\bar{X}=1,87$) ve internet bağımlılık ölçeği genelinde ($\bar{X}=2,18$) ortalama ile babası emekli olan öğrencilerin en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin baba mesleklerine göre internet bağımlılık düzeyi puan ortalamaları normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. Baba Meslekleri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA)

Boyutlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Anlamlı Fark (LSD)
1-Yoksunluk	Gruplar Arası	21,57	4	5,39			1-2,5
	Grup İçi	2311,29	2803	,825	6,54	,000*	2-3
	Toplam	2332,86	2807				3-5
2-Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	5,33	4	1,33			
	Grup İçi	2129,57	2803	,760	1,75	,135	-----
	Toplam	2134,91	2807				
3-İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	2,28	4	,572			
	Grup İçi	2262,42	2803	,807	,70	,586	-----
	Toplam	2264,71	2807				
4-Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	7,90	4	1,97			
	Grup İçi	2032,92	2803	,725	2,72	,028*	1-5
	Toplam	2040,83	2807				
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Gruplar Arası	2,34	4	,587			
	Grup İçi	1621,18	2803	,578	1,01	,398	----
	Toplam	1623,53	2807				

Tablo 17 incelendiğinde, gruplar arasında kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma boyutlarında ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p>0,05$). Yoksunluk ve sosyal izolasyon boyutlarında anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$).

Yoksunluk boyutunda, Serbest Meslek ile Memur, Serbest Meslek ile Emekli, Memur ile İşçi, İşçi ile Emekli grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Baba mesleği emekli olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=2,64$) olarak bulunmuş olup diğer mesleklerden yüksektir. Emekli olan babaların, düzenli iş hayatı olmadığından zamanının büyük bir kısmını dışarıda geçirmeleri ve çocuklarına gereken ilgiyi gösterememelerinden kaynaklı çocukların baba kontrolünden uzak internette daha fazla zaman harcamalarına yol açtığı şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal İzolasyon boyutunda, Serbest Meslek ile Emekli arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Baba mesleği emekli olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=1,87$) olarak bulunmuş olup diğer mesleklerden yüksektir. Emekli olan babalar serbest zamanlarında çocuklarının sorunları ile ilgilenmek yerine kendi sosyal çevrelerine yöneldiklerinden çocuklarıyla gereği gibi zaman geçiremediği

için çocukların internete yönelip ebeveynleriyle ve çevresiyle sorunlar yaşadığı şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık ölçeği geneline bakıldığında ise baba meslekleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Yapılan literatür taramasında: Çınar (2017) 2611 öğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmasında, baba mesleğini çoğunlukla memur olarak bulurken, baba meslekleri ile internet bağımlılığı arsında anlamlı farklılaşma tespit etmemiştir. Benzer şekilde, Karasu vd. (2017), Tanrıverdi (2012), Doğan (2013), Akdeniz (2018), ve Çam (2014) da baba meslekleri ile internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki olmadığını bulmuşlardır. Bu bulgular araştırmamı desteklemektedir. Araştırmamda ulaştığım sonuçtan farklı olarak, Günüş (2009), farklı illerdeki liselerde öğrenim görmekte olan ergenler üzerinde yapmış olduğu araştırmasında baba mesleği ile internet bağımlılığı arasında ilişki bulunmuş ve babası “asker-polis” ile “öğretmen-akademisyen-mühendis” olan ergenlerin bağımlılık düzeyleri daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

4.9. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın sekizinci alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri aile aylık gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin aile aylık gelir durumuna göre internet bağımlılık düzeyleri ile ilgili aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve standart hataları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Aile Aylık Geliri ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular

Boyutlar	Aylık Gelir	N	\bar{X}	Std. Sapma	Std. Hata
1-Yoksunluk	1. 1500 TL ve Altı	1327	2,35	,875	,024
	2. 1501- 3000 TL	618	2,54	,915	,036
	3. 3001- 4500 TL	298	2,70	,936	,054
	4. 4501 TL ve Üstü	565	2,57	,935	,039
	Toplam	2808	2,47	,911	,017
2-Kontrol Güçlüğü	1. 1500 TL ve Altı	1327	1,96	,853	,023
	2. 1501- 3000 TL	618	2,09	,870	,035
	3. 3001- 4500 TL	298	2,13	,873	,050
	4. 4501 TL ve Üstü	565	2,07	,905	,038
	Toplam	2808	2,03	,872	,016
3-İşlevsellikte Bozulma	1. 1500 TL ve Altı	1327	1,90	,901	,024
	2. 1501- 3000 TL	618	1,94	,879	,035
	3. 3001- 4500 TL	298	1,88	,882	,051
	4. 4501 TL ve Üstü	565	1,96	,919	,038
	Toplam	2808	1,92	,898	,016
4-Sosyal İzolasyon	1. 1500 TL ve Altı	1327	1,86	,888	,024
	2. 1501- 3000 TL	618	1,78	,777	,031
	3. 3001- 4500 TL	298	1,75	,776	,045
	4. 4501 TL ve Üstü	565	1,80	,879	,037
	Toplam	2808	1,82	,852	,016
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	1. 1500 TL ve Altı	1327	2,02	,762	,020
	2. 1501- 3000 TL	618	2,09	,739	,029
	3. 3001- 4500 TL	298	2,12	,737	,042
	4. 4501 TL ve Üstü	565	2,10	,785	,033
	Toplam	2808	2,06	,760	,014

Tablo 18 incelendiğinde, yoksunluk ($\bar{X}=2,70$), kontrol güçlüğü ($\bar{X}=2,13$) ve internet bağımlılık ölçeği genelinde ($\bar{X}=2,12$) ortalama ile “3001-4500 TL”, işlevsellikte bozulma boyutunda ($\bar{X}=1,96$) ortalama ile “4501 TL ve Üstü”, sosyal izolasyon boyutunda ($\bar{X}=1,86$) ortalama ile aylık geliri “1500 TL ve Altı” olan ailelerin en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin aile aylık gelir durumuna göre internet bağımlılık düzeyi puan ortalamaları normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Aile Aylık Gelir Durumu ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA)

Boyutlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Anlamlı Fark
1-Yoksunluk	Gruplar arası	44,20	3	14,7	18,1	,000*	1-2,3,4
	Grup İçi	2288,65	2804	,816			2-3
	Toplam	2332,86	2807				
2-Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	13,11	3	4,37	5,7	,001*	1-2,3,4
	Grup İçi	2121,79	2804	,757			
	Toplam	2134,91	2807				
3-İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	2,16	3	,72	,89	,443	----
	Grup İçi	2262,54	2804	,807			
	Toplam	2264,71	2807				
4-Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	4,86	3	1,62	2,2	,082	----
	Grup İçi	2035,96	2804	,726			
	Toplam	2040,83	2807				
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Gruplar Arası	4,84	3	1,61	2,7	,039*	1-3,4
	Grup İçi	1618,68	2804	,577			
	Toplam	1623,53	2807				

Tablo 19 incelendiğinde, gruplar arasında, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon boyutlarında anlamlı farklılaşma görülmemektedir ($p>0,05$). Yoksunluk, kontrol güçlüğü ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$).

Yoksunluk boyutunda, 1500 TL ve Altı ile 1501- 3000 TL, 1500 TL ve Altı ile 3001-4500 TL, 1500 TL ve Altı ile 4501 TL ve Üstü, 1501- 3000 TL ile 3001-4500 TL grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Aile aylık geliri 3001- 4500 TL olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=2,70$) olarak bulunmuş olup diğer aile aylık gelirlerinden yüksektir. Orta gelir durumuna sahip öğrenciler internete ulaşamadıklarında, düşük ve yüksek gelirli olan öğrencilerden daha fazla gergin, huzursuz ve sınırlı olabilecekleri şeklinde yorumlanabilir.

Kontrol güçlüğü boyutunda, 1500 TL ve Altı ile 1501- 3000 TL, 1500 TL ve Altı ile 3001-4500 TL, 1500 TL ve Altı ile 4501 TL ve Üstü grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Aile aylık geliri 3001- 4500 TL olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=2,13$) olarak bulunmuş olup diğer aile aylık gelirlerinden yüksektir. Orta gelir durumuna sahip öğrenciler, düşük ve yüksek gelirli

olan öğrencilerden internet kullanımını sınırlamakta ya da kontrol etmekte daha fazla güçlük çektiği şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık ölçeği genelinde, 1500 TL ve Altı ile 3001-4500 TL, 1500 TL ve Altı ile 4501 TL ve Üstü grupları arasında anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Aile aylık geliri 3001- 4500 TL olan öğrencilerin internet bağımlılık ölçeği puan ortalaması ($\bar{X}=2,12$) olarak bulunmuş olup diğer aile aylık gelirlerinden yüksektir. Orta gelir durumuna sahip öğrencilerin, internetin ucuz ve ulaşılabilir olmasından dolayı internete bağımlı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

İnternet bağımlılık düzeyleri ile aile gelir durumları arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir ($p<0,05$). Örneklemdeki ailelerin gelir düzeylerinin ağırlıklı olarak 1500 TL ve Altı olduğu görülmüş olup, ağırlıklı olarak aile gelir düzeyi arttıkça internet bağımlılık düzeyinin de arttığı gözlenmiştir. Benzer şekilde çalışmalara bakıldığında, Günüş (2009), Çetinkaya (2013), Çam (2014) araştırmasında geliri yüksek olan ailelerde internet bağımlılık düzeyini daha yüksek bulmuştur. Aslanbay (2006) ve Üçkardeş (2010) ise aile gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin internet bağımlılığına yatkınlığının arttığını belirtmişlerdir. Bayhan (2011) da çalışmasında internet bağımlılığı ile ekonomik gelir arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ve ekonomik gelir yükseldikçe bilgisayar ve evde internet bağlantısı oranı artmakta olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alan yazın incelendiğinde, elde ettiğimiz bulguların aksine çalışmalara da rastlanmaktadır. Çınar (2017), ilkokul, ortaokul ve lise son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyini incelediği araştırmasında aile gelir durumu ile öğrencilerin internet bağımlılığı arasında anlamlı ilişki bulmamıştır. Bunun yanında, Karasu vd. (2017), Alaçam (2012), Özdemir (2016), Işık (2007), Bakken vd. (2008), Gençer (2017), Esen (2010), İnan (2010), Beşaltı (2016), Turan (2017), Arslan (2017), Akdeniz (2018), Özdemir (2016) ve Karkuş (2016) da araştırmalarında ailenin aylık gelir durumu ile internet bağımlılığı arasında anlamlı farklılaşma bulmamışlardır.

4.10. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri ile ilgilendiği bir spor dalı arasında farklılaşma var mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin bir spor dalı ile ilgilenme durumuna göre internet bağımlılık düzeyleri ile ilgili aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve standart hataları Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. İlgilenilen Spor Dalı ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki

Boyutlar	Bir spor dalı ile ilgileniyor musunuz?	N	\bar{X}	SS	SD	t	p
1-Yoksunluk	Evet	1867	2,44	0,88	2806	-2,68	,007*
	Hayır	941	2,54	0,96			
2-Kontrol Güçlüğü	Evet	1867	1,99	0,86	2806	-3,02	,003*
	Hayır	941	2,10	0,89			
3-İşlevsellikte Bozulma	Evet	1867	1,89	0,89	2806	-,63	,014*
	Hayır	941	1,98	0,90			
4-Sosyal İzolasyon	Evet	1867	1,81	0,85	2806	-2,58	,525
	Hayır	941	1,83	0,84			
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Evet	1867	2,03	0,75	2806	-2,68	,010*
	Hayır	941	2,11	0,77			

Tablo 20 incelendiğinde, sosyal izolasyon boyutunda anlamlı farklılaşma görülmemektedir ($p < 0,05$). İnternet bağımlılık ölçeğinin genelinde ve ölçeğin yoksunluk, kontrol güçlüğü ve işlevsellikte bozulma boyutlarında bir spor dalı ile ilgilenenlerle ilgilenmeyenler arasında anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p < 0,05$).

Yoksunluk boyutunda, bir sporla ilgilenmediğini söyleyenlerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X} = 2,54$), evet diyenlerin internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X} = 2,44$) yüksek bulunmuştur. Herhangi bir spor dalıyla ilgilenen öğrenciler aynı amaç için bir araya gelmiş öğrencilerden oluşmaktadır. Bu şekilde bir araya gelen farklı öğrenciler birbirlerini tanır, birbirleriyle dostluk kurar ve aynı amacı gerçekleştirmek için yaptıkları spora yoğunlaşırlar. Böylece bu öğrenciler internet ortamlarında çok fazla zaman harcamaya ihtiyaç duymazlar ve herhangi bir spor dalıyla

ilgilenmeyen öğrencilere oranla daha huzurlu, daha mutlu, daha az stresli oldukları söylenebilir.

Kontrol güçlüğü boyutunda, bir sporla ilgilenmediğini söyleyenlerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,10$), evet diyenlerin internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X}=1,99$) yüksek bulunmuştur. Herhangi bir spor dalı ile ilgilenen öğrencilerin kendini kontrol etme ve öz disiplin becerileri geliştiğinden, spor aktivitesi ile ilgilenip interneti düşünemediklerini, bu yüzden de sporla ilgilenenlerin, ilgilenmeyen öğrencilere oranla internet kullanımında daha kontrollü oldukları şeklinde yorumlanabilir.

İşlevsellikte Bozulma boyutunda, bir sporla ilgilenmediğini söyleyenlerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=1,98$), evet diyenlerin internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X}=1,89$) yüksek bulunmuştur. Herhangi bir spor dalı ile ilgilenen öğrenciler serbest vakitlerini spor etkinliği ile geçirdiklerinden okul işlerine, sinemaya gitme, kitap okuma gibi etkinliklere daha fazla zaman ayırabildiklerini, internet konusunda çevresi ve ailesi ile sorunlar yaşamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

İnternet Bağımlılık Ölçeği genelinde ise bir sporla ilgilenmediğini söyleyenlerin internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X}=2,11$), evet diyenlerin internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X}=2,03$) yüksek bulunmuştur. Bir spor dalı ile ilgilenmeyenlerin internet bağımlılık düzeyi ilgilenenlerden daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Spor yapan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi, yapmayanlardan düşük çıkması beklenen bir sonuç diyebiliriz. Spor yapan öğrencilerin boş vakitlerinde internet başında zaman geçirmeyip, herhangi bir spor etkinliği ile zaman geçirdiklerinden internet bağımlılık düzeylerinin düşük olabileceğini söyleyebiliriz.

Yapılan literatür taramasında araştırmamdaki sonuca benzer sonuca ulaşan, Canoğulları (2014) spor yapan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini düşük bulmuştur. Makas (2008) ise araştırmasında katılımcıların çoğunluğu internet olmasaydı boş zamanını spor yapmakla geçireceğini belirtmiştir. Araştırmamda bulduğum sonucun tersi nitelikte, Alaçam (2012) düzenli olarak spor yapan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini, düzenli olarak spor yapmayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulmuştur. Ergin vd. (2013) ise araştırmalarında düzenli spor yapanlarda riskli-bağımlı oranı %9,5 iken yapmayanlarda %3,8 olduğunu tespit etmişlerdir. Khan, Shabbir ve Rajput (2017) ise araştırmalarında internet bağımlılığının toplam puanı ve sıklığı fiziksel

aktivite olmayan öğrencilerde daha yüksek çıkmış ve fiziksel aktiviteyle ters orantılı olduğuna ulaşımlardır. Canan (2010), Turan (2015), Yar (2012), Yıldırım (2016), Özdemir (2016) ise araştırmalarında da internet bağımlılığı ile spor etkinliğine katılanlarla katılmayanlar arasında anlamlı farklılaşma bulmamışlardır.

Spor yapan öğrencilerin ilgilendiği spor dalı ile internet bağımlılık düzeyleri ile ilgili aritmetik ortalamaları, standart sapmaları ve standart hataları Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Spor Yapan Öğrencilerin İlgilendiği Spor Dalı ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki Bulgular

Boyutlar	Spor Dalı	N	\bar{X}	Std. Sapma	Std. Hata
1-Yoksunluk	1. Basketbol	322	2,43	,866	,048
	2. Futbol	672	2,46	,862	,033
	3. Yüzme	340	2,47	,934	,050
	4. Masa Tenisi	37	2,38	,829	,136
	5. Dövüş Sporları	233	2,49	,932	,061
	6. Diğerleri	263	2,35	,840	,051
	Toplam	1867	2,44	,882	,020
2-Kontrol Güçlüğü	1. Basketbol	322	1,96	,852	,047
	2. Futbol	672	2,03	,861	,033
	3. Yüzme	340	1,97	,897	,048
	4. Masa Tenisi	37	2,04	,908	,149
	5. Dövüş Sporları	233	2,02	,869	,056
	6. Diğerleri	263	1,94	,804	,049
	Toplam	1867	1,99	,860	,019
3-İşlevsellikte Bozulma	1. Basketbol	322	1,85	,854	,047
	2. Futbol	672	1,95	,922	,035
	3. Yüzme	340	1,90	,910	,049
	4. Masa Tenisi	37	1,77	,818	,134
	5. Dövüş Sporları	233	1,88	,932	,061
	6. Diğerleri	263	1,82	,803	,049
	Toplam	1867	1,89	,892	,020
4-Sosyal İzolasyon	1. Basketbol	322	1,79	,861	,048
	2. Futbol	672	1,85	,865	,033
	3. Yüzme	340	1,84	,881	,047
	4. Masa Tenisi	37	1,73	,955	,157
	5. Dövüş Sporları	233	1,80	,859	,056
	6. Diğerleri	263	1,74	,776	,047
	Toplam	1867	1,81	,856	,019
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	1. Basketbol	322	2,01	,741	,041
	2. Futbol	672	2,07	,757	,029
	3. Yüzme	340	2,04	,790	,042
	4. Masa Tenisi	37	1,98	,743	,122
	5. Dövüş Sporları	233	2,05	,779	,051
	6. Diğerleri	263	1,96	,682	,042
	Toplam	1867	2,03	,753	,017

Tablo 21 incelendiğinde, internet bağımlılığı ölçeği boyutlarından yoksunluk ($\bar{X}=2,49$) boyutunda ilgilendiği spor dalı dövüş sporları, kontrol gücülüğü ($\bar{X}=2,04$) boyutunda ilgilendiği spor dalı masa tenisi, işlevsellikte bozulma ($\bar{X}=1,95$) ve sosyal izolasyon ($\bar{X}=1,85$) boyutlarında ve internet bağımlılık ölçeğinin genelinde ($\bar{X}=2,07$) ilgilendiği spor dalı futbol olan öğrencilerin en yüksek düzeyde aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Spor yapan öğrencilerin ilgilendiği spor dalı ile internet bağımlılık düzeyi puan ortalamaları normal dağılım gösterdiğinden parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22. Spor Yapan Öğrencilerin İlgilendiği Spor Dalı ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki (ANOVA)

Boyutlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Anlamlı Fark
1-Yoksunluk	Gruplar arası	3,25	5	,650	,83	,524	-----
	Grup İçi	1448,50	1861	,778			
	Toplam	1451,75	1866				
2-Kontrol Gücülüğü	Gruplar Arası	2,05	5	,412	,55	,734	-----
	Grup İçi	1379,20	1861	,741			
	Toplam	1381,26	1866				
3-İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	4,51	5	,903	1,1	,340	-----
	Grup İçi	1482,14	1861	,796			
	Toplam	1486,65	1866				
4-Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	2,61	5	,523	,71	,614	-----
	Grup İçi	1366	1861	,734			
	Toplam	1368,61	1866				
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Gruplar Arası	2,44	5	,489	,86	,506	-----
	Grup İçi	1056,03	1861	,567			
	Toplam	1058,48	1866				

Tablo 22 incelendiğinde, internet bağımlılık ölçeğinin genelinde ve ölçeğin yoksunluk, kontrol gücülüğü, işlevsellikte bozulma, sosyal izolasyon boyutlarında, spor yapanların ilgilendiği spor dalı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı farklılaşma görülmemektedir ($p>0,05$). Anlamlı bir farklılaşmanın olmamasının nedeni öğrenciler yaş ve gelişim itibarıyla spor dallarını yeterince tanımadıklarını ve yeteneklerinin yeterince farkında olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

4.11. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın sekizinci alt problemi “İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin, internet bağımlılık düzeyleri ile ilgilendiği bir müzik dalı arasında farklılaşma var mıdır?” olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin bir müzik aleti çalma durumuna göre internet bağımlılık puanları arasında anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmış olup, sonuçlar Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23. Öğrencilerin Bir Müzik Aleti Çalması ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki

Boyutlar	Bir müzik aleti çalıyor musunuz?	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p																																												
1-Yoksunluk	Evet	1023	2,39	0,86	2806	-3,70	,000*																																												
	Hayır	1785	2,52	0,93				2-Kontrol Güçlüğü	Evet	1023	1,91	0,80	2806	-5,30	,000*	Hayır	1785	2,09	0,90	3-İşlevsellikte Bozulma	Evet	1023	1,81	0,83	2806	-4,74	,000*	Hayır	1785	1,98	0,92	4-Sosyal İzolasyon	Evet	1023	1,70	0,76	2806	-5,79	,000*	Hayır	1785	1,89	0,89	5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Evet	1023	1,95	0,69	2806	-5,66	,000*
2-Kontrol Güçlüğü	Evet	1023	1,91	0,80	2806	-5,30	,000*																																												
	Hayır	1785	2,09	0,90				3-İşlevsellikte Bozulma	Evet	1023	1,81	0,83	2806	-4,74	,000*	Hayır	1785	1,98	0,92	4-Sosyal İzolasyon	Evet	1023	1,70	0,76	2806	-5,79	,000*	Hayır	1785	1,89	0,89	5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Evet	1023	1,95	0,69	2806	-5,66	,000*	Hayır	1785	2,12	0,78								
3-İşlevsellikte Bozulma	Evet	1023	1,81	0,83	2806	-4,74	,000*																																												
	Hayır	1785	1,98	0,92				4-Sosyal İzolasyon	Evet	1023	1,70	0,76	2806	-5,79	,000*	Hayır	1785	1,89	0,89	5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Evet	1023	1,95	0,69	2806	-5,66	,000*	Hayır	1785	2,12	0,78																				
4-Sosyal İzolasyon	Evet	1023	1,70	0,76	2806	-5,79	,000*																																												
	Hayır	1785	1,89	0,89				5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Evet	1023	1,95	0,69	2806	-5,66	,000*	Hayır	1785	2,12	0,78																																
5-İnternet Bağımlılık Ölçeği (Genel)	Evet	1023	1,95	0,69	2806	-5,66	,000*																																												
	Hayır	1785	2,12	0,78																																															

Tablo 23 incelendiğinde, internet bağımlılık ölçeğinin genelinde ve ölçeğin boyutlarından yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma, sosyal izolasyon boyutlarında, herhangi bir müzik aleti çalanlar ile çalmayanlar arasında anlamlı farklılaşma görülmektedir ($p < 0,05$).

Yoksunluk boyutunda, herhangi bir müzik aleti çalanların internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X} = 2,39$), çalmayanların internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X} = 2,52$) düşük bulunmuştur. Herhangi bir müzik aleti çalan öğrencilerin zamanını internet başında değil de kendini daha da geliştirmek için müzik aleti ile ilgilendiği, bu yüzden müzik aleti çalmayan öğrencilere oranla daha huzurlu, daha mutlu, daha az stresli oldukları söylenebilir.

Kontrol güçlüğü boyutunda, herhangi bir müzik aleti çalanların internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X} = 1,91$), çalmayanların internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X} = 2,09$) düşük bulunmuştur. Herhangi bir müzik aleti çalan öğrencilerin, çalmayan öğrencilere oranla internet kullanımında daha kontrollü oldukları söylenebilir.

İşlevsellikte bozulma boyutunda, herhangi bir müzik aleti çalanların internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X} = 1,81$) çalmayanların internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X} = 1,98$) düşük bulunmuştur. Herhangi bir müzik aleti çalan öğrenciler sanatsal aktivitelere daha fazla zaman ayırdıklarından çalmayanlara göre çevreleriyle daha iyi ilişki kurabildikleri, aile, arkadaş, okul ve sosyal çevresi ile daha kaliteli zaman geçirdikleri ve sosyal işlevsellikte daha az bozulma yaşadıkları söylenebilir.

Sosyal izolasyon boyutunda, herhangi bir müzik aleti çalanların internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X} = 1,70$), çalmayanların internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X} = 1,89$) düşük bulunmuştur. Herhangi bir müzik aleti çalan öğrencilerin, çalmayan öğrencilere oranla, akranlarıyla problem yaşama, yüz yüze iletişimde zorluk yaşama gibi sosyal izolasyona daha az maruz kaldıkları söylenebilir.

İnternet bağımlılık ölçeği genelinde ise herhangi bir müzik aleti çalanların internet bağımlılık puan ortalaması ($\bar{X} = 1,95$), çalmayanların internet bağımlılık puan ortalamasından ($\bar{X} = 2,12$) düşük bulunmuştur. Müzik aleti çalan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi, çalmayanlardan daha düşük olduğu görülmektedir. Herhangi bir müzik aleti çalmayan öğrenciler çalanlara oranla internet başında daha fazla zaman harcadıklarından (film indirme, izleme, internette sohbet vb.) çevrelerindeki insanlara (anne, baba, kardeş, arkadaş...) daha az zaman ayırmakta oldukları ve sosyal çevrelerinden uzaklaştıkları söylenebilir. Herhangi bir müzik aleti çalan öğrencilerin ise fiziksel ve zihinsel olarak rahatladıkları için müzikten arta kalan zamanlarında internete yönelmek yerine sosyal çevreleriyle zaman geçirmelerine ve çevreleriyle daha iyi ilişki kurabildikleri şeklinde yorumlanabilir.

Literatür incelendiğinde, araştırmaların daha çok interneti müzik dinlemek için kullanılıp kullanılmadığı üzerine incelendiğini görmekteyiz. Aslanbay (2006) araştırmasında internet bağımlılarının interneti en çok müzik ve film indirme, e-posta, sohbet ve arkadaş bulma amacı ile kullandıklarını belirtmiştir. Bayraktar ve Gün (2006) ise araştırmasında internet kullanıcılarının interneti en çok öğrenme ve bilgi edinme

amacı ile değil de müzik dinleme, nette gezinme ve sohbet amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir. Nichols ve Nicki'nin (2004) yaptığı araştırmada da katılımcılar interneti %40,6 oranında müzik dinleme amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir. Akdeniz (2018) araştırmasında katılımcılar interneti %4,7'sinin müzik dinleme amaçlı kullandıklarını belirtmiştir. Döner (2011) yaptığı araştırmada sınırlı semptom gösterenlerin interneti müzik dinleme amaçlı %48,3 oranında kullandığını ve semptom göstermeyen gruba göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmamın bulgularını destekler nitelikte araştırmalara da rastlamak mümkündür. Canoğulları (2014) internet bağımlılık düzeyi düşük olan ergenlerde kendilerine ait zamanda kitap okuduklarını, aileleriyle ve arkadaşlarıyla vakit geçirdiklerini, televizyon seyrettiklerini, müzik dinlediklerini ve spor yaptıklarını tespit etmiştir. Makas (2008) ise araştırmasında katılımcıların internet olmasaydı boş zamanını müzik aleti çalmakla geçireceğini belirtmiştir. Araştırmamın bulgusunun tersi niteliğinde, Kaya (2011) araştırmasında müzik dinleyenlerin internet bağımlılık düzeyini yüksek bulmuştur. Öztürk ve Kaymak Özmen (2011) ise araştırmasında, internette müzik dinleyenlerin problemlili internet kullanmaya eğilimli olduklarını tespit etmişlerdir. Kim ve Kim (2002), Murali ve George (2007), Tvedt (2007) internet bağımlısı olan kullanıcıların, film-müzik sitelerinde daha çok zaman harcadıklarını tespit etmişlerdir. Canan (2010) ise araştırmasında sanat etkinliğine katılanlarla katılmayanlar arasında anlamlı farklılaşma bulmamıştır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmış olan bu araştırma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Adıyaman il merkezinde bulunan 26 resmi ilkokulda öğrenim gören 1479 ilkokul son sınıf öğrencisi ve 28 resmi ortaokulda öğrenim gören 1329 ortaokul son sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 2808 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar belirtilmiş ve bu sonuçlara göre önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuçlar

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır;

1. Katılımcıların %9,7 bağımlı grupta, %19,7 bağımlılık riski taşıyan grupta, %28,3 eşik grubunda ve %42,3 bağımlı olmayan grupta yer almaktadır.
2. Öğrencilerin öğrenim gördüğü okul kademelerine göre internet bağımlılık düzeyleri arasında farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).
3. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin cinsiyete göre internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
4. Öğrencilerin anneleri çoğunlukla ilkokul mezunudur. Anne eğitim durumu ile internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).
5. Öğrencilerin babaları çoğunlukla üniversite mezunudur. Baba eğitim durumu ile internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).
6. Öğrencilerin anneleri çoğunlukla ev hanımıdır. Anne mesleği ile internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).
7. Öğrencilerin babaları çoğunlukla serbest meslek sahibidir. Baba mesleği ile internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).

8. Ailenin aylık geliri ile internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür ($p<0,05$). Aile aylık geliri 3001- 4500 TL arasında olan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi yüksek bulunmuştur.
9. Herhangi bir spor dalı ile ilgilenme-ilgilenmeme durumuyla internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bir spor dalı ile ilgilenenlerin internet bağımlılık düzeyi ilgilenmeyenlerden düşük bulunmuştur.
10. Spor yapan öğrencilerin ilgilendiği spor dalı çoğunlukla futboldur. Bunun yanında spor yapanların ilgilendiği spor dalı ile internet bağımlılık puan ortalaması arasında anlamlı farklılaşma görülmemiştir ($p>0,05$).
11. Bir müzik aleti çalma-çalmama durumu ile internet bağımlılık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Müzik aleti çalmayan öğrencilerin, müzik aleti çalanlardan daha yüksek düzeyde internet bağımlılığı gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler sunulabilir;

1. Çalışmamda internet bağımlısı olanların oranı (%9,7) önemsenmeyecek kadar düşük değildir. İnternet bağımlılığı puanının %9,7 çıkmasına etki eden sebepler araştırılmalı ve internet bağımlılığı hakkında daha bilinçli internet kullanıcıları yetiştirilmelidir.
2. Bu araştırma ilkokul ve ortaokul son sınıfta okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Yapılacak daha sonraki çalışmalarda ortaöğretim ve üniversite öğrencileri de ele alınarak, internet bağımlılığı durumunun diğer öğretim kademelerini temsil eden örneklerle çalışılmasının, sonuçları genelleylebilme açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.
3. Erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi yüksek bulunmuştur. Erkek çocuğu olan ebeveynler, çocuklarının internet kullanımında daha kontrollü olması konusunda bilinçlendirilmeli, Milli Eğitim Bakanlığı ve Gelişim Uzmanları tarafından erkek öğrencilerin internet bağımlılık düzeyini düşürmeye yönelik önleyici çalışmalar yapılmalıdır.
4. Orta gelir durumuna sahip ailelere, çocuklarını internetin zararlarından korumaya yönelik çalışmalar (internetin zararlı yönlerini gösteren broşürler,

reklamlar, vb.) yapılabilir ve internetin olumlu ve olumsuz yanları, internetin bilinçli ve sağlıklı kullanımı, internet kullanımının tehlikeli ve riskli yönleri hakkında bilgilendirici seminerler, toplantılar düzenlenebilir.

5. Spor yapan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyi düşük bulunmuştur. Öğrencilerin, internete gereksiz yönelmelerini engellemek için okullara ve mahalle aralarına spor yaşam alanları (futbol, basketbol, voleybol sahaları, tenis kortu, yüzme havuzu vb.) yapılmalı ve öğrenciler boş vakitlerinde spor yapmaya yönlendirilmelidir.
6. Öğrencilerin enerjilerini doğru yönde kullanabilmesi için okulların fiziki şartları iyileştirilmelidir. Özellikle müzikle alakalı faaliyetlere yer verilmeli ve öğrencilerin bu imkânlardan en üst seviyede faydalanmalarını sağlayacak öğrenme atölyeleri oluşturulup internet bağımlılığının önlenmesi ya da en aza indirilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, B. (2018). *14 – 16 yaş aralığındaki ergenlerin bağlanma stilleri, gözlerden zihin okuma becerileri ve ruhsal sorunları ile internet bağımlılığı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: İstanbul ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Akpınar, Y. (2005). *Bilgisayar destekli eğitimde uygulamalar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aksoy, F. (2016). *Ergenlerde internet bağımlılığı ile şema mekanizmaları ve baş etme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alaçam, H. (2012). *Denizli bölgesi üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının görülme sıklığı ve yetişkin dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ile ilişkisi*. Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Denizli.
- Anand, N., Thomas, C., Jain, P. A., Bhat, A., Thomas, C., Prathyusha, P. V., et al. (2018). Internet use behaviors, internet addiction and psychological distress among medical college students: A multi centre study from South India. *Asian Journal of Psychiatry*, 37, 71-77.
- Arıkan, R. (2007). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 55-67.
- Arslan, G. (2017). *Anne babası boşanmış ve boşanmamış olan ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aslan Üçkardeş, E. (2010). *Mersin Üniversitesi öğrencileri arasında internet bağımlılığının değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Mersin.

- Aslan, E., ve Yazıcı, A. (2016). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili sosyodemografik faktörler. *Klinik Psikiyatri*, 19, 109-117.
- Aslanbay, M. (2006). *A compulsive consumption: Internet use addiction tendency the case of Turkish high school students*. Unpublished Master's Thesis, University of Marmara Institute of Social Sciences, İstanbul.
- Ayas, T., ve Horzum, M. B. (2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.
- Aydemir, H. (2018). Examining the internet addiction levels of high school senior students. *Journal of Education and Training Studies*, 6(4), 17-25.
- Bakken, I. J., Wenzel, H. G., Gøtestam, K. G., Johansson, A., and Ören, A. (2009). Internet addiction among norwegian adults a stratified probability sample study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50(2), 121-127.
- Balcı, Ş., ve Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 6(1), 5-22.
- Batıgün, A. D., ve Hasta, D. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişiler arası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 213-219.
- Bayhan, V. (2011). Lise öğrencilerinde internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı (Malatya uygulaması). *Akademik Bilişim Konferansı* (s. 917-924). Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Bayraktar, F., ve Gün, Z. (2006). Incidence and correlates of Internet usage among adolescents in North Cyprus. *CyberPsychology & Behavior*, 10(2), 191-197.
- Beard, K., and Wolf, E. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 377-383.
- Beşaltı, M. (2016). *Ergenlerde internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerinin bazı sosyodemografik özelliklere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

- Boonvisudhi, T., and Kuladee, S. (2017). Association between internet addiction and depression in Thai medical students at Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital. *Plos One*, 12(3), 1-10.
- Bölükbaş, K. (2003). *İnternet cafeler ve internet bağımlılığı üzerine sosyolojik bir araştırma: Diyarbakır örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of internet use, abuse and addiction: The first 90 days of the Internet Usage Survey. *Psychological Reports*, 80(3), 879-882.
- Budak, C. (2016). *Ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığı, obezite prevalansı ve fiziksel aktivite katılım düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Canan, F. (2010). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı, disosiyatif belirtiler ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki*. Uzmanlık Tezi, Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Düzce.
- Canoğulları, Ö. (2014). *İnternet bağımlılık düzeyleri farklı ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Carli, V., Durkee, T., Kaess, M., Brunner, R., Wasserman, C., Sarchiapone, M., et al. (2012). Prevalence of pathological internet use among adolescent in Europa: Demographic and social factors. *Society for the Study of Addiction*, 2210-2222.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: "İnternet bağımlılığı". *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* (22), 83-98.
- Ceyhan, A. A., ve Ceyhan, E. (2007). Üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanım düzeyleri ile denetim odağı, antisosyal eğilim ve sosyal normlara uyum düzeyleri arasındaki ilişkiler. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi*.

- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-116.
- Ceyhan, E. (2016). *İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri ve duyu düzenlemeyle ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Ceylan, Z., Gürsev, S., ve Bulkan, S. (2017). İki aşamalı kümeleme analizi ile bireysel emeklilik sektöründe müşteri profilinin değerlendirilmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(4), 475-485.
- Chen, K., Tarn, J. M., and Han, B. T. (2004). Internet dependency: It's impact on online behavioral patterns in e-commerce. *Human Systems Management*, 23, 49-58.
- Chen, S. H., and Chou, C. (1999). Development of Chinese Internet addiction scale in Taiwan. *In Poster Presented at the 107th American Psychology Annual Convention*, Boston, ABD.
- Chi, X., Lin, L., and Zhang, P. (2016). İnternet addiction among college students in China: Prevalence and psychosocial correlates. *Copyright of CyberPsychology, Behavior and Social Networking*, 19(9), 567-573.
- Chou, C., and Hsiao, M. C. (2000). Internet addiction, usage, gratifications and pleasure experience: "The Taiwan College Students" case. *Comput Education*, 35(1), 65-80.
- Chou, C., Condrón, L., and Belland, J. C. (2005). A review of the research on internet addiction. *Educational Psychology Review*, 17(4), 363-388.
- Çakır, Ö., Horzum, M. B., ve Ayas, T. (2013). İnternet bağımlılığının tanımı ve tarihçesi. M. Kalkan, ve C. Kaygusuz içinde, *İnternet Bağımlılığı Sorunlar ve Çözümler* (s. 1-16). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çam, H. H. (2014). *Adölesanlarda internet bağımlılığı prevalansı ile psikopatolojik semptomlar ve obezite arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Çatalpınar, P. (2017). *İnternet bağımlılığı yeni bir tanım gerekli mi?* Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çetinkaya, M. (2013). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çınar, M. (2017). *İlkokul, ortaokul ve lise son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological internet use. *Computers in Human Behavior*, 187-195.
- Demetrovics, Z., Szeredi, B., and Rozsa, S. (2008). The Three-factors model of internet addiction: The Development of problematic internet use questionnaire. *Behavior Research Methods*, 563-574.
- Demirtaş, Ö. Ö. (2017). *Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde internet bağımlılığının prevalansı ve prediktörleri*. Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, İstanbul.
- Dinç, M. (2017). *Lise öğrencilerinde özgül internet bağımlılığının bağlanma stilleri ve mizaç özellikleri açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dinçer, E. (2006). *Veri madenciliğinde k-means algoritması ve tıp alanında uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- DiNicola, M. D. (2004). *Pathological internet use among college students: The prevalence of pathological internet use and its correlates*. Athens: A Dissertation Presented to The Faculty of The College of Education Ohio University.
- Doğan, A. (2013). *İnternet bağımlılığı yaygınlığı*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Doğruluk, S. (2017). *Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

- Döner, C. (2011). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durak-Batıgün, A., ve Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ganesh, A., PragmaKumari, D., RamSudarsan, N., Rajkumar, M., Shyam, S., and Balaji, S. K. (2017). Self-Reported behaviour about internet addiction among medical and paramedical students. *Journal of Clinical and Diagnostic Research*, 11(10), 10-13.
- Gençer, H. (2017). *Ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığı ve siber zorbalık davranışları ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Gençer, S. L. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık durumlarının internet kullanım profilleri ve demografik özelliklere göre farklılıklarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Goldberg, İ. (1997). İnternet addiction support group. *The Psychology of Cyberspace*.
- Greenfield, D. N. (1999). Psychological characteristics of compulsive internet use: A preliminary analysis. *Cyberpsychology & Behavior*, 2(5), 403-412.
- Griffiths, M. D. (1999). Internet addiction: Fact or fiction? *The Psychologist: Bulletin of the British Psychological Society*, 246-250.
- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. (1998). *Multivariate data analysis (6th eddition)*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- İçel, K. (2015). *Kitle iletişim hukuku*. İstanbul: Beta.
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. kademe ve ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- İşık, U. (2007). *Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İşsever, N. K. (2016). *İnternet bağımlılığının üniversite öğrencilerinde yaygınlığının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Jang, K. S., Hwang, S. Y., and Choi, J. Y. (2008). Internet addiction and psychiatric symptoms among Korean adolescents. *The Journal of School Health*, 78(3), 165-171.
- Johansson, A., and Göttestam, G. K. (2004). Internet addiction: Characteristics of a questionnaire prevalence in Norwegian Youth (12-18 years). *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(3), 223-229.
- Kalkan, M., ve Kaygusuz, C. (2013). Önsöz. *İnternet bağımlılığı sorunlar ve çözümler* (s. 3-4). içinde Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karakuş, Z. (2016). *İnternet bağımlılık düzeyinin TEOG ders puanları ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Karaman, M. K., ve Kurtoğlu, M. (2009). Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı hakkındaki görüşleri. *Akademik Bilişim*, 641-650.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Karasu, F., Bayır, B., ve Çam, H. H. (2017). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 374-386.
- Karataş, S. (2008). Temel kavramlar ve kuramsal temeller. H. İ. Yalın içinde, *İnternet Temelli Eğitim* (s. 1-30). Ankara: Nobel Yayın.
- Kaya, A. (2011). *Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini kullanım durumları ve internet bağımlılığı düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Khan, M. A., Shabbir, F., and Rajput, T. A. (2017). Effect of gender and physical activity on internet addiction in medical students. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 33(1), 191-194.
- Kim, K., Ryu, E., Chon, M.-Y., Yeun, E.-J., Choi, S.-Y., Seo, J.-S., et al. (2006). Internet addiction in Korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: A questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 43, 185-192.
- Kim, S., and Kim, R. (2002). A study of internet addiction: Status, causes, and remedies-focusing on the alienation factor. *International Journal of Human Ecology*, 3(1), 1-19.
- Kıyıcı, E. (2018). *Üsküdar Üniversitesi öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öfke arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ko, C.-H., Yen, J.-Y., Chen, C.-C., Chen, S.-H., and Yen, C.-F. (2005). Proposed diagnostic criteria of internet addiction for adolescent. *J. Nerv Ment Dis*, 193(11), 728-733.
- Koçaş, F. (2017). *Mersin'de lise öğrencilerinde sanal iletişim araçlarının kullanımı ve internet bağımlılığının uyku kalitesi ile ilişkisinin araştırılması*. Uzmanlık Tezi, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Mersin.
- Koyuncu, T., Ünsal, A., ve Arslantaş, D. (2012). *İlköğretim ve lise öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve yalnızlık*. 15. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi.

- Köksal, Y. (2015). İnternet bağımlılığı ile internetten alışveriş ilişkisi üzerine bir incelenme; üniversite öğrencileri uygulaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 117-130.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., and Binder, J. F. (2013). Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 959-966.
- Lin, M. P., Ko, H. C., and Wu, J. Y. (2011). Prevalence and psychosocial risk factors associated with internet addiction in a nationally representative sample of college students in Taiwan. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 741-746.
- Makas, Y. (2008). *Lise öğrenimi gören gençlerin internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Medikoğlu, O. (2018). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Montag, C., Bey, K., Sha, P., Li, M., Chen, Y. F., Liu, W. Y., et al. (2015). Is it meaningful to distinguish between generalized and specific internet addiction? Evidence from a cross-cultural study from Germany, Sweden, Taiwan and China. *Asia-Pacific Psychiatry*, 7(1), 20-26.
- Morahan-Martin, J., and Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16(1), 13-29.
- Moral, R. (2018). *Ergenlerde internet bağımlılığı anne baba ve akran ilişkileri açısından bir değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Murali, V., and George, S. (2007). Lost online: An overview of internet addiction. *Advances in Psychiatric Treatment*, 13(1), 24-30.

- Mutlu, M. (2018). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığını yordayan psikososyal değişkenler*. Yüksek Lisans Tezi, Nişan Taşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Nichols, N. A., and Nicki, R. (2004). Development of a psychometrically sound internet addiction scale: A preliminary step. *Psychology of Addictive Behaviors*, 381-384.
- Niemz, K., Griffiths, M., and Banyard, P. (2005). Prevalence of pathological Internet use among university students and correlations with self esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and disinhibition. *CyberPsychology and Behavior*, 8(6), 562-570.
- Ögel, K. (2014). *İnternet bağımlılığı internetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özdemir, G. (2016). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyon arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Ankara: Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Özgen, F. (2016). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ile kişilik ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Özhan, G., Bay, Y., İşgüzar, M., ve Kardeş, G. (2010). *Madde bağımlılığı ile mücadele öğretmen el kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Öztürk, E., ve Kaymak Özmen, S. (2011). Öğretmen adaylarının problemlili internet kullanım davranışlarının kişilik tipi, utangaçlık ve demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 1785-1808.
- Poli, R., and Agrimi, E. (2012). Internet addiction disorder: Prevalence in an Italian student population. *Nordic Journal of Psychiatry*, 66(1), 55-59.
- Prakash, S. (2017). Internet addiction among junior doctors: A cross-sectional study. *Indian Journal of Psychological Medicine*, 39(4), 422-425.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. *On the horizon*, 9(5), 1-6.

- Reisoğlu, İ., Gedik, N., ve Göktaş, Y. (2013). Öğretmen adaylarının özsaygı ve duygusal zekâ düzeylerinin problemlı internet kullanımıyla ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170).
- Saatçioğlu, H. (2016). *İnternet bağımlılığı tanısı alan ergenlerin sosyal bilişsel becerilerinin değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, Ege Üniversitesi Tıp Fakóltesi, İzmir.
- Sağat, B. (2017). *Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde görölen internet bağımlılığının benlik saygısı ile ilişkisi*. Uzmanlık Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sariyska, R., Lachmanna, B., Markett, S., Reuter, M., and Montag, C. (2017). Individual differences in implicit learning abilities and impulsive behavior in the context of internet addiction and Internet Gaming Disorder under the consideration of gender. *Addictive Behaviors Reports*, 5, 19-28.
- Savaş, S., ve Topaloğlu, N. (2011). Veri madenciliği yöntemi ile GSM şebekelerinin performans analizi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakóltesi Dergisi*, 26(4), 241-251.
- Savcı, M. (2017). *Ergenlerin sosyal zekâ, sosyal kaygı, akran ilişkileri, internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiler*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sezen, M. F. (2018). *Ergenlerde akran zorbalığı, internet bağımlılığı ve duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Shapira, N. A., Goldsmith, T. D., Keck, P. E., Khosla, U. M., and McElroy, S. L. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal of Affective Disorders*, 57(1), 267-272.
- Social, W. A. (2018). *Digital in 2018: Global overview*. 14 Aralık 2018 tarihinde <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> adresinden alındı

- Soule, L. C., L. Shell, W., and Kleen, B. A. (2003). Exploring internet addiction: Demographic characteristics and stereotypes of heavy internet users. *Journal of Computer Information Systems*, 44(1), 64-73.
- Stavropoulos, V., Kuss, D. J., Griffiths, M. D., Wilson, P., and Motti-Stefanidi, F. (2017). MMORPG gaming and hostility predict Internet Addiction symptoms in adolescents: An empirical multilevel longitudinal study. *Addictive Behaviors*, 64, 294-300.
- Sulak, Ş. (2015). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Suler, J. R. (1999). To get what you need: Healthy and pathological internet use. *CyberPsychology & Behavior*, 2(5), 385-393.
- Şahin, M. (2011). *İlköğretim okulu öğrencilerindeki internet bağımlılığı*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şenormancı, Ö., Konkan, R., ve Sungur, M. Z. (2010). İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 261-268.
- Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. (2015). *Using multivariate statistics*. (s. 81). içinde Boston: Pearson Education.
- Tang, J., Yu, Y., Du, Y., Ma, Y., Zhang, D., and Wang, J. (2014). Prevalence of internet addiction and its association with stressful life events and psychological symptoms among adolescent internet users. *Addictive Behaviors*, 39(3), 744-747.
- Tanrıverdi, S. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Timisi, N. (2003). *Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Topal, E. (2018). *Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin incelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Tsai, H. F., Cheng, S. H., Yeh, T. L., Shih, C.-C., Chen, K. C., Yang, Y. C., et al. (2009). The risk factors of Internet addiction-a survey of university freshmen. *Psychiatry Research*, 167(3), 294-299.
- Turan, F. (2017). *Ergenlerde internet bağımlılığının anne baba tutumları açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Turan, R. T. (2015). *Başkent Üniversitesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve ilişkili faktörler*. Uzmanlık Tezi, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Turnalar Kurtaran, G. (2008). *İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- TÜİK. (2018). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. 14 Aralık 2018 tarihinde TÜİK: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27819> adresinden alındı
- Uysal, C. (2007). *Kamusal alan olarak internet tartışma forumları: Forumtr örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa.
- Varol, N. (2001). *İnternet'in Uzaktan Eğitimdeki Konumu*. 20 Kasım 2017 tarihinde <http://ab.org.tr/ab01/prog/FTNurhayatVarol.html>. adresinden alındı
- Whang, L. S.-M., Lee, S., and Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on internet addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 6(2), 143-150.
- Widyanto, L., and Griffiths, M. (2006). 'Internet Addiction': A critical review. *International Journal of Mental Health and Addict*, 4(1), 31-51.
- Yalçın, C. (2003). Sosyolojik bir bakış açısıyla internet. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 77-89.
- Yang, S. C., and Tung, C.-J. (2007). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computer in Human Behaviour*, 23(1), 79-96.

- Yar, A. (2012). *Ruhsal bozukluğu olan ve olmayan ergenlerde internet bağımlılığı yaygınlığı*. Uzmanlık Tezi, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kocaeli.
- Yellowlees, P., and Marks, S. (2007). Problematic internet use or internet addiction? *Computers in Human Behavior*, 1447-1453.
- Yen, J.-Y., Ko, C.-H., Yen, C.-F., Wu, H. Y., and Yang, M. J. (2007). The comorbid psychiatric symptoms of internet addiction: Attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *Journal of Adolescent Health*, 41(1), 93-98.
- Yeşilay, (2017). *Bağımlılık nedir? 15 Aralık 2017 tarihinde* <http://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/bagimlilik-nedir> adresinden alındı
- Yıldırım, M. S. (2016). *Ergenlerde internet bağımlılığının obezite ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, M. C., ve Bölükbaş, K. (2005). İnternet kafeler, gençlik ve sosyal sapma. A. Tarcan içinde, *İnternet ve Toplum* (s. 38-54). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldız, Ü. (2014). *Üniversite öğrencilerinde obezite oluşumunda internet bağımlılığının etkisinin saptanması*. Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Yılmaz, E. (2013). *Lise 9. ve 10. sınıf sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, H. K. (2017). *Masa başı çalışanlarında internet bağımlılık seviyesi ile boyun ağrısı, depresyon ve yorgunluk düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 237-244.
- Young, K. S. (1999). İnternet addiction: Symptoms, evaluation, and treatment. *Innovations in Clinical Practice*(17), 1-17.

Young, K. S. (2007). Cognitive behaviour therapy with internet addicts: Treatment. *CyberPsychology & Behavior, 10*(5), 671-679.

EKLER

EK 1. İnternet Bağımlılık Ölçeği Kullanım İzni

İndir OneDrive - Kişisel konumuna kaydet

Merhaba

kullanabilirsiniz

İyi çalışmalar

Doç. Dr. Selim GÜNÜÇ

Siber Psikoloji ve Teknoloji Entegrasyonu
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Associate Professor Selim GUNUC

Cyber Psychology and Technology Integration
Department of Computer Education and Instructional Technologies
Yuzuncu Yil University, Turkey

From: mehmet gültekin <mehmet_gultekin02@hotmail.com>

Sent: Sunday, November 12, 2017 4:14 PM

To: selimgunuc@hotmail.com

Subject: İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Merhaba sayın hocam, ismim Mehmet GÜLTEKİN, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında yüksek lisans yapmaktayım. Tez konum "İlkokul ve Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi". Tez çalışmamda tarafınızca hazırlanmış olan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği"ni kullanmak için izninizi istiyorum. Saygılarımla...

EK 3. Anket Uygulama İzin Onayı

T.C.
ADYAMAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :48278708/150.01/4218930
Konu : Bilimsel Araştırma İzni

27.02.2018

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

İlgi: 07/02/2017 tarih ve 50235129-300-4665 2901 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Mehmet GÜLTEKİN'in "İlkokul ve Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında Adıyaman Merkez İlkokul ve Ortaokul öğrencilerine uygulama yapması 26/02/2017 tarih ve 48278708-150.01-4102375 sayılı onayı ile uygun görülmüş olup söz konusu onay ile mühürlü veri toplama araçları yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mete KIZILKAYA
Millî Eğitim Müdürü

Ekler:

- Valilik Onayı
- Tez Önerisi (1 Takım)
- Okul İsim Listesi

Güvenli Elektronik İmza
Aşağıda Ayrıntılı Bilgi İçin
8/11/2018
M. BOYAR
V.H.K.I.

Atatürk Blv. İl Millî Eğt. Müd. Merkez/ADYAMAN
Elektronik Ağ: www.adiyaman.meb.gov.tr
e-posta: adiyamantemelegitim@gmail.com

Ayrıntılı bilgi için: S.BOYAR VHKİ.
Tel : (0 416) 216 11 81
Faks: (0 416) 216 45 70

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d80d-fac7-3e35-9b7a-3ac6 kodu ile teyit edilebilir.

EK 4. LSD Testi Bulguları

Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda internet bağımlılık ölçeğinde anlamlı çıkan değişkenlerin LSD bulguları sırasıyla aşağıda verilmiştir.

1-LSD-Anne Eğitim Durumu

Dependent Variable	(I) Anne Eğitim Durumu	(J) Anne Eğitim Durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
İşlevsellikte Bozulma Ortalaması	Okur-Yazar	İlkokul	,15135*	,06084	,013	,0321	,2706
		Ortaokul	,11626	,06271	,064	-,0067	,2392
		Lise	,10543	,06499	,105	-,0220	,2329
		Üniversite	,23929*	,07101	,001	,1001	,3785
		Lisans Üstü	,11378	,11265	,313	-,1071	,3347
	İlkokul	Okur-Yazar	-,15135*	,06084	,013	-,2706	-,0321
		Ortaokul	-,03508	,04607	,446	-,1254	,0552
		Lise	-,04592	,04913	,350	-,1423	,0504
		Üniversite	,08794	,05685	,122	-,0235	,1994
		Lisans Üstü	-,03757	,10431	,719	-,2421	,1670
	Ortaokul	Okur-Yazar	-,11626	,06271	,064	-,2392	,0067
		İlkokul	,03508	,04607	,446	-,0552	,1254
		Lise	-,01083	,05143	,833	-,1117	,0900
		Üniversite	,12302*	,05884	,037	,0076	,2384
		Lisans Üstü	-,00248	,10541	,981	-,2092	,2042
	Lise	Okur-Yazar	-,10543	,06499	,105	-,2329	,0220
		İlkokul	,04592	,04913	,350	-,0504	,1423
		Ortaokul	,01083	,05143	,833	-,0900	,1117
		Üniversite	,13385*	,06127	,029	,0137	,2540
		Lisans Üstü	,00835	,10678	,938	-,2010	,2177

Dependent Variable	(I) Anne Eğitim Durumu	(J) Anne Eğitim Durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Lisans Üstü	Okur-Yazar	Okur-Yazar	-,11378	,11265	,313	-,3347	,1071
		İlkokul	,03757	,10431	,719	-,1670	,2421
		Ortaokul	,00248	,10541	,981	-,2042	,2092
		Lise	-,00835	,10678	,938	-,2177	,2010
		Üniversite	,12551	,11055	,256	-,0913	,3423
Sosyal İzolasyon Ortalaması	Okur-Yazar	İlkokul	,10048	,05761	,081	-,0125	,2134
		Ortaokul	,04214	,05938	,478	-,0743	,1586
		Lise	,14407*	,06154	,019	,0234	,2647
		Üniversite	,28663*	,06723	,000	,1548	,4185
		Lisans Üstü	,21438*	,10667	,045	,0052	,4235
İlkokul	Okur-Yazar	Okur-Yazar	-,10048	,05761	,081	-,2134	,0125
		Ortaokul	-,05834	,04362	,181	-,1439	,0272
		Lise	,04359	,04652	,349	-,0476	,1348
		Üniversite	,18615*	,05383	,001	,0806	,2917
		Lisans Üstü	,11390	,09877	,249	-,0798	,3076
Ortaokul	Okur-Yazar	Okur-Yazar	-,04214	,05938	,478	-,1586	,0743
		İlkokul	,05834	,04362	,181	-,0272	,1439
		Lise	,10193*	,04870	,036	,0064	,1974
		Üniversite	,24449*	,05572	,000	,1352	,3537
		Lisans Üstü	,17224	,09981	,085	-,0235	,3679
Lise	Okur-Yazar	Okur-Yazar	-,14407*	,06154	,019	-,2647	-,0234
		İlkokul	-,04359	,04652	,349	-,1348	,0476
		Ortaokul	-,10193*	,04870	,036	-,1974	-,0064
		Üniversite	,14256*	,05802	,014	,0288	,2563
		Lisans Üstü	,07031	,10111	,487	-,1280	,2686

Dependent Variable	(I) Anne Eğitim Durumu	(J) Anne Eğitim Durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Üniversite	Okur-Yazar	Okur-Yazar	-,28663*	,06723	,000	-,4185	-,1548
		İlkokul	-,18615*	,05383	,001	-,2917	-,0806
		Ortaokul	-,24449*	,05572	,000	-,3537	-,1352
		Lise	-,14256*	,05802	,014	-,2563	-,0288
		Lisans Üstü	-,07226	,10467	,490	-,2775	,1330
Lisans Üstü	Okur-Yazar	Okur-Yazar	-,21438*	,10667	,045	-,4235	-,0052
		İlkokul	-,11390	,09877	,249	-,3076	,0798
		Ortaokul	-,17224	,09981	,085	-,3679	,0235
		Lise	-,07031	,10111	,487	-,2686	,1280
		Üniversite	,07226	,10467	,490	-,1330	,2775

2-LSD-Baba Eğitim Durumu

Dependent Variable	(I) Baba Eğitim Durumu	(J) Baba Eğitim Durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Yoksunluk Ortalaması	Okur-Yazar	İlkokul	,07722	,07878	,327	-,0773	,2317
		Ortaokul	,11827	,07509	,115	-,0290	,2655
		Lise	-,05346	,07288	,463	-,1964	,0895
		Üniversite	-,06923	,07372	,348	-,2138	,0753
		Lisans Üstü	-,02478	,09415	,792	-,2094	,1598
	İlkokul	Okur-Yazar	-,07722	,07878	,327	-,2317	,0773
		Ortaokul	,04105	,05838	,482	-,0734	,1555
		Lise	-,13068*	,05551	,019	-,2395	-,0218
		Üniversite	-,14645*	,05660	,010	-,2574	-,0355
		Lisans Üstü	-,10199	,08144	,211	-,2617	,0577
	Ortaokul	Okur-Yazar	-,11827	,07509	,115	-,2655	,0290
		İlkokul	-,04105	,05838	,482	-,1555	,0734
		Lise	-,17173*	,05014	,001	-,2701	-,0734
		Üniversite	-,18750*	,05135	,000	-,2882	-,0868
		Lisans Üstü	-,14305	,07788	,066	-,2958	,0097
	Lise	Okur-Yazar	,05346	,07288	,463	-,0895	,1964
		İlkokul	,13068*	,05551	,019	,0218	,2395
		Ortaokul	,17173*	,05014	,001	,0734	,2701
		Üniversite	-,01577	,04806	,743	-,1100	,0785
		Lisans Üstü	,02868	,07575	,705	-,1199	,1772
Üniversite	Okur-Yazar	,06923	,07372	,348	-,0753	,2138	
	İlkokul	,14645*	,05660	,010	,0355	,2574	
	Ortaokul	,18750*	,05135	,000	,0868	,2882	
	Lise	,01577	,04806	,743	-,0785	,1100	
	Lisans Üstü	,04445	,07656	,562	-,1057	,1946	
Lisans Üstü	Okur-Yazar	,02478	,09415	,792	-,1598	,2094	
	İlkokul	,10199	,08144	,211	-,0577	,2617	
	Ortaokul	,14305	,07788	,066	-,0097	,2958	
	Lise	-,02868	,07575	,705	-,1772	,1199	
	Üniversite	-,04445	,07656	,562	-,1946	,1057	

Dependent Variable	(I) Baba Eğitim Durumu	(J) Baba Eğitim Durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Sosyal İzolasyon Ortalaması	Okur-Yazar	İlkokul	,11839	,07369	,108	-,0261	,2629
		Ortaokul	,12949	,07025	,065	-,0082	,2672
		Lise	,08925	,06818	,191	-,0444	,2229
		Üniversite	,23342*	,06896	,001	,0982	,3686
		Lisans Üstü	,23490*	,08807	,008	,0622	,4076
	İlkokul	Okur-Yazar	-,11839	,07369	,108	-,2629	,0261
		Ortaokul	,01110	,05461	,839	-,0960	,1182
		Lise	-,02915	,05192	,575	-,1310	,0727
		Üniversite	,11503*	,05294	,030	,0112	,2188
		Lisans Üstü	,11651	,07618	,126	-,0329	,2659
	Ortaokul	Okur-Yazar	-,12949	,07025	,065	-,2672	,0082
		İlkokul	-,01110	,05461	,839	-,1182	,0960
		Lise	-,04025	,04691	,391	-,1322	,0517
		Üniversite	,10392*	,04803	,031	,0097	,1981
		Lisans Üstü	,10540	,07285	,148	-,0374	,2483
	Lise	Okur-Yazar	-,08925	,06818	,191	-,2229	,0444
		İlkokul	,02915	,05192	,575	-,0727	,1310
		Ortaokul	,04025	,04691	,391	-,0517	,1322
		Üniversite	,14417*	,04496	,001	,0560	,2323
		Lisans Üstü	,14565*	,07086	,040	,0067	,2846
Üniversite	Okur-Yazar	-,23342*	,06896	,001	-,3686	-,0982	
	İlkokul	-,11503*	,05294	,030	-,2188	-,0112	
	Ortaokul	-,10392*	,04803	,031	-,1981	-,0097	
	Lise	-,14417*	,04496	,001	-,2323	-,0560	
	Lisans Üstü	,00148	,07161	,983	-,1389	,1419	
Lisans Üstü	Okur-Yazar	-,23490*	,08807	,008	-,4076	-,0622	
	İlkokul	-,11651	,07618	,126	-,2659	,0329	
	Ortaokul	-,10540	,07285	,148	-,2483	,0374	
	Lise	-,14565*	,07086	,040	-,2846	-,0067	
	Üniversite	-,00148	,07161	,983	-,1419	,1389	

3- LSD-Anne Meslekleri

Dependent Variable	(I) Anne Meslekleri	(J) Anne Meslekleri	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Sosyal İzolasyon Ortalaması	Ev Hanımı	Serbest Meslek	,09020	,06684	,177	-,0409	,2213
		İşçi	-,23497	,13558	,083	-,5008	,0309
		Memur	,20455*	,05211	,000	,1024	,3067
	Serbest Meslek	Ev Hanımı	-,09020	,06684	,177	-,2213	,0409
		İşçi	-,32516*	,14906	,029	-,6174	-,0329
		Memur	,11436	,08096	,158	-,0444	,2731
	İşçi	Ev Hanımı	,23497	,13558	,083	-,0309	,5008
		Serbest Meslek	,32516*	,14906	,029	,0329	,6174
		Memur	,43952*	,14306	,002	,1590	,7200
Memur	Ev Hanımı	-,20455*	,05211	,000	-,3067	-,1024	
	Serbest Meslek	-,11436	,08096	,158	-,2731	,0444	
	İşçi	-,43952*	,14306	,002	-,7200	-,1590	

4- LSD-Baba Meslekleri

Dependent Variable	(I) Baba Meslekleri	(J) Baba Meslekleri	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Yoksunluk Ortalaması	Serbest Meslek	Memur	-,15816*	,04007	,000	-,2367	-,0796
		İşçi	,11632	,06550	,076	-,0121	,2448
		Çiftçi	,00456	,08985	,960	-,1716	,1807
		Emekli	-,20668*	,09103	,023	-,3852	-,0282
Memur	Serbest Meslek	Memur	,15816*	,04007	,000	,0796	,2367
		İşçi	,27448*	,06986	,000	,1375	,4115
		Çiftçi	,16272	,09307	,081	-,0198	,3452
		Emekli	-,04852	,09422	,607	-,2333	,1362
İşçi	Serbest Meslek	Memur	-,11632	,06550	,076	-,2448	,0121
		Memur	-,27448*	,06986	,000	-,4115	-,1375
		Çiftçi	-,11176	,10652	,294	-,3206	,0971
		Emekli	-,32301*	,10752	,003	-,5338	-,1122
Çiftçi	Serbest Meslek	Memur	-,00456	,08985	,960	-,1807	,1716
		Memur	-,16272	,09307	,081	-,3452	,0198
		İşçi	,11176	,10652	,294	-,0971	,3206
		Emekli	-,21125	,12387	,088	-,4541	,0316
Emekli	Serbest Meslek	Memur	,20668*	,09103	,023	,0282	,3852
		Memur	,04852	,09422	,607	-,1362	,2333
		İşçi	,32301*	,10752	,003	,1122	,5338
		Çiftçi	,21125	,12387	,088	-,0316	,4541

Dependent Variable	(I) Baba Meslekleri	(J) Baba Meslekleri	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Sosyal İzolasyon Ortalaması	Serbest Meslek	Memur	,11787	,03758	,002	,0442	,1916
		İşçi	-,00453	,06143	,941	-,1250	,1159
		Çiftçi	-,00649	,08426	,939	-,1717	,1587
		Emekli	-,01735*	,08537	,839	-,1848	,1501
	Memur	Serbest Meslek	-,11787*	,03758	,002	-,1916	-,0442
		İşçi	-,12240	,06552	,062	-,2509	,0061
		Çiftçi	-,12436	,08729	,154	-,2955	,0468
		Emekli	-,13522	,08836	,126	-,3085	,0380
	İşçi	Serbest Meslek	,00453	,06143	,941	-,1159	,1250
		Memur	,12240	,06552	,062	-,0061	,2509
		Çiftçi	-,00197	,09990	,984	-,1979	,1939
		Emekli	-,01282	,10084	,899	-,2106	,1849
	Çiftçi	Serbest Meslek	,00649	,08426	,939	-,1587	,1717
		Memur	,12436	,08729	,154	-,0468	,2955
		İşçi	,00197	,09990	,984	-,1939	,1979
		Emekli	-,01086	,11617	,926	-,2386	,2169
	Emekli	Serbest Meslek	,01735*	,08537	,839	-,1501	,1848
		Memur	,13522	,08836	,126	-,0380	,3085
		İşçi	,01282	,10084	,899	-,1849	,2106
		Çiftçi	,01086	,11617	,926	-,2169	,2386

5- LSD-Aile Aylık Gelir Durumu

Dependent Variable	(I) Ailenin Aylık Geliri	(J) Ailenin Aylık Geliri	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Yoksunluk Ortalaması	1500 TL ve Altı	1501-3000 TL	-,19414*	,04400	,000	-,2804	-,1079
		3001-4500 TL	-,34784*	,05791	,000	-,4614	-,2343
		4501 TL ve Üstü	-,22561*	,04538	,000	-,3146	-,1366
	1501-3000 TL	1500 TL ve Altı	,19414*	,04400	,000	,1079	,2804
		3001-4500 TL	-,15370*	,06372	,016	-,2786	-,0288
		4501 TL ve Üstü	-,03148	,05259	,550	-,1346	,0716
	3001-4500 TL	1500 TL ve Altı	,34784*	,05791	,000	,2343	,4614
		1501-3000 TL	,15370*	,06372	,016	,0288	,2786
		4501 TL ve Üstü	,12223	,06468	,059	-,0046	,2491
	4501 TL ve Üstü	1500 TL ve Altı	,22561*	,04538	,000	,1366	,3146
		1501-3000 TL	,03148	,05259	,550	-,0716	,1346
		3001-4500 TL	-,12223	,06468	,059	-,2491	,0046
Kontrol Güçlüğü Ortalaması	1500 TL ve Altı	1501-3000 TL	-,13421*	,04236	,002	-,2173	-,0511
		3001-4500 TL	-,17317*	,05576	,002	-,2825	-,0638
		4501 TL ve Üstü	-,10982*	,04370	,012	-,1955	-,0241
	1501-3000 TL	1500 TL ve Altı	,13421*	,04236	,002	,0511	,2173
		3001-4500 TL	-,03897	,06135	,525	-,1593	,0813
		4501 TL ve Üstü	,02439	,05063	,630	-,0749	,1237
	3001-4500 TL	1500 TL ve Altı	,17317*	,05576	,002	,0638	,2825
		1501-3000 TL	,03897	,06135	,525	-,0813	,1593
		4501 TL ve Üstü	,06336	,06228	,309	-,0588	,1855
	4501 TL ve Üstü	1500 TL ve Altı	,10982*	,04370	,012	,0241	,1955
		1501-3000 TL	-,02439	,05063	,630	-,1237	,0749
		3001-4500 TL	-,06336	,06228	,309	-,1855	,0588

Dependent Variable	(I) Ailenin Aylık Geliri	(J) Ailenin Aylık Geliri	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
İnternet Bağımlılık Ortalaması (Genel)	1500 TL ve Altı	1501-3000 TL	-,07203	,03700	,052	-,1446	,0005
		3001-4500 TL	-,09812*	,04871	,044	-,1936	-,0026
		4501 TL ve Üstü	-,08430*	,03817	,027	-,1591	-,0095
	1501-3000 TL	1500 TL ve Altı	,07203	,03700	,052	-,0005	,1446
		3001-4500 TL	-,02609	,05358	,626	-,1312	,0790
		4501 TL ve Üstü	-,01227	,04422	,781	-,0990	,0744
	3001-4500 TL	1500 TL ve Altı	,09812*	,04871	,044	,0026	,1936
		1501-3000 TL	,02609	,05358	,626	-,0790	,1312
		4501 TL ve Üstü	,01382	,05440	,800	-,0928	,1205
	4501 TL ve Üstü	1500 TL ve Altı	,08430*	,03817	,027	,0095	,1591
		1501-3000 TL	,01227	,04422	,781	-,0744	,0990
		3001-4500 TL	-,01382	,05440	,800	-,1205	,0928